

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Mottl

Internet a autorské právo

**rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob
ochrany proti pirátství**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. et MgA. Petra Žikovská

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 6. 1. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 224 434 znaků včetně mezer.

V Praze dne 6. 1. 2022

Tomáš Mottl

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé diplomové práce JUDr. et MgA. Petře Žikovské za její pomoc, cenné rady, velmi vstřícný přístup a velkou trpělivost při zpracování této diplomové práce. Obrovské poděkování patří mé milované rodině za neutuchající podporu, obětavost a motivaci nejen při vytváření této práce, ale i během celého studia. Z celého srdce děkuji mým nejmilovanějším Kucínce a Jennince, kterým tuto práci věnuji. Dále děkuji všem přátelům, kteří mi byli podporou po celou dobu mého studia.

OBSAH:

Úvod.....	5
1. AUTORSKÉ PRÁVO	7
1.1. CHARAKTERISTIKA AUTORSKÉHO PRÁVA.....	7
1.2. AUTORSKÉ DÍLO	8
1.2.1. Kategorizace autorských děl	9
1.3. OBSAH AUTORSKÉHO PRÁVA.....	9
1.3.1. Osobnostní práva	10
1.3.2. Majetková práva	10
1.4. MIMOSMLUVNÍ INSTITUTY UŽITÍ DÍLA, VÝJIMKY A OMEZENÍ.....	11
1.4.1. Třístupňový test	11
1.4.2. Volná užití a zákonné licence	12
2. INFORMAČNÍ SPOLEČNOST JAKO DŮVOD REFORMY AUTORSKÉHO PRÁVA	17
2.1. INFORMACE	17
2.2. INFORMAČNÍ SPOLEČNOST A SPOLEČNOST SÍTÍ	21
2.3. PRÁVO INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ	23
2.3.1. Internetové právo	23
2.3.2. Softwarové právo	24
2.3.3. Právo databází a telekomunikace.....	24
3. INTERNET A KYBERPROSTOR	25
3.1. POJEM INTERNETU A KYBERPROSTORU	26
3.2. VZNIK A VÝVOJ INTERNETU	27
3.2.1. Vznik Internetu	27
3.2.2. WWW a další aplikace	31
3.3. VIDITELNÝ WEB, DARK WEB A DEEP WEB.....	33
3.4. INTERNET V ČR.....	38
1.1.1. Historie Internetu v České republice	38
3.4.1. Právní úprava Internetu v České republice	40
4. ODPOVĚDNOST SUBJEKTŮ V PROSTŘEDÍ INTERNETU.....	42
4.1. POJEM A DRUHY ODPOVĚDNOSTI V SOUVISLOSTI S AUTORSKÝM PRÁVEM.....	42
4.1.1. Soukromoprávní odpovědnost	43
4.1.2. Správněprávní odpovědnost.....	44
4.1.3. Trestněprávní odpovědnost.....	46
4.2. POJEM ODPOVĚDNOSTI ISP	47

4.2.1.	Poskytovatel služby informační společnosti.....	47
4.2.2.	Důvody pro úpravu odpovědnosti ISP.....	51
4.2.3.	Vývoj odpovědnosti ISP.....	54
4.3.	ODPOVĚDNOST ISP.....	56
4.3.1.	Režim Safe Harbour.....	58
4.3.2.	Poskytovatel přístupu (mere conduit).....	63
4.3.3.	Poskytovatel služby meziukládání informací (Caching).....	65
4.3.1.	Poskytovatel prostoru (hosting provider).....	67
5.	KYBERNETICKÁ KRIMINALITA A PIRÁTSTVÍ.....	72
6.	AKTUÁLNÍ VÝVOJ AUTORSKÉHO PRÁVA NA JEDNOTNÉM DIGITÁLNÍM TRHU.....	78
6.1.	JEDNOTNÝ DIGITÁLNÍ TRH V EVROPĚ.....	78
6.2.	MODERNIZACE AUTORSKÉHO PRÁVA V EVROPĚ.....	80
6.2.1.	Druhý autorskoprávní balíček.....	80
6.2.2.	Návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu.....	82
6.2.3.	Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu.....	85
6.3.	PROBLEMATICKÉ ASPEKTY SMĚRNICE O AUTORSKÉM PRÁVU.....	87
6.3.1.	Pokyny Evropské komise k článku 17 Směrnice.....	87
6.3.2.	Nejasnost a nejednoznačnost.....	88
6.3.3.	Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online.....	88
6.3.4.	Nový odpovědnostní režim.....	98
6.3.5.	Rozpor se základními právy, žaloba Polské republiky.....	101
6.3.6.	Opomenutí sítě BitTorrent.....	103
6.4.	TRANSPOZICE SMĚRNICE DO ČESKÉHO PRÁVNÍHO ŘÁDU.....	103
6.4.1.	Vývoj české transpozice Směrnice.....	103
6.4.2.	Obsah Návrhu zákona.....	106
6.4.3.	Návrh transpozice čl.17 Směrnice.....	107
ZÁVĚR.....		111
SEZNAM ZKRATEK.....		113
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....		115
ABSTRAKT.....		128
ABSTRACT.....		129

ÚVOD

Pro lidstvo byla komunikace vždy omezena prostorem a časem, s nástupem moderních technologií však lidstvo nyní do rukou dostává neustále se vyvíjející komunikační nástroj, který takřka žádná omezení nemá. Internet již dávno není pouhým prostředkem pro výměnu informací, díky globálnímu rozšíření a vývoji informačních a komunikačních technologií se stal nejen dominantním komunikačním prostředkem, ale i socioekonomickým fenoménem.

Přesun společenského života a služeb do dynamicky se vyvíjejícího online světa přináší tlak na všechny zúčastněné, aby neztratili krok s dobou. Kdysi pevná hranice mezi online a off-line světem se postupně stává nezřetelnou a tyto dva světy se prolínají. Na tyto fenomény právo reaguje opožděně a nestíhá se společenským vývojem držet tempo.

Před obzvláště nelehkým úkolem dnes stojí autorské právo, které musí reagovat na ohromný rozvoj, jehož v posledních letech dosáhl kulturní a kreativní průmysl. Dnes, v době neomezených a nekontrolovatelných možností komunikace, je potřeba přehodnotit jeho působení ve společnosti. Přesun autorskoprávních statků do kyberprostoru mění kdysi zaběhlá schémata směny těchto statků, a navíc přináší nové problémy v podobě kyberkriminality. Nová celospolečenská situace a chování jednotlivých subjektů vytváří potřebu vzniku nových pravidel, která by neomezovala technologický pokrok, a současně přinášela rovnováhu mezi právy, povinnostmi a svobodami všech zúčastněných subjektů.

Důvodem výběru tohoto tématu byla aktuálnost předmětné problematiky a zájem autora práce o problematiku autorského práva a práva informačních technologií.

Cílem této práce je analyzovat současný vývoj modernizace autorského práva v prostředí Internetu, s důrazem na nově zaváděný odpovědnostní režim poskytovatele služeb informační společnosti, který do českého právní řádu přináší nová evropská legislativa budování jednotného digitálního trhu.

Předkládaná diplomová práce se skládá ze šesti částí, dále se člení na kapitoly, body a podbody. Části jedna až pět popisují historická a teoretická východiska pro jádro práce, které se nachází v šesté části této práce.

Pro získání povědomí o nutnosti modernizace evropského rámce autorských práv a o problematice porušování autorských práv v prostředí Internetu, je zapotřebí širší pohled zahrnující nejen právní hledisko, ale i hledisko sociologické a technické. Z tohoto důvodu

jsou v první části představeny relevantní instituty práva autorského vztahující se k dané problematice.

Druhá část představuje základní sociologická východiska současné společnosti. Jestliže je dnešní společnost informační považují za vhodné rozebrat pojem „informace“, která dala dnešní společnosti jméno. Současně, pokud se informace nemá jak šířit, nemůže plnit svou funkci – informovat.

K šíření informací dnešní společnosti slouží Internet. Dostupností Internetu a způsoby komunikace, které nabízí, se dnešní společnost odlišuje od všech společností předchozích. Třetí část práce je proto věnována tomuto fenoménu. V této části bude rozebrán pojem Internetu a souvisejících pojmů, jako je kyberprostor a Deep web. Dále se tato část bude věnovat vzniku Internetu, historii a právní úpravě Internetu v České republice.

Čtvrtá část práce je zaměřená především na odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti, ale věnuje pozornost i souvisejícím právním institutům a judikatuře.

Cílem páté části je představit některé aktuální aspekty kybernetické kriminality, které vedou k nutnosti modernizace autorských práv.

Závěrečná šestá část se zaměřuje na aktuální vývoj autorského práva na jednotném digitálním trhu. V této části je představen evropský legislativní rámec jednotného digitálního trhu, který si klade za cíl modernizace autorského práva. Tato část je zaměřena především na problematické aspekty Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, a na návrh transpozice této směrnice do českého právního řádu.

1. AUTORSKÉ PRÁVO

1.1. Charakteristika autorského práva

Autorské právo je jednou z oblastí občanského práva, která v souvislosti s rozvojem Internetu a proměnou společnosti v dnešní globální informační společnost nabyla na významu. Schopnost tvořit je součástí lidské přirozenosti, ochranu lidské tvořivosti poskytuje právě autorské právo v podobě státoprávní ochrany nehmotných výsledků umělecké či vědecké tvorby.¹

Vychází se přitom z pojetí autorských práv jako přirozených subjektivních práv, tedy práv lidských, které stát jednotlivci nepřiznává, nýbrž je jakožto nezadatelná práva uznává a upravuje proto pouze jejich výkon a ochranu prostřednictvím zákona č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „Autorský zákon“).² Autorské právo, včetně dalších práv, které přiznává Autorský zákon, spadá do soustavy práv duševního vlastnictví, která kromě autorských děl, poskytují ochranu zejména patentům, ochranným známkám, vynálezům a průmyslovým vzorům. Soustava práv duševního vlastnictví tvoří subsystém práva soukromého, který se vyznačuje předností před obecnou soukromoprávní úpravou. Pro celý systém soukromého práva pak platí základní zásada, co není zakázáno, je dovoleno.

V souvislosti s technologickým pokrokem, jehož jsme zejména v posledních dvou dekádách svědky, je zapotřebí podrobit autorské právo důsledné revizi a přizpůsobit jej technologickému pokroku a současnému stavu společnosti. Autorská díla již dávno nejsou šířena a obchodována pomocí hmotných substrátů, na kterých jsou tato díla závislá. V nové digitální době lze dílo rozšířit pár doteky displeje telefonu. Porušování autorských práv je díky moderním technologiím a domnělé anonymitě v kyberprostoru snadné. Navíc je mnohdy porušování autorských práv například při stahování obsahu z veřejných digitálních uložišť považováno za standard. Modernizace autorského práva je proto nutná.

¹ Srov. SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). s. 42. ISBN 9788075022400.

² Tamtéž.

1.2. Autorské dílo

Autorské dílo je stěžejním pojmem autorského práva. Předmětem ochrany autorského práva je autorské dílo, k jehož definičním znakům uvedeným v § 2 Autorského zákona patří, že je jedinečným výsledkem tvůrčí duševní činnosti člověka v oblasti literární, umělecké nebo vědecké, a je vyjádřeno v jakékoliv vnímatelné podobě, včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.³ Autorem díla je fyzická osoba, která dílo vytvořila.

V ustanovení § 2 Autorského zákona jsou uvedeny tři druhy děl, které nepodléhají výše uvedené generální klauzuli, jelikož mají odlišné pojmové znaky. Jedná se o počítačový program, fotografie, výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii a databázi. Tyto druhy děl musí být původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem.

V ustanovení § 2 odst. 1 Autorského zákona je dále uveden demonstrativní výčet chráněných děl. Účelem tohoto výčtu je rozšířit ochranu i na ta díla, která nejsou druhově známa nebo která nejsou natolik rozšířena. Jsou jimi zejména „*dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.*“

Vznikem autorského díla vyjádřeného v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, vzniká autorskoprávní ochrana automaticky bez nutnosti splnit jakékoli formální podmínky. Autorské dílo není potřeba nikde registrovat ani přihlašovat.

Autorské dílo je chráněno bez ohledu na jeho rozsah. Podle § 2 odst. 3 Autorského zákona se autorské právo vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odst. 1 nebo podle odst. 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené. Podle § 2 odst. 4 Autorského zákona je předmětem autorského práva také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně

³ Srov. SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 9788075022400.

překlada díla do jiného jazyka. Zpracování autorského díla je však možné pouze se souhlasem autora díla původního.

1.2.1. Kategorizace autorských děl

Tradičně lze díla rozlišovat do následujících kategorií:

- dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem (kniha, novinový článek);
- dílo hudební složené z kombinace zvuků s nebo bez doprovázejícího textu (píseň, znělka);
- dílo dramatické (divadelní představení) a dílo hudebně dramatické (muzikál);
- dílo choreografické (taneční sestava) a dílo pantomimické;
- dílo fotografické (fotografie);
- dílo audiovizuální (film, seriál);
- dílo výtvarné (malba, socha);
- dílo architektonické a urbanistické (stavba, urbanistická kompozice náměstí);
- dílo užitého umění (židle, lahev);
- dílo kartografické (mapy, glóby);
- dílo souborné (časopis, encyklopedie).

Naopak dílem podle § 2 odst. 6 Autorského zákona není zejména „*námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.*“

1.3. Obsah autorského práva

Autorské právo je pojímáno jako soubor výlučných práv osobnostních a výlučných práv majetkových. Tyto termíny vyjadřují skutečnost, že autorské právo může sloužit autorovi jako nástroj pro zachování jeho zájmů osobnostních i majetkových.⁴ Tato práva jsou vzájemně nezávislá, liší se převoditelností a dobou trvání těchto práv. Účelem

⁴ Srov. TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

autorského práva je tak chránit tato osobnostní a majetková práva, ale i hospodářské investice, které byly za účelem vytvoření autorských děl vynaloženy.⁵

Autorské právo má absolutní povahu, jeho ochrana vyplývá přímo ze zákona a působí erga omnes – vůči všem. Autor má tedy výlučné právo s dílem nakládat, či jinak ovlivňovat jeho osud či podobu, a to v rozsahu, který autorovi vyhrazuje Autorský zákon. Tato práva vznikají autorovi přímo na základě zákona, bez ohledu, zda má o tato práva zájem, či nikoliv.⁶

1.3.1. Osobnostní práva

Výlučná osobnostní práva autora jsou spjata s osobou autora, který je za svého života nemůže převést ani se jich jinak vzdát. Tato práva zanikají smrtí autora. Po autorově smrti se tato práva nadále projevují v rámci postmortální ochrany. Mezi výlučná osobnostní práva patří:

- právo rozhodnout o zveřejnění díla;
- právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla;
- právo na nedotknutelnost díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li zákon jinak.

1.3.2. Majetková práva

Majetková práva jsou původně odvozena od osobnostních práv. Tyto práva jsou především spjata s ekonomickými i jinými zájmy spojenými s nakládáním s dílem ve vztahu k veřejnosti. Autor prostřednictvím majetkových práv uděluje svolení k užití svých děl

⁵ Srov. SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). s. 43. ISBN 9788075022400.

⁶ Srov. TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

typicky úplatnou či bezúplatnou licenční smlouvou.⁷ Majetková práva trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti. Mezi tato práva patří:

- právo dílo užít;
- právo udělit oprávnění k výkonu práva dílo užít.
- právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla;
- právo na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého;
- právo na odměnu v souvislosti s pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla.

1.4. Mimosmluvní instituty užití díla, výjimky a omezení

Autorský zákon obsahuje výjimky a omezení z absolutních autorských práv. Tyto výjimky dovolují v zákonem taxativně vymezených případech užívat dílo i bez souhlasu autora.

Účelem institutů mimosmluvních užití díla je najít rovnováhu mezi oprávněnými zájmy autora a veřejnými zájmy tak, aby výkon absolutního autorského práva nebyl v rozporu s rozumným uspořádáním společnosti.⁸

Do těchto mimosmluvních institutů se řadí volná užití a zákonné licence.

1.4.1. Třístupňový test

Ustanovení § 29 odst. 1 Autorského zákona upravuje tzv. třístupňový test, který má povahu generální klauzule, kterou je nutné použít při uplatňování všech výjimek a omezení.

Ustanovení § 29 Autorské zákona stanoví, že:

„[v]ýjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.“

⁷ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). s. 94. ISBN 9788075022400.

⁸ TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

Třístupňový test tak zavádí tři podmínky pro výjimky z autorskoprávní ochrany:

- 1) jde o zvláštní případ stanovený zákonem;
- 2) užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití daného díla;
- 3) předmětným užitím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.

Důvodová zpráva k § 29 Autorského zákona stanoví, že:

„[v]olná užití chráněných děl, jakož i užití na základě bezúplatné zákonné licence jsou vždy zásahem do výlučných práv a vzhledem k tomu je třeba zvažovat, zda v každém jednotlivém případě nenarušují běžný výkon práva autorského a nezpůsobují neospravedlnitelnou újmu oprávněným zájmům autora. Volné užití děl a bezúplatné zákonné licence jsou v návrhu uvedeny taxativně a jejich aplikace nedovoluje extenzivní výklad.“⁹

Třístupňový test je tedy promítnutím obecného testu proporcionality do autorského práva a představuje kritérium, pomocí kterého se posuzuje uplatnění výjimek a omezení.¹⁰

1.4.2. Volná užití a zákonné licence

Ve vztahu k porušování autorských práv na Internetu, dochází k argumentaci, že se jedná o volné užití díla, které je upraveno v § 30 Autorského zákona. V případě volného užití díla se nejedná o nakládání s dílem, ve smyslu „užití díla“ podle Autorského zákona, přestože dochází k nakládání s dílem chráněným autorským právem. Dílo lze tedy užit i bezúplatně a bez svolení autora. Volným užitím díla se rozumí užití díla pro svou osobní potřebu, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu.

Osobní potřebu je třeba vnímat v úzkém smyslu, pouze pro soukromí uživatele. Účelem této osobní potřeby může být např. sebevzdělávání či samostudium.¹¹

⁹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), č. 121/2000 Dz, ze dne 12. 5. 2000.

¹⁰ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). s. 127. ISBN 9788075022400.

¹¹ TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář. 2., upravené vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

Pod rozsah volného užití nespádají taková užití, jejichž účelem je „*dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu*“. Tato podmínka vychází z premisy, že nelze využívat cizí majetek bez svolení majitele k vlastnímu obohacení, která je na ústavní úrovni zakotvena zejména v čl. 34 a čl. 11 Listiny základních práv a svobod.¹²

Podle § 30 odst. 2 Autorského zákona do práva autorského nezasahuje ten, kdo si „*pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla*“. Tuto rozmnoženinu však musí zhotovit sám, tj. na svůj účet a odpovědnost. Rozmnožování díla na objednávku již rozsah tohoto omezení autorského práva nepokrývá.

Z hlediska množstevního rozsahu rozmnožování díla se lze setkat v praxi s názorem, že lze zhotovit toliko jednu rozmnoženinu díla. Takovýto názor však nemá oporu v platném znění Autorského zákona.¹³

Co se týče povahy zdroje, ze kterého je možné rozmnoženinu pro osobní potřebu pořídit, nestanoví Autorský zákon nic bližšího. Může tak dojít k situaci, že je rozmnoženina pro osobní potřebu pořízena z nelegálního zdroje. I v tomto případě tak bude zapotřebí, aby výkon tohoto omezení autorského práva byl podroben podmínkám třístupňového testu. Dovolnost či zakázanost pořízení rozmnoženiny díla pro vlastní potřebu z nelegálního zdroje by měla být posuzována případ od případu, vzhledem ke konkrétním okolnostem, tedy např. jak moc takové pořízení rozmnoženiny zasahuje do autorských práv a oprávněných zájmů autora. Dostupnost nelegálního zdroje díla má obrovský potenciál zasáhnout oprávněné zájmy autora, tento potenciál se obzvláště násobí v případě, že je tento zdroj umístěn na Internetu. Je tedy otázkou, zda by česká úprava měla začít striktně rozlišovat mezi pořízením rozmnoženiny z oprávněného a neoprávněného zdroje.

K problematice pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu se vyjadřoval již SDEU ve věci ACI ADAM.¹⁴ SDEU konstatoval, že unijní právo konkrétně v čl. 5 odst. 5 směrnice

¹² Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, Listina základních práv a svobod.

¹³ TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014. ACI Adam a další proti Stichting de ThuisKopie, Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding. Věc: C-435/12.

Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „směrnice InfoSoc“) „*musí být vykládáno v tom smyslu, že brání takovým vnitrostátním právním předpisům, jaké jsou dotčeny v původním řízení, které situaci, kdy zdroj, z něhož je rozmnoženina pro soukromé užití pořízena, je oprávněný, neodlišují od situace, kdy je tento zdroj neoprávněný.*“

Autorský zákon v ustanovení § 30 odst. 3 Autorského zákona dále stanoví zvláštnosti a výjimky z dovolení užití díla pro osobní potřebu u některých taxativně stanovených druhů výtvorů, jsou jimi:

- počítačové programy – absolutní vyloučení z rozmnožování pro osobní potřebu;
- elektronické databáze – absolutní vyloučení z rozmnožování pro osobní potřebu;
- díla umění architektonického – vyloučení pro zhotovení rozmnoženiny nebo napodobeniny, a to stavbou nikoli však jiným provedením, např. modelem;
- audiovizuální díla – nejedná se o absolutní vyloučení, nýbrž o zákaz specifického způsobu pořizování rozmnoženin audiovizuálních děl, a to při jejich veřejném promítání;
- díla hudební a díla hudebně dramatická, jsou vyloučena z rozmnožování pro osobní potřebu, pokud jde o jejich notové záznamy podle § 30a Autorského zákona.

Mezi mimosmluvní užití díla Autorský zákon řadí i následující zákonné licence:

- § 31 – citace;
- § 32 – propagace výstavy uměleckých děl a jejich prodeje;
- § 33 – užití díla umístěného na veřejném prostranství;
- § 34 – úřední a zpravodajská licence;
- § 35 – užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního;
- § 36 – omezení práva autorského k dílu soubornému;
- § 37 – knihovní licence;
- § 37a – licence pro určitá užití osiřelého díla;
- § 38 – užití originálu nebo rozmnoženiny díla výtvarného, fotografie nebo díla vyjádřeného postupem podobným fotografii jeho vystavením;
- § 38a – licence pro dočasné rozmnoženiny;

- § 38b – licence pro fotografickou podobiznu;
- § 38c – nepodstatná vedlejší užití díla;
- § 38d – licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým;
- § 38e – licence pro sociální zařízení;
- § 38f – licence pro společné domovní antény;
- § 38g – licence pro karikaturu a parodii;
- § 39 – licence pro osoby se zdravotním postižením;
- § 39a – licence pro určitá užití díla ve prospěch osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení;
- § 39b – povinnosti oprávněného poskytovatele.

Autorský zákon v těchto vyjmenovaných licencích zakládá dovolená užití chráněného díla ve vztahu k určitému okruhu adresátů těchto výjimek a okruhů předmětu ochrany.¹⁵

V souvislosti s tématem této práce je třeba zmínit zejména zpravodajskou licenci upravenou v § 34 b) a c) Autorského zákona, která je jednou z tradičních forem bezúplatných zákonných licencí. Podstatou této licence je pojem zpravodajství, který je vázán na různé aktuální události, přičemž ke zpravodajství může dojít jakýmkoli nástrojem hromadných sdělovacích prostředků, zejména tiskem, rozhlasem, televizí nebo internetového zpravodajství. Podmínkou ve vztahu k dílu je, že musí být užito jen v „rozsahu odpovídajícímu informačnímu účelu“.¹⁶

Novelizací Autorského zákona z roku 2006 byla na základě unijní právní úpravy přijata zákonná licence pro tzv. technické rozmnoženiny a dočasné rozmnoženiny pořizované rozhlasovými a televizními vysílateli. Těmito technickými rozmnoženinami podle § 38a Autorského zákona jsou pomíjivé nebo podružné rozmnoženiny děl, které jsou nezbytnou součástí technologického procesu, bez žádného samostatného hospodářského významu, jejichž jediným účelem je umožnit přenos díla počítačovou nebo obdobnou sítí mezi třetími stranami zprostředkovatelem nebo oprávněné užití díla.

¹⁵ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). s. 124. ISBN 9788075022400.

¹⁶ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

Podle zákona tak technické rozmnoženiny musí být:

- a) pomíjivé nebo podružné;
- b) součástí technologického procesu;
- c) bez samostatného hospodářského významu.

Užití technických rozmnoženin je dále na základě zákona omezeno pořizovacím účelem, tím může pouze být:

- a) přenos díla online uskutečněný zprostředkovatelem (poskytovatelem příslušné služby informační společnosti);
- b) oprávněné užití díla.

Typickými úkony, které budou splňovat výše uvedené požadavky jsou prohlížení webových stránek (browsing), ukládání informací do vyrovnávací paměti (caching), usnadnění fungování přenosových systémů (hosting).¹⁷

¹⁷ Tamtéž.

2. INFORMAČNÍ SPOLEČNOST JAKO DŮVOD REFORMY AUTORSKÉHO PRÁVA

2.1. Informace

Nutnost modernizace autorského práva jde ruku v ruce s vývojem moderních technologií a používání těchto technologií ve společnosti. Informace je základním kamenem informační společnosti, proto je dobré si něco říct o její historii a pochopit její význam. Zakladatel kybernetiky Norbert Wiener¹⁸ napsal:

*„Společnost lze pochopit jedině prostřednictvím studia informace a příslušných sdělovacích prostředků mezi člověkem a strojem, mezi strojem a člověkem a mezi strojem a strojem je souzeno, aby měl stále větší a větší úlohu.“*¹⁹

Užívání slova informace můžeme sledovat již ve středověkém obchodě a bankovníctví, v soudnictví a v církevním životě. Slovo informace je latinského původu „informare“ znamená uváděti v tvar, dodávati tvar, formovat, tvořit, zobrazovat. Latinské „informatio“ vyjadřuje představu, pojem, obrys.²⁰ Slovo informace nebo adjektivum „informační“ lze používat v různých spojeních např. „informační systém“, „informační společnost“ (kterou se zabývám v kapitole 2.3.). Etymologickým výkladem bychom na základě výše uvedených latinských překladů dostali význam např. informační společnosti jako společnosti, kterou formují informace.

Pojem informace se začal rozšiřovat s růstem průmyslové výroby a rozvojem strojů a technických zařízení, jejichž výkon bylo zapotřebí měřit a regulovat, jelikož u nich nebylo možné si již vystačit s pozorovacími a řídicími schopnostmi člověka. Rozvoj měřicí

¹⁸ Wiener, Norbert (1894-1964) americký matematik a filozof, zakladatel kybernetiky, profesor Massachusettského technologického institutu (MIT), na jeho počest je udělována od roku 1967 Cena Norberta Wienera za aplikovanou matematiku. Hlavní dílo: *Kybernetika neboli řízení a sdělování v živých organismech a strojích* (1948).

¹⁹ WIENER, Norbert. *Kybernetika a společnost*. Praha: Československá akademie věd, 1963. s. 31.

²⁰ Srov. TOMAN, Prokop a Katedra systémové analýzy. *Teorie a praxe informace*. V Praze: Oeconomica, 2003. s. 7. ISBN 80-245-0632-7.

a regulativní techniky stimuloval i rozvoj potřebného teoretického aparátu, nejprve teorii regulace a později kybernetiky.²¹

Je zapotřebí uvést, že pojem „informace“ je vysoce abstraktním pojmem, který navíc není zcela jednoznačným. Původní termín „informace“, znovu objevený matematickými vědami a kybernetikou v polovině 20.století postupně začal pronikat i do jiných věd a do běžného jazyka, což má za následek posunutí významu a postupné zamlžování původního významu.²² S pojmem informace se v dnešní době každý člověk setkává dennodenně ve všech oblastech lidského života. Významem tohoto slova a jeho ontologií se zabývali již antičtí myslitelé a dnes je možné najít dlouhé seznamy různých definic tohoto pojmu, navíc existuje mnoho hledisek, na jejichž základě je možné tento pojem vykládat. Pohled na tento termín zkrátka není jednotný, informace je jinak zkoumána z hlediska biologie, kybernetiky, filosofie, informatiky, statistiky, techniky, telekomunikačních technologií, lingvistiky a dalších disciplín.²³

Nástupem kybernetiky²⁴, vědy o řízení a sdělování v systémech byl pojem informace oživen. Kybernetika pojímá informaci jako míru odstranění neurčitosti (entropie) v určitém systému.²⁵

Zakladatel novodobé kybernetiky Norbert Wiener v roce 1948 ve své knize „Kybernetika čili řízení a sdělování v živých organismech a strojích“, poprvé použil pojem „kybernetika“ v moderním významu. Svým slavným výrokem pocházejícím z této knihy

²¹ Srov. BENEŠ, Pavel. *Informace o informaci, aneb, Nový pohled na tento svět*. Praha: BEN – technická literatura, 2010. s. 7. ISBN 9788073002633.

²² Srov. STODOLA, Jiří. *Informace, komunikace a bytí: fragment realistické informační vědy*. Brno: J. Stodola, 2010. s. 7. ISBN 978-80-254-7996-4.

²³ Srov. TOMAN, Prokop a Katedra systémové analýzy. *Teorie a praxe informace*. V Praze: Oeconomica, 2003. s. 8. ISBN 80-245-0632-7.

²⁴ Kybernetika pochází z řeckého kybernétés = kormidelník, tento pojem používal již filozof Platón pro nauku o řízení provincií, nebo pro nauku o umění řídit obecně.

²⁵ STODOLA, Jiří. *Informace, komunikace a bytí: fragment realistické informační vědy*. Brno: J. Stodola, 2010. ISBN 978-80-254-7996-4.

„Informace je informace, není ani hmotou ani energií“²⁶ zařadil pojem informace vedle univerzálních pojmů jako je hmota a energie. Informaci tedy podle Wienera nelze s hmotou ani energií ztotožňovat, informace tvoří samostatnou pojmovou kategorii. Co je tedy informace? Z mnohých definic, které se nabízejí jsem vybral asi tu nejcitovanější, která patří právě Norbertu Wienerovi: „*Informace je název pro obsah toho, co si vyměníme s vnějším světem, když se mu přizpůsobíme a působíme na něj svým přizpůsobováním.*“²⁷

S pojmem informace úzce souvisí věda, která se zabývá vznikem, zpracováním, měřením, ukládáním informace – informační věda. U zrodu informační vědy stál článek *As We May Think* z roku 1945 amerického vědce Vannevara Bushe. Autor v něm popsal svou vizi hypotetického prostředku na zpracování informací, který nazval MEMEX.²⁸ Hlavní funkcí MEMEXu mělo být ukládání a zpětné vyhledávání informací. Podle popisu v Bushově článku lze vypozařovat velkou podobnost s dnešními osobními počítači. Informační věda a právní disciplíny se podle Richarda Papíka střetávají právě v oblasti duševního vlastnictví, které je v současné informační společnosti vysoce hodnoceno.²⁹

S objevením počítače, který je prvním univerzálním strojem vzniká další nový obor, který má slovo informace ve svém názvu – informatika. Tento obor pojímá informace jako data cirkulující v počítačích.³⁰ Data bývají často zaměňována s pojmem informace, podle Beneše jsou data podmnožinou informace. Data jsou např. číselné hodnoty v tabulce, které bez pojmenování sloupců a řádků nepřinášejí žádnou plnohodnotnou informaci.

²⁶ WIENER, Norbert. *Cybernetics or control and communication in the animal and the machine* [online]. Copyright ©v [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: https://monoskop.org/images/5/5a/Wiener_Norbert_Cybernetics_or_the_Control_and_Communication_in_the_Animal_and_the_Machine_2nd_ed.pdf

²⁷ WIENER, Norbert. *Kybernetika a společnost*. Praha: Československá akademie věd, 1963. s. 32.

²⁸ Srov. CEJPEK, Jiří a Univerzita Karlova. *Informace, komunikace a myšlení: úvod do informační vědy*. Praha: Karolinum, 2005. s. 10. ISBN 978-80-246-1037-5.

²⁹ Srov. PAPIK, Richard. *Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje*. Brno: Tribun EU, 2011. s. 8. ISBN 978-80-7399-338-2.

³⁰ Srov. STODOLA, Jiří. *Informace, komunikace a bytí: fragment realistické informační vědy*. Brno: J. Stodola, 2010. ISBN 978-80-254-7996-4.

Dokonce je jejich informační hodnota nižší než pojmenování samotného řádku nebo sloupce. Data jsou tedy jakousi vstupní surovinou pro vytvoření plnohodnotné informace.³¹

Ještě dávno předtím než kybernetika a informační teorie vědeckým způsobem popsaly pojem a podstatu informace, právo se již o regulaci tohoto fenoménu pokoušelo. Vědeckému chápání informace dávno předcházely právní instituty jako cenzura, duševní vlastnictví nebo propaganda.³² S informací pracuje řada právních předpisů napříč právem veřejným i soukromým. Jedná se např. o úpravu utajovaných informací, ochranu osobních údajů a soukromí, přístup k informacím, informace o životním prostředí, obchodní tajemství a v neposlední řadě i normy práva trestního a občanského.

Informace jsou esenciální komoditou v informační společnosti. Podíl duševního vlastnictví na objemu informací zpracovaných v informační společnosti se bude stále zvyšovat. S přesunem většiny ekonomické činnosti do oblasti manipulace s informacemi a nikoli s fyzickými komoditami tak nutně roste zájem na zajištění ochrany informací a duševního vlastnictví.³³

³¹ Srov. BENEŠ, Pavel. *Informace o informaci, aneb, Nový pohled na tento svět*. Praha: BEN – technická literatura, 2010. s. 11. ISBN 9788073002633.

³² POLČÁK, Radim. *Informace a data v právu*. Revue pro právo a technologie, 2016, č. 13, s. 67-91.

³³ SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C.H. Beck, 2004. s. [Ia]. ISBN 80-7179-765-0. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b534b660-e817-11e4-9c07-001018b5eb5c>.

2.2. Informační společnost a společnost sítí

V současné době již nelze pochybovat o tom, že dnešní společnost je informační.

Žijeme v době, kdy byl vyvinut první komerční kvantový počítač³⁴, nanotechnologie se běžně používají v potravinářství, strojírenství, medicíně a dalších oborech. Žijeme v době, kdy si v restauraci lze objednat jídlo pomocí aplikace, která využívá umělou inteligenci či přímo prostřednictvím fyzického robota.³⁵

Míra technologického pokroku, kterého dnešní společnost dosáhla nám běžně umožňuje odkudkoli si s kýmkoli popovídat na Internetu, umožňuje nám přes svůj mobilní telefon sledovat televizní vysílání, filmy, hrát hry či navštívit digitální výstavu a současně být u toho všeho špehován. Lidé tráví část dne v kyberprostoru³⁶ a obzvláště v době coronavirové epidemie využívají služeb, které jsou v něm dostupné. Naše společnost je informační, je závislá na informacích, které jsou nám dostupné prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.

Hlavními rysy informační společnosti jsou interaktivita, integrační a globalizační tendence a převaha práce s informacemi, které jsou digitálně zpracovávány, uchovávány a přenášeny.³⁷

Proces pronikání informační techniky a technologií do lidské společnosti nazýváme Informatizací společnosti. Tato informatizace se nejprve prosazovala spíše ve výrobě, ale postupně pronikla stále více do fungování nadstátních útvarů, státní správy a samosprávy, do politiky, vzdělání, obchodování a reklamy, do hromadných sdělovacích prostředků, zábavy, sportu, zkrátka do všech oblastí lidské činnosti. Pronikáním

³⁴ IBM Q SYSTEM ONE s 20 qubity.

³⁵ V šumavském hotelu Horizont obsluhuje hosty robot. Jde o prvního v republice – Klatovský deník. *Klatovský deník – informace, které jsou vám nejbliž* [online]. Copyright © [cit. 19.12.2021]. Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/v-sumavskem-hotelu-horizont-obsluhuje-hosty-robot-jde-o-prvniho-v-republice-2021.html

³⁶ Více o pojmu kyberprostor v kapitole 3.1.

³⁷ ROSMAN, Pavel a Ladislav BUŘITA. *Informatika pro ekonomy a manažery*. Vyd. 4., upr. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. s. 15. ISBN 9788074542282.

informatizace do těchto oblastí, dochází k zásahu do uspořádání a fungování společnosti.³⁸ Díky rozsáhlému začlenění informačních a komunikačních technologií do všech oblastí společenského života došlo i ke změně společenských vztahů a procesů. V této souvislosti někteří autoři používají i nové označení pro dnešní společnost – Společnost sítí, nebo Síťová společnost.³⁹

Definice informační společnosti je celá řada. Zjednodušeně lze říci, že informační společnost je charakterizována využíváním digitálního zpracování, uchování a přenosu informací pomocí moderních informačních a komunikačních technologií.⁴⁰

Pokrok v informační společnosti však nepřichází bez rizik, jedním z možných rizik v informační společnosti jsou rozdíly mezi jednotlivci, či skupinami, či státy v procesu pronikání informačních technologií do společnosti. V této souvislosti se hovoří o termínu digitální propast.

Základem informační společnosti je informační infrastruktura, která je reprezentována informačními a komunikačními technologiemi. Bezpochyby nejdůležitější informační a komunikační technologií je v současné době Internet. S jeho rozvojem došlo k vytvoření nového globálního trhu, ve kterém obchodní transakce nejsou vázány na osobní přítomnost stran ani hmotný substrát předmětu transakce.⁴¹ Nejen že došlo ke zrychlení všech druhů transakcí a snížení jejich nákladů, ale vznikly i nové druhy a modely podnikání.

Tento vývoj je nezastavitelný a jeho dopady na společnost jsou natolik zásadní, že právo stojí před otázkou, jak na tento vývoj reagovat.

³⁸ Srov. CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení: úvod do informační vědy*. 2., přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 105. ISBN 978-80-246-1037-5.

³⁹ Např. Manuel Castells či Jan van Dijk.

⁴⁰ Srov. ROSMAN, Pavel a Ladislav BUŘITA. *Informatika pro ekonomy a manažery*. Vyd. 4., upr. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. s. 15. ISBN 9788074542282.

⁴¹ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzw2zv4&tocid=nnptembrgzw2zv4>

2.3. Právo informačních technologií

Vzhledem k tématu této části práce předkládám základní přehled právních oborů, které v souvislosti s vývojem Internetu a moderních technologií nabývají na stále větším významu.

Právo informačních technologií je relativně moderní a vysoce specializované právní odvětví, které obsahuje mnoho podoborů. V rámci zjednodušení lze říci, že je tvořeno čtyřmi hlavními právními odvětvími, a to právem internetovým, právem softwarovým, z části i právem databází a telekomunikačním právem. V souvislosti s právem informačních technologií se hovoří také o rozšířené oblasti práva ICT, tedy práva informačních a telekomunikačních technologií.⁴²

Znakem vývoje práva informačních technologií v uplynulých padesáti letech byl postupný přechod od obecných otázek ke konkrétním problémům.⁴³ Zatímco v sedmdesátých letech se původní věda o práva informačních technologií zabývala základními axiomy tohoto oboru, jako je informační život člověka, nebo právní povaha informačního automatu, dnes se do popředí této nové právnické disciplíny dostávají na první pohled na sobě nezávislé vysoce specializované problémy, jakými jsou například online užití děl nebo soukromoprávní odpovědnost za újmu způsobenou autonomními systémy.⁴⁴

2.3.1. Internetové právo

Internetové právo se zabývá především problematikou internetových stránek a sociálních sítí, odpovědnosti za obsah internetových stránek, ochranou osobních údajů, dále pak problematikou doménových jmen a dispozic s nimi. Do problematiky internetového práva lze zařadit i problematiku obchodování přes Internet a internetovou komunikaci. Ve spojení s fenoménem sociálních sítí se internetové právo zabývá problémy spojenými

⁴² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 21. ISBN 9788025146644.

⁴³ Srov. POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018 [cit. 19.05.2021]. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

⁴⁴ Tamtéž.

s autorským právem na Internetu, tedy užití, sdílení a stahování děl na Internetu. Internetové právo se také zabývá problematikou elektronizace státní správy a komunikací státní správy a samosprávy s fyzickými a právními osobami. Jelikož je Internet také prostředkem k páčání trestné činnosti, zabývá se internetové právo problematikou kyberkriminality.⁴⁵

2.3.2. Softwarové právo

Softwarové právo se zabývá především problematikou právní povahy softwaru a autorských práv k němu, problematikou vývoje softwaru, jeho licencování a distribucí, dále pak dodáním a implementací softwaru, servisem a údržbou. V neposlední řadě se tato právní disciplína zaměřuje na softwarové pirátství, bezpečnost a ochranu dat.⁴⁶

2.3.3. Právo databází a telekomunikace

Právo databází se zaměřuje na ochranu hospodářských investic do systémů ukládání a zpracování dat. Jelikož pořízení databáze je spojeno se značným úsilím, jak lidským, finančním a technickým, je účelem práva databází chránit databáze a jejich pořizovatele před neoprávněným nakládáním či zneužitím, vzhledem k tomu, že tyto databáze je možno v digitálním prostředí relativně snadno šířit a zpřístupňovat.

Právo telekomunikační úzce souvisí s právem internetovým. Telekomunikační právo se vztahuje na vzájemné propojení počítačů a sítí, a tím de facto umožňuje existenci Internetu.⁴⁷

⁴⁵ Srov. JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 22. ISBN 9788025146644.

⁴⁶ Tamtéž. s. 22–23.

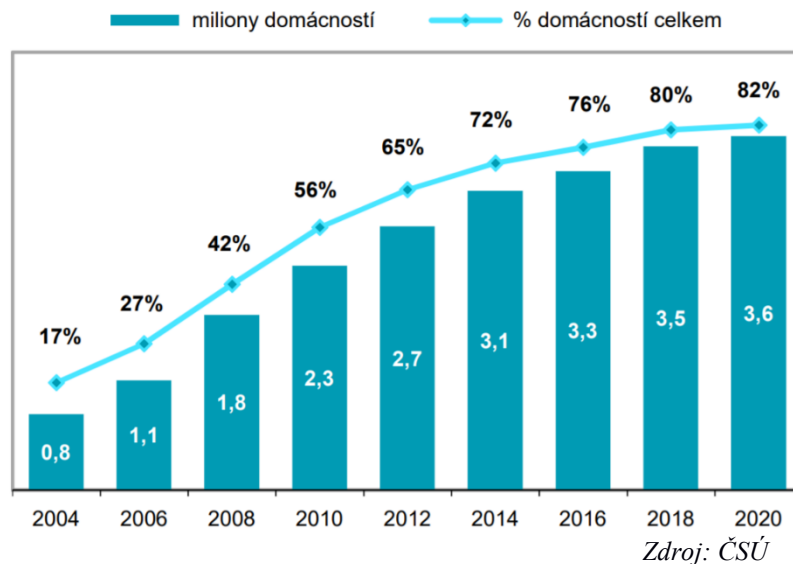
⁴⁷ Tamtéž. s. 21.

3. INTERNET A KYBERPROSTOR

Internet zásadním způsobem změnil náš svět a naše životy, stal se globálním fenoménem, který propojil celou planetu. Internet a vývoj na něj navazujících informačních a komunikačních technologií přinesl revoluci do toho, jak lidé žijí, pracují, učí se a komunikují.

V současnosti si lze již jen těžko představit, že k prvnímu propojení počítačů došlo teprve před 50 lety. Od té doby došlo k ohromnému technologickému pokroku, který nabral na obrátkách zejména v posledních dvou dekadách. Díky bouřlivému vývoji technologií a zařízení využívajících Internet se dnes můžeme připojit odkudkoliv a využívat funkcionalit, které byly dříve pro běžného člověka téměř nepředstavitelné. Dostupnější a stále rychlejší Internet s sebou přináší změny pro všechny oblasti lidské činnosti. Otázkou je, jestli je lidstvo na tak rychlé změny připraveno.

Zajímavý pohled na vývoj připojení domácností k Internetu v České republice nabízí následující graf. Z grafu je patrný dynamický vývoj počtu připojených domácností od roku 2004 do roku 2020, kdy počet domácností s Internetem stoupl o 65 %. ⁴⁸

⁴⁸ Informační společnost v číslech 2021 *Česká republika a EU*. [online] Praha: Český statistický úřad, 118 s. ISBN 978-80-250-2910-7. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/143060187/06100421.pdf/e115d5fc-ea3f-4c4e-a4fd-e789648e6615?version=1.14>

Jelikož uživatelský obsah, který je na Internetu k dispozici, je složité kontrolovat, stala se ochrana autorských práv nesnadno řešitelným problémem. Nástup Internetu a vymožeností informační společnosti radikálně změnili způsob šíření autorských děl. Dávno je pryč doba, kdy nehmotné statky byly rozmnožovány na hmotných nosičích záznamů na území pouze jednotlivých států.

Autorské právo je proto zapotřebí přizpůsobit nové společenské situaci, a to nejen z pohledu terminologického, ale i z pohledu licenčních postupů a způsobů užití. Právě díky znalosti historie, struktury, vývoje a fungování Internetu je možné získat komplexní pohled na problematiku současného systému autorských práv a nutnosti jeho revize.

3.1. Pojem Internetu a kyberprostoru

Internet je multidimenzionální fenomén, a proto na tento pojem můžeme nahlížet z mnoha pohledů. Zjednodušenou definici tohoto pojmu lze vystihnout jako elektronická komunikační síť, spojující další sítě a počítače po celém světě.⁴⁹ Slovo Internet s velkým „I“ na začátku původně označovalo dvě specifické počítačové sítě, které se v roce 1969 spojily a vytvořily tak úplně první spojení sítí. Další výskyt slova Internet lze vysledovat až do roku 1974 v dokumentu RFC675⁵⁰, který používá slovo „Internetwork“

Internet však lze definovat i z funkčního hlediska jako soubor technických prostředků umožňujících šířit data v elektronické podobě. Lze se setkat i s definicemi z pohledu společenského, které Internet charakterizuje jako medium umožňující sdílet informace, komunikovat na dálku, inzerovat reklamu a obchodovat.

S pojmem Internetu úzce souvisí pojem kyberprostoru. Poprvé kyberprostor definoval William Gibson v roce 1984 ve své knize *Neuromancer*. Kyberprostor podle Gibsona je „*konsenzuální halucinace prožívaná denně miliardami legitimních operátorů, v každém národě, dětmi, které se učí matematickým pojmům... grafické zobrazení dat*“

⁴⁹ Internet Definition & Meaning – Merriam-Webster. *Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary* [online]. Copyright © 2022 Merriam [cit. 02.01.2022]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/Internet>

⁵⁰ Za „otce internetu“ jsou považováni američtí inženýři Vint Cerf a Bob Kahn. Ti navrhli v roce 1974 TCP/IP protokoly, díky kterým můžeme s Internetem komunikovat. Ve stejném roce se vůbec poprvé objevil pojem „Internet“, a to v dokumentu RFC 675.

abstrahovaných z paměti každého počítače v lidské společnosti. Nepředstavitelná komplexita. Linie světla rozprostírající se v neprostoru mysli, klastry a konstelace dat. Jako světla velkoměsta, vzdalující se...".⁵¹

Termín kyberprostor již není užíván pouze malou skupinou počítačových expertů a odborníků na informační technologie. Postupně se rozšířil a dostal do podvědomí širší veřejnosti. Kyberprostor označuje virtuální svět vytvářený výpočetní technologií, inverzní ke světu „reálnému“. Zatímco materiální podstatou Internetu je jeho páteří síť, která vede signál. Podstatou kyberprostoru je neomezený, dynamický a neustále se měnící virtuální prostor vytvořený propojením sítí, které umožňují komunikaci, přenos dat, informací a poskytování služeb. Tato virtuální realita je však zcela závislá na materiální podstatě nacházejících se v reálném světě.⁵²

Laicky řečeno je kyberprostor virtuální svět, kam se jednotlivý uživatelé připojují pomocí sítě Internet.

Legislativní pohled na kyberprostor nabízí ustanovení § 2 a) Zákona o kybernetické bezpečnosti⁵³, který kybernetickým prostorem rozumí „*digitální prostředí umožňující vznik, zpracování a výměnu informací, tvořené informačními systémy, a službami a sítěmi elektronických komunikací*“. Kybernetický prostor je zde jasně definován technickým výčtem potřebné infrastruktury a výčtem, co infrastruktura umožňuje.

3.2. Vznik a vývoj Internetu

3.2.1. Vznik Internetu

Původ Internetu, je třeba hledat v období studené války, jako důsledek soupeření Spojených států amerických a Sovětského svazu. Souboj těchto supervelmocí o světovou nadvládu měl kromě závodů ve zbrojení i rozměr závodu o dobytí vesmíru. Dne 4. října 1957

⁵¹ GIBSON, William. *Neuromancer*. Vyd. 4. Přeložil Josef RAUVOLF. Plzeň: Laser, 2010. Mistrovská díla SF. ISBN 978-80-7193-318-2.

⁵² KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o., 2016. CZ.NIC. ISBN 978-80-88168-15-7.

⁵³ Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů.

vypustil Sovětský svaz na oběžnou dráhu první umělou družici s názvem Sputnik. Úspěch Sovětského vesmírného programu Sputnik, byl pro západní politické kruhy šokem a způsobil tzv. Sputnikovskou krizi. Reakce Spojených států byla vyděšená, uvědomily si, že vypuštění první umělé družice na oběžnou dráhu Země, předznamenává novou éru ve zbrojení. Reakce Spojených států byla také i velmi rychlá a spočívala ve vytvoření výzkumných skupin ARPA (*Advanced Research Project Agency*) a NASA (*National Aeronautics and Space Administration*).

Přestože ARPA vznikla jako reakce na vesmírný úspěch Sputniku, její agendu týkající se vesmíru, včetně financování přebrala NASA. Dalším milníkem je vypuknutí Kubánské krize v roce 1962, na základě, které se ARPA zaměřuje především na obrané projekty např. na obranu před balistickými střelami. Raketová infrastruktura Spojených států byla centralizovaná a v případě zásahu by byla snadno vyřaditelná. Bylo tedy zapotřebí vybudovat decentralizovanou síť, která by zachovala funkčnost celé sítě i v případě zásahu. Na vrcholu studené války tedy vznikl požadavek na informační a komunikační systém, který by byl decentralizovaný, neměl žádné velící stanoviště a nemohl by být snadno zasažen a zničen nepřítelem.

Do agentury ARPA se zapojuje na počátku 60. let John Licklider se svojí vizí Intergalaktické Sítě a Leonard Klienrock, průkopník paketové teorie přenosu informace. Vývoj decentralizované sítě ARPANET začíná v roce 1966 pod vedení Larryho Robertse.

Myšlenka paketového přenosu byla ve své době revoluční. V telekomunikaci byl do této doby používán převážně princip přepojování okruhů, kdy se data typicky přenášela „jako proud“.⁵⁴ Myšlenka rozdělit data na bloky je pro přenos dat výhodnější z hlediska odolnosti vůči výpadkům v síti, bez nutnosti opakovat celý přenos. Celý systém je tak robustní a lépe odolává chybám.

V roce 1968 ARPA vypisuje výběrové řízení na stavbu experimentální sítě, což představuje ideální příležitost, jak paketovou teorii vyzkoušet v praxi.

⁵⁴ Peterka, Jiří. *Rodina protokolů TCP/IP verze 3.0*. [online]. [cit. 7. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.earchiv.cz/1225/slide.php3?l=1&me=3>

Velké telekomunikační společnosti té doby se výběrového řízení nezúčastnily právě kvůli nedůvěře v koncept paketového přenosu. Zakázku tak získala malá společnost BBN.⁵⁵

Ke zpuštění ARPANETU a prvnímu propojení počítačů dochází v roce 1969, kdy byly propojeny první čtyři univerzitní počítače v různých částech USA. V roce 1971 bylo k síti připojeno již 23 počítačů.

Celý koncept sítě ARPANET včetně paketového přenosu se osvědčil, proto se ARPA rozhodla síť ponechat k užívání dalším univerzitám. Rozšířená dostupnost ARPANETU vyvolala potřebu nových komunikačních protokolů, protože původní protokol NCP byl narychlo „spíchnutým“ řešením.⁵⁶ Koncept nových komunikačních protokolů pochází ze skupiny, kterou vedli Vinton G. Cerf a Robert Kahn. První verze nových protokolů TCP/IP spatřila světlo světa v roce 1973. Funkčnost nového protokolu byla v následujících letech ověřována a byly vyvinuty nové verze, z nichž poslední TCP/IP v4 je používán dodnes.⁵⁷

Nový protokol počítal s tím, že se k ARPANETU budou připojovat další sítě, proto byl při jeho vytváření kladen důraz na decentralizovaný charakter sítě, odolnost vůči chybám, preference řešení co nejvíce funkcí v koncových uzlech a snaha o co nejjednodušší přenosovou síť.⁵⁸ Síť ARPANET definitivně přešla k používání protokolu TCP/IP dne 1. 1. 1983.⁵⁹ V tomto roce došlo i k rozštěpení ARPANETU na vojenskou část (MILNET) a civilní část. Právě to rozdělení je považováno za vznik Internetu, jelikož civilní ARPANET pracující s protokolem TCP/IP umožňoval bouřlivý rozvoj. Po vzoru ARPANETu začaly v průběhu osmdesátých let vznikat v nejvyspělejších zemích světa další počítačové sítě. Jednou z těchto nových sítí byl i americký NSFNET, který byl spuštěn v roce 1986. NSFNET se postupně stal páteří sítě Internetu a ARPANET tak byl odstaven z provozu v roce 1990.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ TCP/IP – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/TCP/IP>

⁵⁸ Peterka, Jiří. *Rodina protokolů TCP/IP verze 3.0.* [online]. [cit. 7. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.earchiv.cz/l225/slide.php3?l=1&me=9>

⁵⁹ TCP/IP – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/TCP/IP>

3.2.1.1. OGAS a CYBERSYN

Americký projekt ARPANET nebyl jediným pokusem o vytvoření informační sítě v polovině 20. století. Projekt OGAS byl sovětským pokusem o vytvoření celonárodní informační sítě na zpracování informací a řízení ekonomiky. Za projektem OGAS stál sovětský kybernetik Viktor Gluškov, který navrhl hierarchickou síťovou strukturu propojující výrobní a administrativní centra, která posílají data do moskevského ústředí.⁶⁰

Projekt byl zahájen v roce 1962 a byl od svého počátku ryze utopický. Jeho cílem bylo naplnit marxistický ideál racionálního ekonomického systému.⁶¹ Měřítko projektu bylo také ohromné. V počítačové síti mělo být zapojeno až 20.000 počítačů, implementace sítě měla trvat 30 let a investice se odhadovaly na miliardy rublů.⁶² Projekt OGAS byl ukončen v roce 1970 z důvodů nedostatku financování. Zdá se, že paradoxně byl důvodem pro jeho ukončení právě přínos, který sliboval. Zájmové struktury uvnitř ministerstev, které řídily ekonomiku neměly zájem na centralizovaném řízení, které by dokázalo potlačit soukromé zájmy, výhody a privilegia.

Pokus o vytvoření informační sítě se neomezoval pouze na dva hlavní hegemony 20. století, ale do historie se zapsal i chilský projekt CYBERSYN.

CYBERSYN byl projekt chilského prezidenta Salvadora Allende, jehož cílem bylo vytvoření podpůrného systému k řízení národního hospodářství.⁶³ Projekt začal být uváděn v život v roce 1971. Bohužel byl násilně ukončen vojenským převratem generála Augusta Pinocheta v roce 1973.

Projekt se skládal ze čtyř modulů, první z nich byla síť dálnopisů, které měly sdílet data s centrálním počítačem v řídicí místnosti v Santiagu. Tato část se nazývala Cybernet.

⁶⁰ Jak v Sovětském svazu málem vynalezli internet. Nadějný projekt pohřbili byrokraté | Plus. *Český rozhlas Plus* [online]. Copyright © 1997 [cit. 08.11.2021]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jak-v-sovetskem-svazu-malem-vynalezli-internet-nadejny-projekt-pohrbili-6520260>

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Projekt Cybersyn měl řídit ekonomiku Chile – Tomáš Stěhule. *Tomáš Stěhule – Jižní Amerika, Archeologie, Civilizace a Cestování* [online]. Copyright © 2021 [cit. 13.11.2021]. Dostupné z: <http://tomstehule.com/2017/05/20/projekt-cybersyn-mel-ridit-ekonomiku-chile/>

Sdílená data měla být zpracována druhým modulem, a to statistickým softwarem Cyberstride. Data měla být dále také zpracována ekonomickým simulátorem CheCo, který simuloval ekonomický vývoj v závislosti na přijatých rozhodnutích. Posledním modulem byla sama řídicí místnost, která byla na svou dobu zpracována velmi futuristicky. Inspirací pro design řídicí místnosti byl můstek fiktivní vesmírné lodi Enterprise. Na rozdíl od projektu OGAS, který měl jasné centralizační aspekty, se projekt CYBERSYN vydal cestou decentralizace, kdy rozhodovací pravomoc byla rozvrstvena na více úrovní. Pokud problém nemohl být vyřešen na nižší úrovni, byl postoupen na vyšší úroveň, až se mohl ocitnout v operačním centru. Vedle tohoto projektu byl vyvíjen i další projekt s názvem CYBERFOLK, jehož cílem bylo umožnit občanům vyjádřit se k vládní politice prostřednictvím zařízení, které by bylo umístěné v každé domácnosti.

Projekt CYBERSYN se dostal pouze do fáze pokročilého prototypu, nicméně dálkopisná síť, která byla součástí projektu se v praxi osvědčila.

V této kapitole jsem popsal tři sítě, které byly vyvíjeny v 20. století. Každá byla vyvíjena za jiných podmínek a k jinému účelu. Důvodem proč právě síť ARPANET v konečném důsledku stála u zrodu dnešního Internetu je několik. Především je to racionalita počátečního projektu ve srovnání se zbylými příklady sítí, které byly každá určitým způsobem utopistická. Druhým důvodem úspěšnosti ARPANETU je kooperace napříč vládou, armádou a soukromým sektorem.

3.2.2. WWW a další aplikace

V běžném hovoru často dochází k zaměňování pojmu Internet a World Wide Web. Oba pojmy jsou lidmi využívány v obdobných situacích bez odlišení jejich významu. Nicméně tyto dva pojmy popisují dvě odlišné věci. V předchozích kapitolách bylo vysvětleno, že Internet je globální systém vzájemně propojených počítačových sítí. Nejznámější službou poskytovanou v rámci Internetu je právě WWW (World Wide Web). Jedná se o kombinaci textu, grafiky a multimediálního obsahu, propojenou pomocí

hypertextových odkazů.⁶⁴ Mezi další služby sítě Internet řadíme e-mail, Instant messaging, VoIP, přenos souborů, systém doménových jmen, sdílení souborů a další.

World Wide Web je služba založená na principu klient/server a pracuje pomocí internetového protokolu HTTPS (HyperText Transfer Protocol Secure).⁶⁵ Webové stránky, uložené na webových serverech si lze prohlížet pomocí webových prohlížečů. Tyto stránky jsou navzájem propojeny pomocí hypertextových odkazů zapisovaných ve formě URL. Webové stránky jsou naprogramovány pomocí jazyka HTML (HyperText Markup Language).

Historicky první webová stránka spatřila světlo světa v listopadu roku 1990 ve výzkumném středisku CERN (Evropská organizace pro jaderný výzkum).⁶⁶ Samotný programovací jazyk HTML pro webové stránky byl navržen v roce 1990 výzkumníky CERNu Timem Berners-Lee a Robertem Cailliau v rámci snah o zjednodušení vyhledávání dokumentů a sdílení informací mezi výzkumníky ve výzkumném středisku CERN.⁶⁷ Nový jazyk HTML a protokol HTTP byl jeho autory zdarma poskytnut veřejnosti. Záhy začaly vznikat nové webové stránky a jazyk HTML se stal nejrychleji rostoucím programovacím jazykem v historii.⁶⁸ Důvodem tohoto úspěchu je a byla především otevřenost jazyka HTML, tedy možnost zobrazení zdrojového kódu webové stránky a jeho zkopírování. Právě díky jednoduchosti kopírování zdrojového kódu se stal jazyk HTML tak populární.⁶⁹

⁶⁴ BURIAN, Pavel. *Internet inteligentních aktivit*. Praha: Grada, 2014. Průvodce (Grada). ISBN 9788024751375.

⁶⁵ Srov. ROSMAN, Pavel a Ladislav BUŘITA. *Informatika pro ekonomy a manažery*. Vyd. 4., upr. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. s. 129. ISBN 9788074542282.

⁶⁶ A Little History of the World Wide Web. *World Wide Web Consortium (W3C)* [online]. Dostupné z: <https://www.w3.org/History.html>

⁶⁷ Lessig, Lawrence. *Code: Version 2.0*. 2006; CC Attribution-ShareAlike. Dostupné z: <https://lessig.org/product/codev2/>. Str. 146.

⁶⁸ Tamtéž str. 146

⁶⁹ Tamtéž. str. 146

Tim Berners-Lee založil v roce 1994 konsorcium W3C, jehož cílem je rozvíjet protokoly a standardy, aby byl zaručen růst a funkčnost World Wide Webu.⁷⁰

Právě vytvořením World Wide Webu došlo k tomu, že se Internet otevřel úplně každému, nejen výzkumníkům. Právě díky této revoluční službě došlo k propojení světa a zjednodušení sdílení informací na veliké vzdálenosti.

3.3. Viditelný web, Dark web a Deep web

V souvislosti s viditelným Internetem, který je reprezentován hierarchickou strukturou domén, je zapotřebí zmínit, ještě Internet skrytý (undergroundový). Ačkoliv se může zdát, že tento skrytý prostor se ukrývá někde v hloubi Internetu, pravdou je, že je dostupný všem, zadarmo a téměř ihned.

Hierarchický systém domén se skládá z domény prvního řádu, a to národní domény, která reprezentuje doménu jednoho státu (.cz, .uk, .fr) a domén generických, které jsou založené za určitým účelem, pro určitý okruh uživatelů.⁷¹ Tento doménový systém spravuje nezisková organizace ICANN.⁷² Kromě tohoto „oficiálního“ systému domén existuje i možnost vytvořit si svůj vlastní Domain Name Systém (dále jen „DNS“), který může, ale nemusí být propojitelný s „oficiálním“ systémem DNS.⁷³ Chápeme-li Internet jako síť sítí, můžeme ho rozdělit na dvě části. Na viditelný web neboli surface web (povrchový web)

⁷⁰ Help and FAQ - W3C. *World Wide Web Consortium (W3C)* [online]. Dostupné z: <https://www.w3.org/Help/#activity>

⁷¹ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. [online]. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018 [cit. 3.6.2021]. s. 80-81. Dostupné z: <https://www.levna-knihovna.cz/book/read-book/1078>

⁷² ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers.) je nezisková organizace sídlící v Los Angeles. „*Jedním z úkolů ICANN je přidělování a správa doménových jmen a IP adres. ICANN provádí registraci generických domén a současně zastřešuje regionální organizace, které provádějí registrace na jednotlivých kontinentech.*“ (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers – Wikipedie. [online]. [cit. 03.06.2021] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Internet_Corporation_for_Assigned_Names_and_Numbers)

⁷³ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. [online]. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018 [cit. 3.6.2021]. s. 81. Dostupné z: <https://www.levna-knihovna.cz/book/read-book/1078>

a na hluboký web, nebo také Deep web, který je pod povrchem. Pro srovnání těchto částí Internetu se často používá přirovnání k plovoucí kře. Kdy viditelný web je část kry nad vodou a Deep web je v podstatě celá obrovská masa kry, která se nachází pod hladinou vody.

Viditelný web, který můžeme prohlížet pomocí standardních prohlížečů jako je např. Chrome, Microsoft Edge, nebo Safari, se skládá z webových stránek, které můžeme vyhledávat a procházet pomocí webových vyhledávačů jako Google, Seznam nebo Yahoo.⁷⁴

Deep web oproti viditelnému webu je ta část Internetu (kyberprostoru), která není přístupná standardními vyhledávači, a to buď z důvodu, že to vyhledávače neumí, nebo nechtějí. Respektive jedná se o oblast, která není roboty standardních vyhledávačů z různých důvodů finančních, technických, vlastnických procházena a indexována.

Velikost Deep webu je mnohokrát větší než velikost viditelného webu. Odhaduje se, že Deep web tvoří 96% obsahu Internetu a viditelný web tak tedy tvoří 4% obsahu Internetu.⁷⁵ S pojmem Deep web je spojena otázka legálnosti. Nelze jednoduše uzavřít, že veškerý obsah, který se vyskytuje na Deep webu je nelegální. Samozřejmě nelegální obsah se zde vyskytuje, ale kromě něj se zde vyskytují e-mailové konverzace, soukromé konverzace na sociálních sítích a komunikačních aplikacích, obsah sociálních sítí, aplikace pro sdílení dat a různé stránky s přístupem omezeným heslem či na základě platby atd.

Velmi důležité je rozlišovat Deep web od Dark webu (temného webu). Dark web je pouze malá část Deep webu, která se skládá z webových stránek, které jsou veřejně

⁷⁴ Webový vyhledávač pracuje v několika krocích, a to z větší části automaticky. V první fázi prochází webové stránky roboti vyhledávače a hledají nové stránky, nebo navštěvují ty staré (crawling). V druhé fázi si vyhledávač ukládá obsah jednotlivých stránek a vytváří si tak databázi výskytů klíčových slov. Pro urychlení vyhledávání v databázi uložené informace indexuje. Ve třetím kroku dochází k hodnocení obsahu webových stránek na základě mnoha set faktorů a vyhodnocení vztahů stránek k různým tématům. Následujícím krokem je vyhodnocení dotazu uživatele vyhledávače a zobrazení odpovědi. Dalšími kroky mohou typicky být ještě ukládání a vyhodnocování statistických dat a zobrazování reklamy.

⁷⁵ STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. [online]. Praha: Grada, 2020 [cit. 24.06.2021]. ISBN 978-80-271-1885-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/dark-web-sex-drogy-a-bitcoiny-548378/>

viditelné, ale skrývají adresy internetového protokolu serverů, které tyto weby provozují.⁷⁶ Dark web je tedy část Deep webu, ke které se lze připojit prostřednictvím Darknetů.⁷⁷ Jedná se o záměrně skryté sítě, ke kterým je možné se připojit pouze prostřednictvím různých speciálních softwarů, například prohlížeče TOR (The Onion Router)⁷⁸, I2P, Freenet nebo GNUnet. TOR je průkopníkem, který stál u zrodu Dark Webu, má však své nevýhody a jednou z nich je pomalost.⁷⁹ Alternativou k TORu je prohlížeč I2P (Invisible Internet Project), ani tento prohlížeč není součástí standardního doménového prostoru a jeho domény (.i2p) nenajdeme v seznamu ICANN.⁸⁰ Výhodou I2P je větší rychlost, ale hlavně se jedná o prohlížeč, u kterého je zajištěna i násobně vyšší bezpečnost.⁸¹ Rozdíl mezi I2P a TORem je, že I2P byl vybudován čistě pro Dark Web, zatímco TOR je vybudován jak pro Dark web tak pro surface web.

⁷⁶ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. [online]. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018 [cit. 3.6.2021]. s. 81. Dostupné z: <https://www.levna-knihovna.cz/book/read-book/1078>

⁷⁷ STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. [online]. Praha: Grada, 2020 [cit. 24.06.2021]. ISBN 978-80-271-1885-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/dark-web-sex-drogy-a-bitcoiny-548378/>

⁷⁸ TOR byl původně vyvinut na přelomu milénia výzkumnou laboratoří (NRL) Námořnictva Spojených států amerických (U.S.Navy) za účelem anonymity armádních příslušníků při vykonávání zahraničních operací. V roce 2003 byl tento software uvolněn pro použití veřejnosti. Lze jej stáhnout zdarma na všechny běžné operační systémy. TOR pracuje na vcelku jednoduchém principu, díky kterému poskytuje anonymitu. Jak napovídá jeho název, tvůrci se inspirovali u cibule a snaží se aktivitu uživatele TOR zašifrovat do tolika slupek, aby ho nebylo možné vystopovat. Z výchozího bodu informace putuje do sítě serverů, mezi kterými informace náhodně skáče, až doputuje k poslednímu serveru, přes který se připojí k serveru, který chce zobrazit.

⁷⁹ STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. [online]. Praha: Grada, 2020 [cit. 25.06.2021]. ISBN 978-80-271-1885-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/dark-web-sex-drogy-a-bitcoiny-548378/>

⁸⁰ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. [online]. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018 [cit. 3.6.2021]. s. 81. Dostupné z: <https://www.levna-knihovna.cz/book/read-book/1078>

⁸¹ STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. [online]. Praha: Grada, 2020 [cit. 25.06.2021]. ISBN 978-80-271-1885-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/dark-web-sex-drogy-a-bitcoiny-548378/>

Opakem Darknetu je tzv. Clearnet tedy síť, která je čistá.⁸² Na Dark webu nalezneme mnoho stránek, fór, komunit, ale i Dark Markets (temná tržiště), kde probíhají obchody s nelegálními komoditami (drogy, zbraně, zlato a šperky, porno, výbušniny, padělky, software, osobní údaje atd.) a službami (podvody, hacking, nájemné vraždy, snuff porno na objednávku, atd).

Do centra pozornosti se dostaly zejména Dark Markety, které s příchodem bitcoinu zaznamenaly doslova revoluci. Největší výhodou bitcoinu je jeho decentralizace, která zabraňuje tomu, aby ho kdokoliv padělal či jinak ovlivňoval. Bitcoin není plně anonymní, ale umožňuje vlastnit platební prostředek a disponovat s ním bez jakékoliv vnější kontroly, navíc proces zaplacení nelze uprostřed přerušit nebo zastavit. Právě tato vlastnost bitcoinu a dalších kryptoměn je pro Dark Markety ideální. Nejznámějšími Dark Markets jsou AlphaBay Market, Silk Road,⁸³ Dream Market, nebo tržiště, která se stala slavná kvůli české stopě Sheep Marketplace⁸⁴ a Atlayo.⁸⁵

Samotná anonymita Darknetů a skryté umístění Dark Marketů však nejsou absolutní ochranou před uzavřením Dark Marketů. Dark Market, lze stejně jako jinou webovou

⁸² STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. [online]. Praha: Grada, 2020 [cit. 24.06.2021]. ISBN 978-80-271-1885-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/dark-web-sex-drogy-a-bitcoiny-548378/>

⁸³ Silk Road byl prvním Dark Marketem, který umožňoval objednání nelegálního zboží, zaplacení a doručení doslova až do domu. Myšlenkou bylo vytvoření celosvětového tržiště, na kterému by bylo možné nakupovat cokoli bez jakékoliv regulace. Stránka byla spuštěna v únoru 2011 a v říjnu 2013 uzavřena FBI. Ross Ulbricht, zakladatel a majitel tohoto tržiště byl odsouzen k trestu odnětí svobody na doživotí bez možnosti propuštění.

⁸⁴ U zrodu Sheep Marketplace, které se stalo populárním po zrušení tržiště Silk road stál český programátor Tomáš Jiříkovský, který se proslavil tím, že uživatelům Sheep Marketplace ukradl možná až 96.000 bitcoinů. Viz. Drogovým dealerům zmizely dvě miliardy korun v bitcoinech. Čech vinu odmítá – MAFRA, a. s. [online]. Copyright © 1999–2021 MAFRA, a. s., [cit. 25.06.2021] Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/internet/bitcoin-sheep-marketplace-kradez.A131202_194657_sw_internet_pka

⁸⁵ V souvislosti s tímto tržištěm, na kterém se nacházely nejrůznější ilegální nabídky detektivové zatkli devatenáctiletého programátora z Česka. Viz. Operace "GREEN" - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2021 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 25.06.2021]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-green.aspx>

stránku vypnout ze serveru, na kterém běží. Dark Market OpenBazaar se proto inspiroval u sítě BitTorrent a bitcoinu, je plně decentralizované a nemá žádného správce.⁸⁶ Častým problémem Dark Marketů jsou i podvody. OpenBazaar se spory při transakcích snaží řešit pomocí „moderátorů“, kteří v rámci transakce na tržišti fungují jako soudci případných sporů. Problém, kde získat moderátora tržiště řeší také, a to existencí trhu s moderátory.

Dark Web je místem s tajemnou a mnohdy nelegální pověstí, ve své podstatě je však pouhým nástrojem, jehož použití závisí na jeho uživatelích. Tento nástroj lze využít jak pro činnosti legální, tak i pro činnosti nelegální. Nelze tedy obecně říci, že by byl Dark web špatný nebo dokonce celý nelegální. Vzhledem k technologickému pokroku Darknetových sítí a možnostem jejich anonymity se dá očekávat, že budou v budoucnosti daleko více využívány, aby se kdokoliv mohl skrýt před očima vlád, veřejných orgánů a policie.

⁸⁶ STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. [online]. Praha: Grada, 2020 [cit. 29.06.2021]. ISBN 978-80-271-1885-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/dark-web-sex-drogy-a-bitcoiny-548378/>

3.4. Internet v ČR

1.1.1. Historie Internetu v České republice

Historie Internetu v České republice se začala psát před téměř 30 lety, dne 13. února 1992⁸⁷, kdy se Česká a Slovenská federativní republika oficiálně připojila k Internetu. Univerzitní počítač pražského ČVUT se připojil k internetovému uzlu univerzity v Linci.

Doprovodné přednášky k připojení se konaly v místnosti 256 v budově Fakulty elektrotechnické ČVUT v pražských Dejvicích. Připojení se neuskutečnilo pomocí běžného relativně dobře přenosného počítače, jak ho známe dnes, ale pomocí zařízení IBM 4341, což je několika tunový sálový počítač. Připojení bylo možné uskutečnit díky podpoře George Mellon Foundation, která poskytla prostředky na nákup tehdy špičkového vybavení.⁸⁸ Připojení české univerzity k Internetu musela schválit americká organizace National Science Foundation.⁸⁹ Jejíž předseda Steve Goldstein se spuštění účastnil přímo v Praze. Agentura NSF totiž provozovala a financovala tehdejší jedinou páteřní síť Internetu, přes kterou probíhal téměř veškerý provoz.⁹⁰ Česká republika se tak stala třicátou devátou zemí na světě, která se k internetové síti připojila.⁹¹

Začátky Internetu v České republice byly obtížné, protože neexistovala potřebná infrastruktura. Zásadní roli při rozšiřování Internetu sehrála akademická sféra. Záhy se začíná budovat celorepubliková páteřní síť spojující akademické instituce – projekt FESNET. FESNET se po rozdělení federace rozdělil na dva samostatné projekty CESNET

⁸⁷ Oficiálnímu připojení, ale předcházelo několik měsíců opatrného testování, které spočívalo v datových přenosech pomocí mezinárodního telefonního hovoru.

⁸⁸ 20 let Internetu v České republice | Ikaros. *Ikaros | elektronický časopis o informační společnosti* [online]. Copyright © 1997 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/20-let-internetu-v-ceske-republice>

⁸⁹ Národní vědecká nadace (The National Science Foundation, NSF) je nezávislá vládní agentura v USA odpovědná za podporu základního vědeckého výzkumu zejména poskytováním výzkumných zdrojů.

⁹⁰ Českému Internetu je 15 let - Lupa.cz. *Lupa.cz - server o českém Internetu* [online]. Copyright © 1998 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/internet-je-v-cesku-jiz-15-let/>

⁹¹ Internet používáme už 27 let | Statistika&My. *Statistika&My | Magazín Českého statistického úřadu* [online]. Copyright © Český statistický úřad [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/03/29/internet-pouzivame-uz-27-let/>

(Czech Educational and Scientific Network) a SANET (Slovak Academic Network)⁹² Celorepubliková páteřní síť CESNET měla hvězdicovou topologii, zpočátku se dvěma středy – v Praze a Brně. Ty byly propojeny pevnou linkou 64 Kb/s. Koncem března 1993 již měl CESNET své uzly celkem v 11 městech v celé ČR.⁹³ Slavnostní spuštění CESNETu se konalo 15.června 1993.⁹⁴

Na přelomu let 1994 a 1995 byla infrastruktura CESNETu z velké míry dobudována a pozornost se začala obracet na přenosovou kapacitu sítě. V roce 1995 zaznamenáváme ještě jeden důležitý milník, a to liberalizaci českého Internetu. Na začátku 90.let totiž exkluzivní licenci na poskytování veřejných datových služeb od státu získala společnost Eurotel. Tato éra Eurotelu netrvala dlouho, v roce 1995 svou datovou divizi prodala společnosti SPT Telecom a tím přišla o svůj monopol.⁹⁵ Tímto se otevřel prostor pro komerční využití Internetu. Soukromí poskytovatelé připojení začali rychle přibývat a v roce 1998 už jich bylo 150.⁹⁶ Právě mezi roky 1995 a 1998 zažil český Internet boom webových stránek, některé trvají dodnes např. www.seznam.cz, nebo webové stránky Poslanecké sněmovny www.psp.cz.

Podle výzkumného projektu NetMonitor se v roce 2020 k Internetu připojuje 90 % Čechů starších 10 let.⁹⁷

⁹² Historie internetu v Česku. Od podivínů ke světu sítí | *Kvalitní internet*. *Kvalitní internet* | *Kvalitní internet* [online]. Copyright © 2020 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.kvalitni-internet.cz/historie-internetu-v-cesku-od-podivinu-ke-svetu-siti>

⁹³ 20 let Internetu v České republice | Ikaros. *Ikaros* | *elektronický časopis o informační společnosti* [online]. Copyright © 1997 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/20-let-internetu-v-ceske-republice>

⁹⁴ Českému Internetu je 15 let - Lupa.cz. *Lupa.cz - server o českém Internetu* [online]. Copyright © 1998 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/internet-je-v-cesku-jiz-15-let/>

⁹⁵ Historie internetu v Česku. Od podivínů ke světu sítí | *Kvalitní internet*. *Kvalitní internet* | *Kvalitní internet* [online]. Copyright © 2020 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.kvalitni-internet.cz/historie-internetu-v-cesku-od-podivinu-ke-svetu-siti>

⁹⁶ 20 let Internetu v České republice | Ikaros. *Ikaros* | *elektronický časopis o informační společnosti* [online]. Copyright © 1997 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/20-let-internetu-v-ceske-republice>

⁹⁷ Češi online 2020 | SPIR. *Úvodní stránka* | *SPIR* [online]. Copyright © 2016 SPIR z. s. p. o. Všechna práva vyhrazena. Vytvořeno v [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.netmonitor.cz/cesi-online-2020>

3.4.1. Právní úprava Internetu v České republice

S vývojem Internetu roste přirozeně i míra legislativy, která se tohoto prostředí týká. Nutno podotknout, že zákonodárce na všech úrovních (vnitrostátních a mezinárodní) reaguje na skokový pokrok technologií využívajících Internet až se značným zpožděním. Což se děje často za bouřlivého nesouhlasu skupin, které berou anonymitu a svobodu internetového prostředí jako své přirozené právo.⁹⁸

Zatímco definice Internetu z technologického hlediska nepředstavuje pro nikoho závažný problém, vymezení Internetu z hlediska právního se zdá být výzvou. V právním řádu České republiky nenalezneme legální definici sítě Internet, přestože celá řada právních předpisů s tímto pojmem pracuje.

Je však otázkou, do jaké míry je tato definice skutečně zapotřebí, a jestli je vůbec legální definice Internetu možná. Dovolím si tvrdit, že definice Internetu není nutná a ani vhodná, právě z důvodu zachování určité míry abstrakce právních norem.

Absence právního vymezení Internetu, či absence určitého specifického kodexu, který by přímo a celkově upravoval pravidla chování na Internetu však neznamená, že v tomto prostředí panuje naprostá anarchie.

Náš nejdůležitější kodex občanského práva – Občanský zákoník⁹⁹ se vymezením Internetu, ani jeho specifickým prostředím nezabývá. Občanský zákoník k Internetu přistupuje jako k dalšímu z prostředků, který umožňuje komunikaci na dálku. Obecnou úpravu jednání na Internetu, či úžeji uzavírání smluv na Internetu nalezneme v § 570 občanského zákoníku.¹⁰⁰ Toto ustanovení je systematicky zařazeno do oddílu, který se věnuje právním jednáním vůči nepřítomné osobě. Explicitní úpravu týkající se Internetu však nalezneme v § 1840 písm. j) občanského zákoníku, který se zabývá ochranou spotřebitele.

⁹⁸ Jedná se například o skupinu Anonymous.

⁹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ Bulletin advokacie, odborný právní portál | Nový občanský zákoník ve společnosti sítí. *Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů* [online]. Copyright © [cit. 07.12.2021]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-obcansky-zakonik-ve-spolecnosti-siti>

Pojem Internet, lze dále podřadit pod pojem „elektronický prostředek“, který používá zákon o některých službách informační společnosti (dále jen „ZNSIS“).¹⁰¹

Autorský zákon¹⁰² používá v ustanovení § 18, který se týká sdělování díla veřejnosti, pojem počítačová, nebo obdobná síť. Znovu se nejedná o definici Internetu, ale je zřejmé, že pojem Internet lze pod pojem počítačová nebo obdobná síť podřadit. O tom svědčí i komentář k autorskému zákonu¹⁰³, který přiznává Internetu v rámci počítačových sítí zvláštní postavení a současně internetovou síť definuje jako „interaktivní médium pro komunikaci, které obsahuje informace, jež jsou simultánně a okamžitě přístupné bez ohledu na teritoriální umístění členům veřejnosti z místa a času individuálně jimi určeného.“¹⁰⁴

Kromě výše uvedených příkladů lze úpravu chování osob na Internetu najít v dalších právních předpisech. Jedná se o úpravu elektronických komunikací, ochranu spotřebitelů, e-commerce, právo duševního vlastnictví a v neposlední řadě i normy trestního práva.

Jako základ pro úvahy, které chování je v internetovém prostředí žádoucí lze v neposlední řadě vždy použít základní právní zásady, jako je nevědomost zákona neomlouvá či nikomu neškodit.

¹⁰¹ Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů ("zákon o některých službách informační společnosti).

¹⁰² Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

¹⁰³ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář. 2.*, upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁰⁴ Tamtéž.

4. ODPOVĚDNOST SUBJEKTŮ V PROSTŘEDÍ INTERNETU

4.1. Pojem a druhy odpovědnosti v souvislosti s autorským právem

Právní odpovědnost je třeba vnímat jako zvláštní druh právního vztahu. Tento vztah vzniká v důsledku porušení právní povinnosti a spočívá ve vzniku nové (sekundární) povinnosti sankční povahy.¹⁰⁵ Protiprávní jednání či porušení právní povinnosti se nazývá delikt.

V právní teorii se vyskytují dva koncepty právní odpovědnosti, těmi jsou odpovědnost objektivní a odpovědnost subjektivní. Odpovědnostní vztah na základě odpovědnosti objektivní je odpovědností za protiprávní stav, nebo za výsledek. Koncept objektivní odpovědnosti je postaven na objektivních kritériích bez ohledu na zavinění konkrétní osoby.

Přílišná přísnost koncepce objektivní odpovědnosti je v právu modifikována možností liberace, tedy zproštění se objektivní odpovědnosti. V případě, že se subjekt zprostit nemůže, hovoříme o absolutní objektivní odpovědnosti, při které subjekt nese odpovědnost i za vis maior.

Na druhé straně koncept subjektivní odpovědnosti je postaven na základě zavinění a předpokládá vždy zaviněné porušení právní povinnosti. Kromě tohoto rozdílu se od objektivní odpovědnosti odlišuje navíc ještě posuzováním příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a škodlivým následkem.

Funkce právní odpovědnosti spočívá především v určení druhu sankce, která má za porušení právní povinnosti následovat. Rozlišujeme funkci reparační, ta dominuje v oblasti soukromého práva a spočívá v kompenzaci újmy, která vznikla v důsledku porušení právní normy. Dále rozlišujeme funkci satisfakční, jejíž cílem je zmírnit vzniklou újmu, funkci preventivní, která spočívá v předcházení protiprávního jednání a funkci represivní, která je dominantní v oblasti trestního práva a jejím cílem je protiprávní chování potrestat.

¹⁰⁵ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). s. 152. ISBN 9788073806521.

V souvislosti s porušováním autorského práva na Internetu rozlišujeme tři hlavní typy odpovědnosti. Odpovědnost soukromoprávní, správněprávní a trestněprávní. Toto dělení odpovídá jednotlivým druhům odpovědnosti, za porušení autorských práv.

4.1.1. Soukromoprávní odpovědnost

Autorskoprávní delikty dělíme podle toho, jestli došlo k ohrožení autorského práva nebo k jeho porušení. Z toho pohledu rozlišujeme:

- a) Zásahy ohrožující autorské právo;
- b) Zásahy porušující autorské právo.¹⁰⁶

Na základě soukromoprávní odpovědnosti se originální nositel autorských práv může domáhat jednotlivých nároků, které jsou demonstrativně uvedeny v § 40 odst. 1 Autorského zákona. Tento typ odpovědnosti zařazujeme pod občanskoprávní odpovědnost. Na rozdíl od občanského zákoníku, který je obecným předpisem, pracuje Autorský zákon s výše zmíněnou objektivní odpovědností. To znamená, že u případných zásahů do autorského díla se nebude posuzovat zavinění případného ohrožitele nebo rušitele. Z tohoto principu vycházejí všechny autorskoprávní nároky, objektivní povaha ohrožení nebo porušení práv je pro oblast ochrany práv k nehmotným předmětům a ochrany hospodářské soutěže příznačná.¹⁰⁷

Ve výše zmíněném ustanovení § 40 odst. 1 Autorského zákona jsou demonstrativně uvedeny nároky, kterých se může při neoprávněném zásahu do autorských práv autor domáhat. Těmito nároky jsou především:

- nárok *určovací*, spočívající v určení autorství;
- nárok *zápůrčí*, nebo též *zápovědní* či *zdržovací*, spočívající v zákazu jednání porušujícího autorské právo;
- nárok *informační*, spočívající v povinnosti poskytnout informace stanovené zákonem;

¹⁰⁶ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář. 2.*, upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁰⁷ Tamtéž.

- nárok *odstraňovací a restituční*, spočívající v odstranění důsledků porušení autorského práva a obnovení stavu, který tu byl před jeho porušením;
- nárok *satisfakční*, spočívá v přiměřeném zadostiučinění ve formě omluvy či finančním zadostiučinění;
- nárok na *uveřejnění rozsudku*, tento nárok lze považovat za druh satisfakčního nároku;
- zvláštní nárok *zápůrčí*, spočívá v nároku vůči poskytování služby, kterou k autorskoprávním deliktům využívají třetí osoby.¹⁰⁸

Autorský zákon v § 40 odst. 4 stanoví, že vedle specifických nároků vyplývajících z Autorského zákona zůstává nedotčeno právo autora domáhat se náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení. Autor se tedy může dále domáhat:

- a) „náhrady vzniklé škody, tj. hmotné škody skutečné a ušlého zisku, resp. náhrady ušlého zisku ve výši obvyklé autorské odměny namísto skutečně ušlého zisku,
- b) odškodnění nemajetkové újmy,
- c) vydání bezdůvodného obohacení.“¹⁰⁹

Vedle výše zmíněných nároků nelze za určitých okolností vyloučit i souběh s ochranou smluvní, vyplývající např. z porušení smlouvy. Dále nelze vyloučit i souběh s ochranou z titulu práv k průmyslovému vlastnictví, ochranou všeobecným právem osobnostním nebo právem proti nekalé soutěži.¹¹⁰

4.1.2. Správněprávní odpovědnost

V případech, kdy neoprávněný zásah do autorských práv je natolik intenzivní, že nepostačuje uplatnění soukromoprávní odpovědnosti, může být zásah posouzen

¹⁰⁸ Srov. TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Srov. LEŠKA in SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). s. 248. ISBN 9788075022400.

jako přestupek. Pojem přestupku je definován v § 5 zákona o přestupcích¹¹¹ jako „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“ V Autorském zákoně je odpovědnost za přestupky upravena v ustanoveních §105a – §105d. Přestupku se podle Autorského zákona mohou dopustit osoby fyzické, právnické osoby, podnikající fyzické osoby, kolektivní správci a nezávislí správci.

Fyzická osoba se podle § 105a odst. 1 Autorského zákona dopustí přestupku tím, že:

- a) *„neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi,*
- b) *neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo v § 44 odst. 1, nebo*
- c) *jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6.“*

Odlišností správněprávní odpovědnosti od soukromoprávní odpovědnosti je, že pro vznik odpovědnosti za přestupek fyzické osoby je vyžadováno zavinění. Podle § 15 odst. 1 zákona o přestupcích „*[p]ostačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.*“. Autorský zákon však v ustanoveních o přestupcích úmyslnou formu zavinění nevyžaduje, pro vznik přestupku tak postačí zavinění z nedbalosti, a to i nevědomé.

Odpovědnost právnických a podnikajících fyzických osob je v Autorské zákoně upravena v § 105b a to následovně:

„Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) *neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi,*
- b) *neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo v § 44 odst. 1,*

¹¹¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

- c) jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6,
- d) vykonává kolektivní správu, aniž jí bylo uděleno oprávnění podle § 96a,
- e) neoznámí ministerstvu skutečnosti podle § 101f odst. 2, nebo
- f) se jako osoba, která hodlá vykonávat nebo vykonává činnost nezávislého správce práv, nepřihlásí k evidenci podle § 104b odst. 2. “

Vymezení skutkových podstat přestupků právnických a podnikajících fyzických osob je obdobné jako v případě fyzických osob. Právnické a podnikající fyzické osoby jsou navíc odpovědné za delikty vyplývající z kolektivní správy (§ 95–104 b Autorského zákona). Fyzické osobě může být uložena pokuta v maximální výši 150.000 Kč, kdežto právnickým a podnikajícím fyzickým osobám hrozí pokuta až do výše 500.000 Kč.

4.1.3. Trestněprávní odpovědnost

Vedle odpovědnosti soukromoprávní a správněprávní je jedním ze tří základních druhů právní odpovědnosti i odpovědnost trestněprávní. Vzhledem ke své povaze zaujímá trestněprávní odpovědnost vůči výše zmíněným dvěma druhům právní odpovědnosti specifické postavení. Podle §12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) „[t]restní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.“ Tato zásada subsidiarity trestní represe vyjadřuje, že trestní odpovědnost i trestní postih se uplatňují až v případě, že uplatnění odpovědnosti v rámci občanského práva, obchodní práva či práva správního nepostačuje motivačně ani sankčně.¹¹² Současně je třeba si uvědomit, že trestní právo nechrání všechny společenské zájmy a hodnoty, ale jen ty nejdůležitější. V této souvislosti hovoříme o fragmentární povaze trestního práva.

Trestní odpovědnost právnických osob je upravena v zákoně č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

¹¹² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Konstrukce odpovědnosti v trestním zákoníku je založená na odpovědnosti za zavinění. Podle § 13 odst. 2 trestního zákoníku „*[k] trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“

V tomto se odpovědnost podle trestního zákoníku liší od odpovědností soukromoprávní a správněprávní.

Trestní zákoník upravuje trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu v § 268-271. Systematicky jsou tyto trestné činy zařazeny do hlavy šesté trestního zákoníku, která se zabývá trestnými činy hospodářskými. Úprava trestného činu Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi je obsažena v § 270 trestního zákoníku. Podle prvního odstavce tohoto ustanovení se tohoto trestného činu se dopustí ten „*[k]do neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi.*“ Toto ustanovení chrání především „*vědeckou a literární, hudební, výtvarnou, audiovizuální a jinou uměleckou tvůrčí činnost a požitky z ní plynoucí, ale i práva výrobců zvukového záznamu a zvukově obrazového záznamu, dále práva rozhlasového a televizního vysílatele a práva pořizovatele databáze.*“¹¹³ Ustanovení § 270 trestního zákona je normou s blanketní dispozicí, jelikož toto ustanovení odkazuje na práva chráněná autorským zákonem a popřípadě další předpisy tento zákon provádějící. Důvodem proč zákonodárce zvolil tento druh dispozice je, aby nemuselo vždy při změně zákona upravující právo autorské docházet ke změně ustanovení trestního zákoníku.¹¹⁴

4.2. Pojem odpovědnosti ISP

4.2.1. Poskytovatel služby informační společnosti

Základem právní úpravy odpovědnosti poskytovatele služeb informační společnosti (dále jen „ISP“ – Internet Service Provider) je vymezení pojmu „poskytovatel služby

¹¹³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹¹⁴ Tamtéž.

informační společnosti“. Základním kamenem tohoto pojmu je v současné době v právu EU definice uvedená ve směrnici č. 2015/1535.¹¹⁵ Tato směrnice ovšem nedefinuje celý pojem poskytovatele služeb informační společnosti, ale pouze služby informační společnosti. Přestože se tato směrnice zabývá především spoluprací a výměnou informací o technických předpisech mezi státy EU, definice v ní obsažená je významná pro předpisy evropského i českého práva. Definice v čl. 1(1)(b) směrnice zní následovně:

„[Pro účely této směrnice se rozumí] „službou“ jakákoli služba informační společnosti, tj. každá služba poskytovaná zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb.“

Směrnice dále obsahuje podrobnější vymezení tří základních komponent této definice, tj. otázky distančnosti („na dálku“), elektronického charakteru („elektronicky“) a individuality („individuální žádost“).¹¹⁶ Body i) až iii) navazující na shora citované ustanovení zní následovně:

- i. „[Pro účely této směrnice se rozumí] „službou poskytovanou na dálku“ služba poskytovaná bez současné přítomnosti stran,*
- ii. „službou poskytovanou elektronicky“ služba odeslaná z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování (včetně digitální komprese) a uchovávání dat a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá drátově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky,*
- iii. „službou poskytovanou na individuální žádost příjemce služeb“ služba poskytovaná přenosem dat na individuální žádost.“*

Současně směrnice pomáhá řešit možné výkladové nejasnosti pomocí přílohy č. I, ve které uvádí příklady služeb, na něž se nevztahuje čl. 1 odst. 1 písm. b) druhý pododstavec. Jedná se o služby, které nesplňují nějakou za tří komponent definice, tedy služby,

¹¹⁵ Jedná se o novou směrnici, která novelizuje směrnici Evropského Parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů, která původně definovala „služby informační společnosti“ obsahovala ovšem v mírně změněné úpravě.

¹¹⁶ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

kteře nejsou poskytovane „na dalku“, „elektronicky“ a nejsou poskytovany „na individuální žadost přijemce služeb“. Kvůli nedostatku komponentu „na dalku“ tak např. lékařské vyšetření, nebo ošetření nepovažuje za službu informační společnosti, dále pak např. rezervace letenek pomocí počítačové sítě v cestovní kanceláři za osobní přítomnosti zákazníka nebo zpřístupnění elektronických her v herně za osobní přítomnosti uživatele. Komponent „elektronicky“ pak nemají např. služby materiální povahy, ačkoliv jsou poskytovány elektronickými přístroji (stroje pro automatický výdej peněz nebo lístků). Dále pak služby, které nejsou poskytovány elektronickými systémy pro zpracování či ukládání dat. Zde se jedná např. o hlasové telefonní služby, telefaxové služby a lékařské nebo právní porady po telefonu. Atribut „na individuální žadost přijemce služeb“ nemají služby televizního vysílání, rozhlasového vysílání a teletextu.

Pojem poskytovatele služeb informační společnosti byl do evropského práva zaveden směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES, ze dne 8. června 2000, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu ("směrnice o elektronickém obchodu"). Definice v článku 2 zmiňované směrnice je však provedena v podstatě jen odkazem na již výše zmiňovanou směrnicí 98/34/ES ve znění směrnice 98/48/ES:

- a) *„[Pro účely této směrnice se rozumí] "službami informační společnosti" služby ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 98/34/ES ve znění směrnice 98/48/ES;*
- b) *"poskytovatelem" každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje určitou službu informační společnosti;“*

Definice poskytovatele služeb informační společnosti se v českém právu objevila až se zákonem o některých službách informační společnosti v roce 2004. Vzhledem k době přijetí tohoto zákona byla v § 2 písm. a) převzata definice ze směrnice 98/34/ES, znění je následující:

- a) *„[Pro účely tohoto zákona se rozumí] službou informační společnosti jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žadost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplat; služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud je odeslána prostřednictvím sítě elektronických komunikací a vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat,*

b) *poskytovatelem služby každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje některou ze služeb informační společnosti,*“

Definice poskytovatele služeb informační společnosti tak, jak ji převzal zákonodárce v zákoně o některých službách informační společnosti, obsahuje pouze základní strukturu tří znaků definice ISP. Česká úprava tedy neobsahuje podrobnější vymezení jednotlivých elementů definice a ani demonstrativní výčet služeb, které jednotlivé znaky nenaplnují.¹¹⁷ Při výkladu a používání zákona o některých službách informační společnosti je tedy třeba vycházet ze znění směrnice č. 2015/1535, která jednotlivé elementy definice blíže rozvádí.

Podle výše uvedených definic je tedy za poskytovatele služeb informační společnosti možné považovat fyzickou nebo právnickou osobu, která obstarává jiným možnost komunikovat v rámci informační sítě, případně sám službu vytváří, zpracovává, nebo šíří informace v elektronické formě.¹¹⁸ Polčák¹¹⁹ za poskytovatele služeb informační společnosti demonstrativně označuje:

- provozovatele síťové komunikační infrastruktury;
- provozovatele síťové asistenční infrastruktury;
- provozovatele hostingových služeb, služeb pro bloggery apod.;
- provozovatele e-mailových služeb;
- vyhledávače a portály;
- diskuzní servery, diskuzní služby;
- zpravodajské servery;
- doménové autority.

¹¹⁷ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

¹¹⁸ POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. Právo a IT. s.48-49. ISBN 978-80-251-1777-4.

¹¹⁹ Tamtéž s. 49.

4.2.2. Důvody pro úpravu odpovědnosti ISP

K pochopení specifické úpravy odpovědnosti ISP je třeba nejprve poznat důvody, které vedli americké a následně evropské právo tvůrce k přijetí této specifické úpravy. Předmětem této kapitoly je zhodnocení důvodů, které vedly k přijetí úpravy odpovědnosti ISP.

Z hlediska teoretického či strukturálního se může zdát, že není důvod ke speciální úpravě odpovědnosti vůči nějaké skupině subjektů, jelikož není žádného podstatného rozdílu mezi podnikatelem a poskytovatelem nějaké služby informační společnosti.¹²⁰ Je tedy otázkou, čím jsou ISP tak specifičtí, že jejich odpovědnost je zvláště upravena. Co se týče jejich subjektivní či objektivní odpovědnosti ať už trestněprávní, správněprávní či civilní, není důvod ISP odlišovat od ostatních osob, jsou to totiž běžné právnické nebo fyzické osoby.¹²¹

Důvody, které vedly právo tvůrce ke zvláštní úpravě odpovědnosti ISP, nejsou tedy důležitost, nepostradatelnost, či technologická vybavenost ISP, ale racionální úvaha o tom, že pokud by se jejich odpovědnost řídila standardními kritérii nebylo by to spravedlivé.¹²² Zvláštností těchto služeb především je, že jsou poskytovány v ohromném měřítku, pro ohromné množství různých uživatelů, prakticky nepřetržitě kdekoli na světě, přičemž podstata těchto služeb tkví v masovém přenosu informací uživatelů, kteří jediní mají vliv na obsah přenášené informace. Služba obsah přenášené informace neovlivňuje ani neurčuje, funguje pouze jako médium.¹²³

V případě tištěných či internetových periodik, na které se uplatňují obecné odpovědnostní režimy, lze samozřejmě po vydavatelích spravedlivě požadovat, aby za jimi

¹²⁰ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

¹²¹ Tamtéž.

¹²² POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. Právo a IT. s.51-52. ISBN 978-80-251-1777-4.

¹²³ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

zveřejněný protiprávní obsah nesli odpovědnost. Jelikož jsou to právě oni, kteří rozhodují o obsahu periodika.¹²⁴

Současně je třeba vzít v úvahu, že čím větší rozsah komunikace je přes danou službu realizován, tím vyšší je pravděpodobnost, že některá z přenášených informací bude zasahovat do něčích práv. Čermák¹²⁵ např. odhaduje, že až 90 % webových stránek tak či onak porušuje něčí autorská práva. Otázkou tedy je, jak přistupovat k situacím, ve kterých uživatel služby informační společnosti poruší prostřednictvím služby něčí právo, jelikož výsledné porušení práva součtem jednání (či opomenutí) uživatele a poskytnuté služby. Má být v takové situaci odpovědný za porušení práva i poskytovatel takovéto služby, i když „pouze“ poskytl svou komunikační infrastrukturu?

Postavení poskytovatele se může ještě daleko více zkomplikovat v situaci, kdy se na porušení práva bude vztahovat objektivní odpovědnost, tedy bude odpovědný na základě objektivních kritérií bez zkoumání podmínky konkrétního zavinění. Jinak řečeno, bude jednoduše stačit, že k porušení prostě dojde. Ačkoliv není konstrukce objektivní odpovědnosti v právu příliš častá, např. trestní právo je ovládáno zásadou odpovědnosti za zavinění a objektivní odpovědnost se v něm nevyskytuje vůbec. Naopak v prostředí Internetu může k uplatnění objektivní odpovědnosti docházet často, jelikož celá řada soukromoprávních deliktů má objektivní charakter. Typicky se jedná o práva duševního vlastnictví, nekalosoutěžní jednání či zásahy do osobnostních práv.

V přístupu k uplatňování zejména objektivní odpovědnosti vůči ISP musí právo vybalancovat řešení, které bude ležet mezi dvěma extrémy. První extrém spočívá ve vyloučení objektivní odpovědnosti ISP a druhý spočívá ve výše zmíněné premise, že ISP jsou spoluodpovědní za porušení práva přesto, že nemají vliv na obsah přenášené informace. Úkolem pro právo je mezi těmito extrémy najít spravedlivé řešení.

Z výše uvedeného může vyplývat, že poskytování služeb informační společnosti s sebou nese obrovské podnikatelské riziko, které je navíc závislé na morální integritě uživatelů a jejich tendenci k porušování práv. Řešení této situace by bylo při použití obecných pravidel odpovědnosti nemožné, jelikož by na ISP kladlo příliš velké nároky, které

¹²⁴ MAISNER, Martin. *Pasivní vs. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour*. Bulletin advokacie, 2017, č. 1-2, s. 40-43.

¹²⁵ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-295-9.

by mohly vést k tendencím obsah komunikace monitorovat.¹²⁶ Nadto kontrola obsahu komunikovaných informací v rámci těchto služeb je vzhledem k jejich masovosti technicky téměř nemožná a narážela by ještě na překážky právní v podobě ochrany soukromí, ochrany osobnosti, ochrany duševního vlastnictví atd. Právě tato práva by byla zásadním způsobem limitována i v případě druhého extrému, spočívajícího v absolutním zbavení odpovědnosti ISP.¹²⁷ Jediným řešením v takovéto situaci je tedy omezení odpovědnosti ISP pomocí specifické regulace jejich odpovědnosti.

Dalším neméně zásadním důvodem pro specifickou regulaci odpovědnosti ISP je relativní anonymita uživatelů těchto služeb. Relativní proto, protože sice jsme často schopni zjistit, odkud se uživatel připojil, dokonce i přes jaké zařízení, ale nejsme schopni zjistit jaká konkrétní osoba jednala. Postih za porušení práva je však možné uplatnit pouze proti ztotožněné konkrétní osobě. Podle Polčáka¹²⁸ je navíc zapotřebí ještě odlišovat anonymitu právní. V tomto případě jde o situaci, kdy jsme schopni určit jaká konkrétní osoba právo porušila, ale fyzická lokalizace této osoby činí prakticky nemožným proti ní vést spravedlivý proces. Taková osoba se může nacházet na druhé straně světa, v takovém případě by případný soudní proces narážel na problém s doručováním písemností, a pokud by dospěl i do fáze vydání rozhodnutí, tak by pravděpodobně narazil i na problém s uznáním a vykonatelností rozsudku v cizí zemi.¹²⁹

Vzhledem k výše popsaným anonymitám uživatelů je poskytovatel služeb informační společnosti často jediným subjektem vůči, kterému lze uplatňovat nároky z porušeného práva. Navíc se ISP mohou často ocitnout v situaci, kdy jsou jediným subjektem, po kterém lze právně vymáhat odstranění škodlivého následku.¹³⁰

¹²⁶ HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. Právní rozhledy, 2014, roč. 22, č. 17, s. 591.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Tamtéž.

Ze všech důvodů, které byly výše uvedeny vyplývá nutnost specifické regulace odpovědnosti ISP, bez takovéto regulace bychom v prostředí informačních sítí museli čelit chaosu, který by na jedné straně spočíval ve faktické absenci působnosti práva nebo v extrémní míře právního rizika na straně ISP.¹³¹ Ani jedna varianta není žádoucí, a proto vznikla specifická regulace odpovědnosti ISP.

4.2.3. Vývoj odpovědnosti ISP

Problematika odpovědnosti ISP je vzhledem k celosvětovému měřítku Internetu a technologickému vývoji všude na světě obdobná. Nezáleží, zda problematiku odpovědnosti ISP řešíme ve vztahu k českému soukromému nebo severoamerickému finančnímu právu, vždy jde o hledání rovnováhy mezi vymahatelností práva a omezováním vývoje a provozu informační infrastruktury.¹³² Problematika odpovědnosti ISP se začala vyvíjet nejprve ve Spojených státech v souvislosti s pronikáním nových technologií do společenského života.

První případ, kdy došlo ke specifické regulaci odpovědnosti ISP lze datovat do éry ještě před masovým rozvojem Internetu. Jednalo se o regulaci příspěvků v jedné z nejstarších virtuálních debatních komunit The Whole Earth 'Lectronic Link, zkráceně The Well. Celý projekt vznikl v roce 1984 a fungoval na předchůdci dnešního Internetu – systému BBS.¹³³ Vzhledem k době svého vzniku představovalo diskuzní fórum The Well pro mnohé uživatele revoluční způsob, jak uniknout z reality, navíc byla jejich anonymita zajištěna přezdívkou. Uživatelé se tak nebáli diskutovat i o nejpálčivějších tématech a diskuze byly nezdědka vyhrocené.¹³⁴ Z tohoto důvodu si komunita The Well vypracovala vlastní politiku odpovědnosti za obsah příspěvků, která se nazývala YOYOW (You Own Your Own Words)

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Systém BBS je systém elektronických nástěnek, rozdělených podle témat. Systém běží na počítači, na kterém je spuštěn speciální program, ke kterému se připojují účastníci pomocí vytáčené telefonní linky a modemu. Služba byla nejpůlárnější mezi roky 1983-1995. S rozvojem webu se popularita BBS vytrácí.

¹³⁴ The Epic Saga of The Well | WIRED. *WIRED - The Latest in Technology, Science, Culture and Business* | WIRED [online]. Copyright © [cit. 11.12.2021]. Dostupné z: <https://www.wired.com/1997/05/ff-well/>

s dodatkem: „*Když někoho urazíš, bude žalovat tebe, ne nás*“.¹³⁵ Tato politika stála na principu vyloučení odpovědnosti ISP za obsah příspěvků uživatelů.

Shodou okolností ve stejném roce 1984, ve kterém vznikl projekt The Well se rozhořel spor o odpovědnost poskytovatele specifické technologie, která může být použita k rušení práv, jednalo se o technologii Betamax. Tento spor se netýká přímo odpovědnosti ISP, ale argumenty z tohoto sporu vzešlé lze na tuto problematiku aplikovat. Technologie Betamax od společnosti Sony umožňovala zaznamenávat televizní vysílání, je předchůdcem formátu VHS od společnosti JVC, který později získal dominantní postavení na trhu. Možnost pořizovat záznam televizního vysílání byla okamžitě trnem v oku televizním studiím. Spor se dostal až k Nejvyššímu soudu USA, který v rozhodnutí *Sony Corp. of America v. Universal City Studios, Inc.* (1984) 464 U.S. 417 nejtěsnější většinou rozhodl, že technologie je „*způsobilá užití, které nezasahuje do práv*“.¹³⁶ Z tohoto vyplývá, že pokud je technologie zneužívána k protiprávní činnosti jen částí uživatelů, nelze ji bez dalšího označit za protiprávní, pokud ji lze používat způsobem, který nezasahuje do práv třetích osob. Na základě této argumentace následně vznikla obrana Betamax defense, která je v jurisdikci Spojených států často používána. Příkladem sporu, ve kterém byla tato argumentace uplatněna je spor *RIAA vs Napster*.¹³⁷

Napster byl na přelomu tisíciletí nejznámější online peer-to-peer (P2P) služba, která umožňovala sdílet hudbu napříč všemi žánry. Výraz peer-to-peer lze přeložit jako „*rovný s rovným*“ jedná se o decentralizovaný model počítačové sítě, ve které spolu komunikují přímo jednotlivé počítače bez potřeby komunikovat se serverem. Po nainstalování speciálního softwaru lze vyhledat soubory v počítačích jiných účastníků této sítě. Takto je možné snadno sdílet soubory, ale nevýhodou je, že tento model často vede k porušování autorských práv.

¹³⁵ SHRUERS, Matthew. *The History and Economics of ISP Liability for Third Party Content*. Virginia Law Review. 2002, č. 88. s. 209. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=311685

¹³⁶ The Most Important Supreme Court Case in Copyright Law: *Sony Corp. v. Universal City Studios* (1984) – Marquette University Law School Faculty Blog. *Home | Marquette University Law School* [online]. Dostupné z: <https://law.marquette.edu/facultyblog/2010/11/the-most-important-supreme-court-case-in-copyright-law-sony-corp-v-universal-city-studios-1984/>

¹³⁷ *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.*, 239 F.3d 1004 (2001).

Díky své vysoké popularitě Napster ve své době poskytoval prakticky v reálném čase přehled vývoje a vkusu ohromné cílové skupiny konzumentů hudebních děl. Přestože se řada nahrávacích společností stavěla do role odpůrců Napsteru, právě kvůli extrémně důležitým marketingovým datům, které Napster generoval s ním spolupracovala.¹³⁸

Nicméně i přes tuto spolupráci a data, které Napster generoval, osmnáct nahrávacích společností Napster zažalovalo. Následný soud konstatoval, že Napster je spoluodpovědný za porušování autorských práv ze strany uživatelů této služby, jelikož o tomto porušování věděl, měl účinné prostředky, jak jim zabránit a měl z tohoto porušování přímý hospodářský prospěch.¹³⁹ Nadto Napster nebyl schopen doložit, jak by mohl bez tohoto porušování autorských práv ekonomicky existovat. Soud tedy shledal, že s porušováním autorských práv počítá již samotný obchodní model Napsteru.¹⁴⁰ Napster nakonec soudní spor prohrál, a to vedlo k ukončení provozu této služby v roce 2002.

V době soudního procesu s Napsterem v Evropě takto velké spory o odpovědnost zatím chyběly. Poptávka po efektivní úpravě odpovědnosti ISP tu byla však stejná jako ve Spojených státech. Z tohoto důvodu byla v Evropě přijata právě směrnice o elektronickém obchodu.

4.3. Odpovědnost ISP

Koncepce odpovědnosti ISP v prostředí Internetu je rozlišována na odpovědnost za obsah vlastní (primární odpovědnost) a odpovědnost za obsah cizí (sekundární odpovědnost). Odpovědnost za vlastní obsah lze považovat za základní případ odpovědnosti

¹³⁸ Viz. např. POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

¹³⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 335. ISBN 9788025146644.

¹⁴⁰ Viz. např. POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

v prostředí Internetu.¹⁴¹ Jestliže ISP na základě vlastní iniciativy zveřejňuje na své službě svůj vlastní obsah, odpovídá za jeho protiprávní povahu. V tomto se odpovědnost v prostředí Internetu neliší od odpovědnosti v reálném světě (vlastní obsah zveřejněný v tisku nebo v televizní vysílání), každý je zkrátka odpovědný za svůj vlastní obsah.¹⁴² Obdobnou situací bude případ, kdy sice ISP informaci sám nevytvoří, ale zveřejní ji takovým způsobem, že je patrné, že se s informací seznámil.¹⁴³

Kromě odpovědnosti za vlastní obsah lze rozlišovat ještě odpovědnost za obsah cizí. O tento druh odpovědnosti se jedná, pokud odpovědnost ISP nevzniká na základě jeho vlastního obsahu nebo jeho vlastního jednání, ale na základě jednání typicky uživatelů služby či v souvislosti s touto službou. Za určitých podmínek může být odpovědnost poskytovatele založena i v případě, že tento poskytovatel sám nejednal. Tato koncepce odpovědnosti vychází z pojetí prevence v § 2900 občanského zákoníku, kdy tato odpovědnost může být založena pouze tím, že podle okolností případu poskytovatel nezakročil na ochranu práv třetí osoby proti nebezpečné situaci. Okolnosti případu je však třeba posuzovat vždy vzhledem k povaze daného porušení povinnosti „*neboť hypotéza pro vznik povinnosti preventivně jednat je ze své podstaty velice vágní a její extenzivní aplikace by fakticky vedla k nutnosti předchozí manuální kontroly veškerého jednání uživatelů v prostředí internetu.*“¹⁴⁴

Na základě specifického postavení ISP v rámci informační výměny popsaného v kapitole 4.2. je odpovědnost těchto poskytovatelů upravena zákonem ZNSIS. Základní

¹⁴¹ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzwpe2zvg4&tocid=nnptembrgzwpe2zvg4>

¹⁴² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALÍŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 146. ISBN 9788025146644.

¹⁴³ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzwpe2zvg4&tocid=nnptembrgzwpe2zvg4>

¹⁴⁴ Tamtéž.

premisou této úpravy je omezení odpovědnosti těchto subjektů při splnění zákonem stanovených podmínek.

ZNSIS ve shodě se směrnicí o elektronickém obchodu rozděluje ISP na tři základní typy:

- Prostý přenos (mere conduit), tj. ve smyslu § 3 ZNSIS se jedná o službu spočívající v „přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací“. Jedná se o službu zprostředkování přístupu k informační síti nebo službu spočívající v přenosu informací po síti.
- Ukládání do vyrovnávací paměti (caching), tj. ve smyslu § 4 ZNSIS služba spočívající v přenosu „automaticky dočasně meziukládaných informací“. Služba spočívající v dočasném ukládání informací za účel následného zefektivnění přenosu.
- Poskytování volného prostoru (hosting), tj. ve smyslu § 5 ZNSIS služba spočívající v „ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem“. Jedná se o širokou paletu služeb umožňujících ukládání cizího obsahu.

Pokud poskytovatel, který provozuje některou z vyjmenovaných služeb, dodržuje zákonem stanovené podmínky, je u něj vyloučena odpovědnost za jednání uživatelů těchto služeb a jimi generované informace. Tento model omezené odpovědnosti se nazývá Safe Harbour. Blíže k tomuto modelu v následující bodu.

4.3.1. Režim Safe Harbour

Režim Safe Harbour je zvláštním modelem limitace odpovědnosti kvalifikovaných ISP. Důvody, které vedly právo tvůrce, jak v zámoří, tak v evropském právním prostoru k přijetí tohoto zvláštního režimu, byly nastíněny výše. Do češtiny se tento pojem, zavedený směrnicí o elektronickém obchodu, překládá jako režim bezpečných přístavů.

Tyto bezpečné přístavy představují soubory podmínek, které jednotliví kvalifikovaní ISP musí splnit, aby byli vyloučeni z odpovědnostních vztahů vznikajících při zpracování, ukládání a zpřístupňování obsahu generovanému uživateli poskytovaných služeb. Úprava podmínek nabytí a udržení bezpečných přístavů je pro jednotlivé ISP odlišná. Obecně

lze říci, že jsou tyto podmínky založeny na nevědomosti ISP o protiprávním obsahu a dále zákazu zásahů nebo ovlivňování činnosti uživatelů či obsahu.¹⁴⁵

Pravidla bezpečných přístavů pro jednotlivé ISP jsou na evropské úrovni stanovena směrnicí o elektronickém obchodu. Do české úpravy byla tato pravidla transponována ZNSIS. Díkce zvolená pro úpravu ustanovení omezujících odpovědnost jednotlivých ISP neodpovídá harmonizované směrnici.¹⁴⁶ Úprava obsažená v ZNSIS je zvolena dosti nešťastně, když stanoví, že ISP „odpovídá (...) jen pokud“, zatímco směrnice o elektronickém obchodu přikazuje členským státům zajistit, aby „nebyl poskytovatel služby odpovědný (...) dokud“. Z tohoto pohledu je v ZNSIS problematické slovo „odpovídá“, gramatickým výkladem. Je tak možné dovodit, že ZNSIS poskytovatele nelimituje, ale jeho odpovědnost zakládá.¹⁴⁷ Stejným způsobem matoucí je i Důvodová zpráva k ZNSIS¹⁴⁸, které ve zvláštní části např. k § 3 stanoví, že „[p]okud tedy poskytovatel splní některou z podmínek uvedených v paragrafu 3, je odpovědný za obsah přenášených informací, které poskytují uživatelé.“

Takto na první pohled matoucí transpozice směrnice o elektronickém obchodu je terčem kritiky řady autorů¹⁴⁹, nicméně tyto odlišnosti lze překonat za použití eurokomformního výkladu ZNSIS.

¹⁴⁵ MAISNER, Martin. *Pasivní vs. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour*. Bulletin advokacie, 2017, č. 1-2, s. 40-43.

¹⁴⁶ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

¹⁴⁷ HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. Právní rozhledy, 2014, roč. 22, č. 17, s. 591.

¹⁴⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

¹⁴⁹ Srov. např. POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11; HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným*

Zásadní podmínkou pro nabytí a udržení bezpečného přístupu je pasivita a neutralita ISP k obsahu jimi zprostředkovaných a přenášených informací. Pokud se tedy ISP chtějí vyhnout odpovědnosti za obsah zpracovávaných informací, musí se udržet v pasivním režimu. Služby typu mere conduit a caching jsou již z technické podstaty pasivními, problém však nastává u služeb typu hosting, u které se často mohou pohybovat na hraně aktivního přístupu. Udržení se v pasivním režimu je pro poskytovatele takových služeb palčivou otázkou, obzvláště, když je ingerence ze strany poskytovatele služby pro službu přínosná a žádaná.¹⁵⁰

Princip pasivního přístupu dovedl SDEU v rámci své judikatury např. v rozsudku ve věci L'Oréal a další v. eBay¹⁵¹, ve kterém dovedl, že pro vyloučení odpovědnosti je nezbytné, aby provozovatel „*nehrál aktivní roli takové povahy, že by bylo možné konstatovat, že uložená data zná nebo kontroluje.*“. SDEU tak v rámci principu pasivity a neutrality navázal na svůj první rozsudek ve věci Google v. Louis Vuitton¹⁵², ve kterém se zabýval limity omezené odpovědnosti ISP.

Všechny aktivní služby, jejichž poskytovatelé v rámci těchto služeb informace musí znát nebo kontrolovat, jsou vyloučeny z ochranného režimu. Může se jednat o služby, kde obsah sice budou generovat uživatelé, ale tento obsah bude podléhat redigování ze strany poskytovatele, dále služby poskytující vlastní obsah nebo manuálně zpracovávající

uživatelem. Právní rozhledy, 2014, roč. 22, č. 17, s. 591.; MAISNER, Martin. Pasivní vs. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour. Bulletin advokacie, 2017, č. 1-2, s. 40-43; popř. JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. Internetové právo. Brno: Computer Press, 2016. s. 159. ISBN 9788025146644.

¹⁵⁰ MAISNER, Martin. *Pasivní vs. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour*. Bulletin advokacie, 2017, č. 1-2, s. 40-43.

¹⁵¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další. Věc: C-324/09.

¹⁵² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. Google France SARL, Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další. Věc: C-236/08 až C-238/08.

cizí obsah (novinové servery).¹⁵³ Kromě toho jsou z režimu bezpečného přístavu vyloučeny služby sice pasivní povahy, ale poskytovatelé těchto služeb musí obsah informací v rámci těchto služeb znát nebo kontrolovat, tyto služby nespádají pod vyjmenované tři typy ISP – mere conduit, caching, hosting.¹⁵⁴ Příkladem těchto služeb mohou být např. poskytovatelé vyhledávání v prostředí Internetu, doménové autority a registrátor, platební služby a služby typu Usenet.¹⁵⁵

Na výše zmíněná rozhodnutí navázal SDEU i ve svém recentním rozhodnutí ve věci YouTube a Cyando¹⁵⁶, kde konstatoval následující:

„[z]a účelem zjištění, zda provozovatel platformy pro sdílení videí nebo platformy pro ukládání a sdílení souborů může být na základě čl. 14 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu zproštěn odpovědnosti za chráněné obsahy, které uživatelé protiprávně sdělí veřejnosti prostřednictvím jeho platformy, je tedy třeba přezkoumat, zda úloha vykonávaná tímto provozovatelem je neutrální, tedy zda je jeho jednání čistě technické, automatické a pasivní, což znamená, že nezná ani nekontroluje obsahy, které ukládá, nebo zda naopak uvedený provozovatel hraje aktivní úlohu takové povahy, že by bylo možné konstatovat, že tyto obsahy zná nebo kontroluje.“

Soudní dvůr v rozsudku rozhodl, že stanovení poskytovatelé se mohou zprostit odpovědnosti, pokud nehrají aktivní úlohu takové povahy, že by bylo možné konstatovat, že obsahy nahrané na svou platformu zná a kontroluje.

4.3.1.1. Vyloučení povinnosti dohledu

Podle důvodové zprávy k § 5 a 6 ZNSIS „[n]ení rozumné požadovat od poskytovatelů, aby při vysokém počtu uživatelů a vysokém objemu uložených dat

¹⁵³ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzw2zv4&tocid=nnptembrgzw2zv4>

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 22. června 2021. YouTube a Cyando. Věc: C-682/18 a C-683/18.

zjišťovali a posuzovali legálnost či nelegálnost veškerého obsahu uložených informací. Je věcí a odpovědností samotných uživatelů, jaký obsah ukládají na poskytnutém serverovém prostoru. Poskytovatelé proto nemají povinnost aktivně monitorovat materiály, které jsou na jejich serverech uloženy.“¹⁵⁷

Ustanovení § 6 ZNSIS má následující znění:

„Poskytovatelé služeb uvedení v § 3 až 5 nejsou povinni

- a) dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací,*
- b) aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.“*

Tento zákaz monitoringu je promítnutím čl. 15 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu, který zakotvuje neexistenci povinnosti obecného dohledu.

Platnost zákazu monitoringu byla řešena ve věci *Scarlet Extended v. SABAM*.¹⁵⁸ Ve kterém SABAM po poskytovateli připojení k Internetu Scarlet Extended požadoval zavedení filtračního systému, aby došlo k zastavení porušování autorských práv skrze P2P síť. V rámci předběžné otázky se případ dostal k SDEU, který konstatoval, že směrnici o elektronickém obchodu „s ohledem na požadavky vyplývající z ochrany příslušných základních práv, je třeba vykládat v tom smyslu, že brání tomu, aby byla ISP uložena povinnost zavést sporný systém filtrování.“

Přestože se toto rozhodnutí týká především odpovědnosti poskytovatele přístupu, lze z něj vycházet i pro případy poskytovatele typu hosting. To ostatně potvrdil i SDEU v rozhodnutí v případě *SABAM v. Netlog*¹⁵⁹ když konstatoval, že výklad směrnice o elektronickém obchodu brání tomu, aby byl „vnitrostátním soudem ve vztahu k poskytovateli hostingových služeb vydán příkaz zavést systém filtrování

¹⁵⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), č. 480/2004.

¹⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011, *Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*. Věc: C-70/10.

¹⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012 *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV*. Věc: C-360/10.

- *informací ukládaných na jeho serverech uživateli jeho služeb;*
- *který se vztahuje na všechny tyto uživatele bez rozdílu;*
- *preventivně;*
- *výlučně na vlastní náklady a*
- *bez časového omezení,*

způsobilý identifikovat počítačové soubory obsahující hudební, filmová nebo audiovizuální díla, k nimž navrhovatel údajně vlastní práva duševního vlastnictví, za účelem blokování zpřístupňování uvedených děl veřejnosti, pokud je jím porušováno autorské právo (dále jen „sporný systém filtrování“).“.

4.3.2. Poskytovatel přístupu (mere conduit)

Do první kategorie v ISP vyjmenovaných v ZNSIS spadají poskytovatelé služeb spočívajících v přenosu informací. Směrnice o elektronickém obchodu pro tuto službu používá termín „mere conduit“, který se do češtiny překládá jako „prostý přenos“. Přenos dat v rámci této služby musí být opravdu prostý, tedy poskytovatel nesmí zasahovat do jeho obsahu ani přenos dat přímo vyvolat¹⁶⁰. Poskytovatelé přenosových služeb de facto přicházejí do styku se všemi informacemi, které jsou po síti přenášeny. Existuje proto u nich vysoké riziko, že by mohli čelit spoluodpovědnosti za jednání uživatelů těchto služeb.¹⁶¹ Do této skupiny poskytovatelů služeb patří především provozovatelé fyzické přenosové infrastruktury (mobilní operátoři, poskytovatelé kabelového připojení k Internetu apod.) a dále subjekty, které přenosovou infrastrukturu využívají k poskytování služeb dalším osobám (virtuální operátoři, menší poskytovatelé připojení k Internetu).¹⁶² Harašta

¹⁶⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 175. ISBN 9788025146644.

¹⁶¹ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzw2zv4&tocid=nnptembrgzw2zv4>

¹⁶² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 175. ISBN 9788025146644.

do kategorie těchto služeb řadí ještě poskytovatele služeb instant messagingu a poskytovatele služeb IP telefonie.¹⁶³

Odpovědnost těchto subjektů je vymezena v čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu a dále v § 3 ZNSIS a to následovně:

„Poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací, odpovídá za obsah přenášených informací, jen pokud

- a) přenos sám iniciuje,*
- b) zvolí uživatele přenášené informace, nebo*
- c) zvolí nebo změní obsah přenášené informace.“*

Poskytovatel služeb typu mere conduit tedy bude v režimu bezpečného přístavu za podmínek, že přenos sám neinicuje, nezvolí uživatele přenášené informace a ani nezvolí nebo nezmění obsah přenášené informace. Nad rámec těchto podmínek je lze z judikatury SDEU dovést též čtvrtou podmínku spočívající v pasivitě poskytovatele služby, jak bylo představeno v předchozí kapitole.

Český zákonodárce si při transpozici čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu počínal v několika případech neobratně, když zúžil význam několika pojmů. Znění čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu je následující:

„Členské státy zajistí, aby v případě poskytování služby informační společnosti spočívající v přenosu informací poskytnutých příjemcem služby komunikační sítí nebo ve zprostředkování přístupu ke komunikační síti, nebyl poskytovatel služby odpovědný za přenášené informace, pokud:

- a) není původcem přenosu;*
- b) nevolí příjemce přenášené informace a*
- c) nevolí a nezmění obsah přenášené informace.“*

¹⁶³ HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. Právní rozhledy, 2014, roč. 22, č. 17, s. 591.

Předně zákonodárce zúžil pojem „komunikačních sítí“, místo tohoto pojmu se ve ZNSIS objevil pojem „sítě elektronických komunikací“, který je pojmem užším. ZNSIS tak oproti směrnici o elektronickém obchodu zužuje rozsah služeb, jejichž provozovatelé jsou vyňati z odpovědnostního režimu. Českou úpravu je tedy zapotřebí vykládat eurokomformně, tedy tak, že zahrnuje všechny komunikační sítě ve smyslu směrnice o elektronickém obchodu.

Za druhé je dále zapotřebí upozornit na odlišné znění českého překladu směrnice o elektronickém obchodu, který pracuje s pojmem „původce přenosu“. Oproti tomu ZNSIS pracuje s pojmem „iniciace přenosu“. Pojem původce přenosu je užším pojmem, jelikož iniciátor přenosu nemusí být nutně samotným původcem informací.¹⁶⁴ V tomto případě je za rozhodný termín zapotřebí považovat širší termín „iniciace“, který ostatně používá i anglická verze směrnice o elektronickém obchodu („*does not initiate the transmission*“).

4.3.3. Poskytovatel služby meziukládání informací (Caching)

Druhým typem ISP upraveným v ZNSIS jsou poskytovatelé služeb spočívajících v automatickém meziukládání informací tzv. caching. Tato služba vykazuje značnou podobnost s typem mere conduit. Zákonné podmínky těchto dvou služeb se částečně překrývají.¹⁶⁵ Cachingem se podle článku 13 směrnice o elektronickém obchodu rozumí:

„automatické dočasné přechodné ukládání, které slouží pouze pro co možná nejúčinnější následný přenos informace na žádost jiných příjemců služby“.

Z technického hlediska ke cachingu dochází uvnitř počítačů, nebo při prohlížení internetových stránek. Účelem cachingu je zrychlení přístupu uživatelů k datům uložených na vzdálených serverech, tím že se vytvoří kopie dat buď v počítači uživatele

¹⁶⁴ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 177. ISBN 9788025146644.

¹⁶⁵ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzw2zv4&tocid=nnptembrgzw2zv4>

nebo na serveru, který je uživateli bližší¹⁶⁶. Příkladem této služby je např. proxy caching nebo browser caching.¹⁶⁷ Jelikož takto uložená data mohou být využita opakovaně, dochází k rychlejšímu vyřízení požadavků na tato data a současně je možné snížit vytížení přenosových sítí a zátěž webových serverů. Evropské proxy servery tak evropským uživatelům poskytují pravidelně aktualizované obrazy webových serverů z USA, uživatel tak dosáhne požadovaný obsah rychleji a data nemusí být přenášena na plnou vzdálenost.¹⁶⁸ Subjektem, který je odpovědným za službu typu caching je provozovatel serveru, který je cachování využíván.¹⁶⁹

Režim odpovědnosti za službu typu caching je upraven v § 4 ZNSIS a to následovně:

„Poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací automaticky dočasně meziukládáných, jen pokud

- a) změni obsah informace,*
- b) nevyhoví podmínkám přístupu k informaci,*
- c) nedodrží pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví,*
- d) překročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace, nebo*
- e) ihned nepřijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci.“*

¹⁶⁶ Jedná se o tzv. proxy server, který funguje jako prostředník mezi klientem a cílovým serverem.

¹⁶⁷ HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete: podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC, c2014. CZ.NIC. s. 133. ISBN 978-80-904248-8-3. Dostupné z: https://knihy.nic.cz/files/edice/zodpovednost_na_internete.pdf

¹⁶⁸ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzw2zv4&tocid=nnptembrgzw2zv4>

¹⁶⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 183. ISBN 9788025146644.

První a nejdůležitější podmínkou odpovědnosti poskytovatele služby typu caching je naprostá pasivita vůči obsahu přenášených informací.¹⁷⁰ Poskytovatel tedy neodpovídá, pokud informaci nezmění a vyhoví podmínkám přístupu k informaci za shodných podmínek, za jakých je umožňuje jejich původce. Dále pokud dodržuje pravidla o aktualizacích informací stanovených obecně uznávaným a používaným způsobem v daném odvětví. Poskytovatel dále nesmí překročit povolené užívání uznávaných a v příslušném odvětví používaných technologií s cílem získat údaje o užívání informací. Poslední podmínkou je, že poskytovatel bezodkladně přijme opatření vedoucí k odstranění jím uložených informací nebo znemožní přístup k této informaci, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu odstraněna, byl k ní znemožněn přístup nebo soud nebo jiný správní orgán nařídil odstranění této informace nebo znemožnění přístupu k ní.¹⁷¹

Na závěr je třeba dodat, že soubor takto definovaných podmínek klade na poskytovatele služby caching poměrně vysoké odborné nároky. Efektivně tak vylučuje zapojení méně kvalifikovaných subjektů na trh.¹⁷²

4.3.1. Poskytovatel prostoru (hosting provider)

Jak bylo představeno v úvodu této kapitoly, jednou ze skupin ISP upravených v ZNSIS jsou služby, jež spočívají v ukládání informací poskytnutých uživatelem. Úpravu zvláštního režimu odpovědnosti této skupiny poskytovatelů nalezneme § 5 ZNSIS, který je výsledkem harmonizace článku 14 směrnice o elektronickém obchodu. Vymezení těchto služeb vyplývajících ze ZNSIS i z výše zmíněné směrnice je dosti široký, a i tak je třeba vnímat rozsah těchto služeb. Může jít o poskytování webhostingu, provozování datových uložišť a platform pro sdílení obsahu, služby typu sociální síť, internetová tržiště, diskuzní

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ HARAŠTA, Jakub. *Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem*. Právní rozhledy, 2014, roč. 22, č. 17, s. 591.

¹⁷² MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzwpe2zvg4&tocid=nnptembrgzwpe2zvg4>

fóra a diskuzní servery apod. Zkrátka může se jednat o jakoukoliv službu, která umožňuje ukládat cizí obsah.¹⁷³

Odpovědnostní režim poskytovatelů služeb typu hosting upravuje po vzoru čl. 14 Směrnice o elektronickém obchodu § 5 ZNSIS a to následovně:

- 1) *„Poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, jen*
 - a) *mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo*
 - b) *dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.*
- 2) *Poskytovatel služby uvedený v odstavci 1 odpovídá vždy za obsah uložených informací v případě, že vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele.“*

Z výše uvedeného znění § 5 ZNSIS tedy vyplývají následující podmínky.

Předně poskytovatel hostingu nesmí vykonávat (přímo anebo nepřímo) rozhodující vliv na činnost poskytovatele obsahu, tedy nesmí poskytovateli služby podléhat či jednat na jeho příkaz nebo být na něm závislý.¹⁷⁴ Pouhé ekonomické či vlastnické propojení poskytovatele služby a poskytovatele obsahu nepředstavuje vliv, který by měl za následek vyloučení z odpovědnostního režimu.¹⁷⁵

Podmínky týkající se vědomosti, které musí ISP splnit rozdělujeme na dva typy. Podmínka vyjádřená v § 5 odst. 1 a) ZNSIS je označována jako podmínka absence vědomosti konstruktivní a podmínka vyjádřená v písm. b) téhož ustanovení je nazývána podmínkou absence vědomosti konkrétní.

¹⁷³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 162. ISBN 9788025146644.

¹⁷⁴ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 164. ISBN 9788025146644.

¹⁷⁵ Tamtéž.

Smyslem ustanovení písm. a) o vědomosti konstruktivní je reagovat na případy, kdy sice nedošlo k oznámení podle písmene b), ale přesto existuje zájem na zakročení proti výskytu protiprávní informace a tato možnost je odůvodněná a poskytovatelem služby proveditelná.¹⁷⁶ Z dikce vyjádření vědomosti konstruktivní v zákoně nevyplývá nemožnost vyhnout se vzniku odpovědnosti tak, jak je to stanoveno u písm. b). Je třeba proto předmětné ustanovení vykládat za použití eurokomformního výkladu ve smyslu, že se věta „*a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo zneprístupnění takovýchto informací.*“ použije i na podmínku v písm. a).

Předmětem podmínky konkrétní vědomosti stanovené v písm. b) předmětného odstavce je vědomost ISP o tom, že obsah konkrétní informace je protiprávní, nebo že jednání konkrétního uživatele je protiprávní. Vědomost podle tohoto ustanovení musí být prokazatelná a jednoznačná, nestačí tedy prosté všeobecné povědomí o výskytu protiprávních informací v rámci služby.¹⁷⁷ Je otázkou, jakým způsobem má ISP nabýt vědomost o protiprávnosti. V praxi je tato situace řešena upozorněním uživatele (angl. *notice*) na protiprávní obsah. Směrnice o elektronickém obchodu ani ZNSIS neupravují formu ani způsob doručování takového upozornění. Obecně lze říci, že za toto upozornění lze považovat jakoukoli formu komunikace, která dostatečně konkrétně na protiprávnost upozorňuje.¹⁷⁸ V této souvislosti je potřeba zmínit rozhodnutí YouTube a Cyando¹⁷⁹, kde SDEU konstatoval, že pro vyloučení odpovědnostního režimu podle směrnice o elektronickém obchodu si musí být poskytovatel vědom konkrétních protiprávních aktů uživatelů jeho platformy souvisejících s chráněnými obsahy, které byly nahrány na jeho platformu.

¹⁷⁶ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrg zpwe2zv g4&to cid=nnptembrg zpwe2zv g4>

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11

¹⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 22. června 2021. YouTube a Cyando. Věc: C-682/18 a C-683/18.

Někteří ISP přijali vlastní funkcionality, pomocí kterých lze na protiprávnost upozornit. Příkladem může být sociální síť Facebook, která umožňuje zveřejněné příspěvky a videa „nahlásit“.

Poslední podmínkou, která se sice ve směrnici o elektronickém obchodu ani v ZNSIS nevyskytuje je podmínka pasivity a neutrality, kterou dovodil SDEU, v již zmiňovaném rozhodnutí Google v. Louis Vuitton¹⁸⁰. Tuto podmínku je třeba vykládat tak, že „*poskytovatel služby nesmí obsah kontrolovat, a tak znát jeho obsah. Dále poskytovatel služby nesmí uživatel (poskytovateli obsahu) žádným způsobem podsouvat, jaký obsah má užít, případně jej k užití konkrétního obsahu (nebo druhu) nabádat či motivovat (například navrhopvat, jaký obsah by měl uživatel použít) nebo mu ve vztahu k určitému typu obsahu poskytovat pomoc. Stejně tak by neměl určitý obsah či typ obsahu upřednostňovat před ostatními druhy obsahu (myšleno tím ve vztahu k věcné stránce obsahu, nikoliv například po stránce technické atp.).*“

V případě, že dojde k zániku podmínky neexistence vlivu a podmínky pasivity a neutrality, tedy, že se poskytovatel služby začne chovat výše popsaným způsobem, dojde ke ztrátě režimu bezpečného přístavu a případná odpovědnost poskytovatele nebude omezena. Ztrátu režimu bezpečného přístavu však nelze automaticky vykládat tak, že by pro poskytovatele služby vedla k založení odpovědnost dle vnitrostátního práva. Je třeba mít na paměti, že i v případě ztráty bezpečného přístavu, je primárně tím, kdo porušil právo uživatel služby. V takovém případě je třeba posuzovat, případnou protiprávnost jednání poskytovatele služby rozsah jeho případné spoluodpovědnosti.¹⁸¹

Dalším ze způsobů, jakým může poskytovatel služby přijít o režim bezpečného přístavu je nedodržování tzv. mechanismu notice and takedown. Prvním částí tohoto mechanismu je upozornění (notice) na protiprávní obsah, které může učinit uživatel nebo držitel práv k obsahu. Tím dá poskytovateli služby na vědomí, že zpřístupňuje obsah,

¹⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. Google France SARL, Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další. Věc: C-236/08 až C-238/08.

¹⁸¹ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzw2zvg4&tocid=nnptembrgzw2zvg4>

který je protiprávní nebo jehož zpřístupnění je protiprávní. Poskytovatel tak nabývá konkrétní vědomost o protiprávnosti obsahu a pokud protiprávní obsah nezneprístupní nebo jej neodstraní (takedown), dojde ke ztrátě režimu bezpečného přístavu vůči nahlášenému obsahu. Tento mechanismus je v praxi často nefunkčním, jelikož po odstranění protiprávního obsahu poskytovatelem, může dojít k jeho znovunahrání do služby. V této souvislosti proto dochází ke změně na mechanismus *notice – takedown – stay down* viz bod 6.3.4.

5. KYBERNETICKÁ KRIMINALITA A PIRÁTSTVÍ

Rozvoj informační společnosti a moderních informačních a komunikačních technologií bezpochyby znamenal přínos pro řadu průmyslových odvětví a řadu oblastí lidské činnosti.

Přes všechny pozitivní stránky, které tento rozvoj přinesl, je třeba vnímat i stránky výrazně negativní. Jednou z těchto negativních stránek je kyberkriminalita.

Kyberkriminalita je logickým důsledkem nástupu digitálního věku a největším nebezpečím pro informační společnost. Pronikání informačních a komunikačních technologií do všech oblastí lidského života samozřejmě neustále rozšiřuje možnosti a způsoby, jakými může být kyberkriminalita páchána. Svou roli zde hraje i nezkušenost a důvěřivost uživatelů, anonymita, omezená vymahatelnost práva a další faktory.

Sociální sítě a možnosti komunikace na dálku například vytváří podhoubí pro různé získávání a zneužívání informací, stalking, nenávistné projevy, šíření protiprávního obsahu či malwaru, nebo u nás teď aktuální navazování nedovolených kontaktů s dítětem¹⁸². Relativní jednoduchost nakupování přes Internet s sebou nese rizika nejrůznějších podvodů. Snadné kopírování digitálního obsahu vede k porušování autorských práv na Internetu. Sofistikované moderní technologie se staly i cíli, na kterých jsou páčány škody, například jako projev válečného aktu nebo terorismu, či jako prostředek k vydírání, nebo průmyslové špionáže. Z těchto příkladů je patrné, že kyberkriminalita se může projevovat mnoha rozmanitými způsoby, tato rozmanitost je současně dána i mezinárodním prvkem Internetu a díky tomu je tato kriminalita daleko nebezpečnější.

Zvláštností této kriminality je, že na rozdíl od kriminality nekybernetické, která je často páčána za fyzické přítomnosti pachatele na místě činu, tomu tak v případě kybernetické kriminality být nemusí. Dnes už bankovní zloděj nemusí přijít fyzicky do banky a tam si pod pohrůzkou násilí vynutit otevření trezoru. Nemusí dokonce být ani na stejném kontinentu jako vykrádaná banka a stačí mu k tomu pouhých pár minut za počítačem připojeným k bankovní síti.

¹⁸² Viz. film V síti (2020) Barbory Chalupové a Víta Klusáka.

Většina odborných zdrojů se dnes shoduje na tom, že dříve používané pojmy, jako je počítačová kriminalita, internetová kriminalita či e-kriminalita, jsou dnes zastřešeny pojmem kyberkriminalita, který je obsahově nejširší a stal se v tomto směru notorií.¹⁸³ Dříve byl nástrojem a těžištěm útoků počítač jako takový. Oproti tomu se dnes útoky odehrávají v kyberprostoru tvořeném počítačovými sítěmi, podsítěmi a jednotlivými prvky těchto sítí za pomoci jakýchkoli zařízení, které mají přidělenou IP adresu a umí pomocí protokolů (např. TCP/IP) komunikovat s jinými zařízeními právě v kyberprostoru.¹⁸⁴ Pojem kyberkriminalita nebo také kybernetická kriminalita vychází i z Úmluvy Rady Evropy o kyberkriminalitě z roku 2001 (dále jako „Budapešťská úmluva“).¹⁸⁵ Na základě Budapešťské úmluvy teorie rozděluje kyberkriminalitu do tří skupin. První skupinou je kriminalita spojená s integritou informačního systému a dat, druhá skupina je kriminalita spojená s obsahem (sexuálním obsahem, násilným obsahem a porušením práv duševního vlastnictví) a poslední skupinou je kriminalita spojená s počítači.¹⁸⁶

Pro účely této diplomové práce se budu nadále zabývat kriminalitou spojenou s porušováním práv duševního vlastnictví, u tohoto druhu kyberkriminality se vžilo označení počítačové pirátství, i když toto označení není zcela vhodné. Samotných definic pirátství

¹⁸³ Viz. např. POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11. Viz dále SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. [online]. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018 [cit. 28.05.2021]. Dostupné z: <https://www.levna-knihovna.cz/book/read-book/1078>.

¹⁸⁴ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. [online]. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018 [cit. 28.05.2021]. Dostupné z: <https://www.levna-knihovna.cz/book/read-book/1078>

¹⁸⁵ Úmluva o počítačové kriminalitě, také známá jako Budapešťská úmluva, je první mezinárodní smlouvou, která upravuje tuto oblast kriminality. Tato úmluva vstoupila v platnost 1. července 2004. Její hlavní cíl je stanoven v preambuli k této úmluvě, je jím provádění společné trestní politiky zaměřené na ochranu společnosti před kyberzločinem, přijetím společné legislativy a podporou mezinárodní spolupráce.

¹⁸⁶ ZAVRŠNIK, Aleš. *Kyberkriminalita*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 16. ISBN 978-80-7552-758-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:fc822bfd-0510-47d7-b3ed-6cb4ead7608e>

je celá řada, nejobecnější definicí je označení pirátství za cokoliv, před čím znalostní průmysl sám požaduje ochranu.¹⁸⁷

Počítačovým pirátstvím se zpravidla rozumí porušování autorského práva, případně i jiných práv duševního vlastnictví pomocí počítače, nebo obdobného zařízení.¹⁸⁸ Toto jednání může mít mnoho podob od kopírování a sdílení hudby, dokumentů, filmů, obrázků a jiných autorských děl, po užívání např. nelegálního softwaru. K tomuto jednání může docházet jak na Internetu, tak i mimo něj například domácím užíváním nelegálního softwaru.

Někteří autoři nepovažují pirátství za samostatný jev, ale jev odvozený, jež odráží rozmach konceptu duševního vlastnictví.¹⁸⁹ Takovéto označení pirátství je však zcela mylné, nelze ho považovat za jakýsi vedlejší produkt. Naopak to bylo právě právo duševního vlastnictví, které často zaostávalo za pirátstvím a bylo nuceno na něj reagovat. V rámci reakce na pirátství vznikly v podstatě všechny základní složky duševního vlastnictví např. autorské právo.¹⁹⁰

Z výše uvedených příkladů je možné nabýt dojmu, že pirátství je nový problém, který se objevil až s nástupem digitalizace a digitální revolucí. Není tomu tak. Pirátství je odvěkým problémem, který se objevil již po vynálezu knihtisku. Dějiny pirátství však ukazují, že největší revolucí přinesl rozhlas, který ve dvacátých letech dvacátého století přinesl zcela novou možnost, a to vysílat okamžitě a otevřeně neurčitěmu, avšak obrovskému počtu lidí. Rozhlasové vysílání tak vyžadovalo větší změnu myšlení, než si v dnešní době vyžádal Internet. Právě díky rozhlasu vznikly zcela nové podoby pirátství a strategie, jak s nimi bojovat.¹⁹¹

¹⁸⁷ JOHNS, Adrian. *Pirátství: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese*. Brno: Host, 2013. s. 20. ISBN 978-80-7294-711-9. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:70e728a6-5636-45e6-b202-ba8f9a7590b5>

¹⁸⁸ Srov. JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 399. ISBN 9788025146644.

¹⁸⁹ JOHNS, Adrian. *Pirátství: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese*. Brno: Host, 2013. s. 19. ISBN 978-80-7294-711-9. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:f1f2bf84-f91e-4abf-a087-58e1a4cb105b>

¹⁹⁰ Tamtéž. s. 20.

¹⁹¹ Tamtéž. s. 423.

Právě nástup digitalizace a rozvoj informační a komunikačních technologií odstranil překážky, které do té doby držely pirátství na uzdě. Překážky ve formě technologické náročnosti výroby kopie, časové náročnosti, ztráty kvality kopie a distribuce začaly jedna po druhé odpadávat. Tyto překážky do té doby udržovaly pirátství na takové úrovni, že to výrazněji nemohlo ovlivnit držitele autorských práv. Povaha digitálních medií, kdy je možné je velmi snadno, rychle a levně kopírovat vedla k ohromnému vzestupu pirátství, na které nebyly držitelé autorských práv připraveni a mnohdy byly rychlým nástupem a rozsahem pirátství přímo zaskočeni.

Příkladem, dokonalého zaskočení celého hudebního a mediálního průmyslu byl rozvoj P2P sítí a navazující služeb. Na přelomu tisíciletí bylo nejčastějším způsobem porušování autorských práv sdílení hudebních a audiovizuálních děl. Nejpopulárnější služba, která v tuto dobu umožňovala sdílení hudby byl Napster, vytvořený Shawnem Fanningem v roce 1999.¹⁹² Napster nebyla jediná P2P síť, ale získala si za dobu své existence největší popularitu. Základní principy P2P sítí jsou popsány výše. Napster byl založen na jednoduchém nápadu, a fungoval v podstatě jako mapa souborů, které mají uživatelé na svých pevných discích. Uživatelé, kteří se chtěli do sdílení souborů zapojit, si z Internetu stáhli jednoduchý obslužný program a zaregistrovali se. Program na jejich počítači vymezil určitou část disku pro sdílení hudebních souborů. Když byl uživatel připojen k Internetu, měli k této vymezené části disku přístup i ostatní uživatelé. Vznikla takto postupně velmi rychle komunita několika desítek milionů uživatelů. Napster, jako takový, v podstatě žádný obsah neposkytoval pouze pomocí průběžně aktualizované databáze ukazoval uživatelům cestu odkud mohou příslušné soubory stáhnout. Tato architektura tak Napster odlišovala od předchozích a dalo by se říci klasických modelů pirátství založených na vlastních distribučních sítích. Nicméně právě tato architektura, která byla do jisté míry centralizovaná, zlomila Napsteru vaz. Na popularitu Napsteru však dále navázaly další služby využívající princip P2P sítí jako je Gnutella či BitTorrent.

Další z vybraných aspektů počítačového pirátství je fenomén warez. Warez pochází z anglického slova wares (tedy výraz pro zboží, nebo zkrácení slova softwares). Wares je termín počítačového slangu a znamená obsah, který požívá autorskoprávní ochranu

¹⁹² Srov. Napster – Wikipedie. [online]. [cit. 01.06.2021] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Napster>

a je nelegálně šířen.¹⁹³ Warez se kromě softwaru, počítačových her, filmů a hudby, týkají i aplikací, knih a různých programů. Pro každý druh děl, která jsou šířena, je změněná koncovka množného čísla v anglickém jazyce, ze „s“ na „z“ např. gamez, appz, moviez atd.

Warez je dominantou vysoce organizovaných a specializovaných skupin s dělbu práce. Členové těchto skupin se na základě dělby práce rozdělují na dodavatele (suppliers), kteří mají za úkol získat chráněný obsah. Mohou to být například zaměstnanci softwarových společností, hudebních vydavatelství, či zaměstnanci výroben, kde se vyrábí nosiče. Dalším typem členů jsou „crackeri“ (crackers) o této činnosti dále v této kapitole. Úlohou crackera v rámci dělby práce je odstranit ochranu proti kopírování díla. Další členové mohou být např. testeři (testers), kteří ověřují, zda prolomené dílo správně funguje a kurýři (curriers), kteří dílo následně rozšiřují.

Zajímavostí je, že mnoho warezových skupin chráněná díla zpřístupňuje na Internetu zdarma. Určitou roli zde hraje i jistý prvek výzvy (překonání zabezpečení) a soutěživosti, kdy jednotlivé skupiny mezi sebou soupeří. Model financování takové skupiny je založen na příjmech z reklamy anebo např. z tzv. bludných kruhů, kdy je návštěvník odkazován na další stránky, často vztahující se k pornoprůmyslu, kde je mu podsouvána registrace za poplatek.¹⁹⁴

Cracking je specifickou oblastí počítačového pirátství, která se zaměřuje na odstraňování či prolamování ochrany autorskoprávních děl proti kopírování, generování sériových čísel softwaru, či zpřístupňování plných verzí trialového softwaru a dalších podobných činností. Crack je název pro jednoduchý program, který slouží k odstranění či omezení ochranných prvků jiného softwaru. Crack často, funguje tak, že změní údaje o vloženém sériovém klíči tak, jako by už tento klíč byl do softwaru vložen. Software je tak možné používat bez tohoto sériového klíče. Od cracku je potřeba odlišovat „keygen“ tedy generátor klíčů, což je kryptografický nástroj nebo program, který slouží za účelem generování sériových čísel a produktových klíčů softwaru.

¹⁹³ Srov. Warez – WikiKnihovna. [online]. [cit. 03.06.2021] Dostupné z: <https://wiki.knihovna.cz/index.php/Warez>

¹⁹⁴ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 400. ISBN 9788025146644.

Ochrana autorských děl vedla ke vzniku celého průmyslu zabývajícího se touto problematikou. Účinná ochrana proti pirátství se pro držitele autorských práv stala nutností, mnohdy však ani sebekomplexnější ochrana nepomáhá, a naopak vyvolává větší snahu ji překonat. Příkladem toho může být prolamování ochrany počítačových her.¹⁹⁵ V případě videoherního průmyslu tak došlo částečně k proměně počítačových her tak, že základní hru nabízí zadarmo, a placený je pouze bonusový materiál, různé vylepšení funkčnosti hry, či kosmetické vylepšení ve hře. Příkladem takových her je Fortnite, Assassin's Creed Valhalla, či World of Tanks.

¹⁹⁵ V roce 2021 se stala jednou z nejrychleji prolomenou počítačovou hrou Crash Bandicoot 4. Hra vyšla na PC 26. března 2021 a druhý den byla hra prolomená samostatnou crackerkou Empress. K prolomení hry tak stačil čas v řádu hodin. Crackeri prolomili protipirátskou online-only ochranu u hry Crash Bandicoot 4 | cdr.cz. cdr.cz - Vybráno z IT [online]. Copyright © 1998 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <https://cdr.cz/clanek/crackeri-prolomili-protipiratskou-online-only-ochranu-u-hry-crash-bandicoot-4>

6. AKTUÁLNÍ VÝVOJ AUTORSKÉHO PRÁVA NA JEDNOTNÉM DIGITÁLNÍM TRHU

6.1. Jednotný digitální trh v Evropě

Internet a moderní technologie zcela změnily způsob jakým je vytvářen, šířen a zprostředkován kreativní obsah. Celá společnost si velmi rychle zvykla na výhody, které přináší takřka neomezená dostupnost digitálního obsahu. Moderní technologie se zakořenily do každodenního života tak moc, že si bez nich již nelze život téměř představit. Digitální průmysl je stále velmi rychle rostoucím odvětvím. Na digitálním trhu se ustálily obchodní modely, které byly ještě před několika lety nemyslitelné.

Nové způsoby podnikání i chování spotřebitelů vytváří potřebu vzniku nových pravidel nejen v oblasti autorského práva. Tato pravidla by si měla získat nejen důvěru všech účastníků digitálního trhu, ale měla by především zajistit, aby všichni účastníci digitálního trhu mohli spravedlivě využívat příležitostí, které moderní technologie nabízí.

V květnu roku 2010 byl Evropskou komisí představen nový akční plán, který je součástí Strategie EU 2020, s názvem „Digitální agenda“. Hlavní cílem tohoto plánu je *„zajištění trvale udržitelného hospodářského růstu a dalšího rozvoje sociálních výhod, které plynou z jednotného digitálního trhu založeného na rychlém a dostupném internetu a interoperabilitě jednotlivých systémů a elektronických služeb.“*¹⁹⁶

Komise v rámci tohoto plánu stanovuje sedm prioritních oblastí, na které se Evropa musí zaměřit. První oblastí je vytvoření jednotného digitálního trhu. Podle Komise doslova *„[n]astal čas, aby nový jednotný trh uplatnil přínosy digitálního věku.“* Dalšími prioritními oblastmi jsou posílení interoperability mezi výrobky a službami v oblasti ICT, zvýšení důvěryhodnosti a bezpečnosti Internetu, záruky rychlejší internetového připojení, zvýšení digitální gramotnosti, podpora investic a výzkumu a zavádění ICT k řešení společenských úkolů.¹⁹⁷

¹⁹⁶ C. H. BECK. EU představila nový akční plán pro jednotný digitální trh. Právní zpravodaj, 9. 6. 2010.

¹⁹⁷ Digitální agenda pro Evropu: klíčové iniciativy MEMO/10/200. European Commission. European Commission [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_10_200

V návaznosti na priority stanovené v Digitální agendě z roku 2010, byla v zájmu zajištění spravedlivého, otevřeného a bezpečného digitálního prostředí představena Komisí v květnu 2015 *Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě* (dále jen „Strategie“). Strategii tvoří tři pilíře, zaprvé zlepšit přístup spotřebitelů a podniků k digitálnímu zboží a službám v celé Evropě. Zadruhé vytvořit správné a rovné podmínky, aby se mohly rozvinout digitální sítě a inovativní služby a za třetí maximalizovat růstový potenciál digitální ekonomiky.

V rámci druhého pilíře si Komise klade za cíl zlepšit přístup k digitálnímu obsahu a vytvořit moderní, evropštější rámec pro oblast autorského práva a dále předložit legislativní návrhy, jejichž cílem je snížit rozdíly ve smluvním i autorském právu jednotlivých členských států. Komise se dále chce zaměřit na zlepšení přístupu občanů ke kulturnímu obsahu na Internetu, spravedlivé odměňování tvůrců a prosazování předpisů při porušování autorského práva v komerčním měřítku. V neposlední řadě se komise hodlá zabývat činností zprostředkovatelů ve vztahu k obsahu chráněnému autorskými právy.¹⁹⁸

Komise následně v prosinci 2015 vydala sdělení *Směrování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva*. Toto sdělení předestřelo opatření a vizi modernizace pravidel autorského práva v Evropě. Těmito opatřeními jsou:

- zajištění širšího přístupu k obsahu v celé EU, s cílem usilovat o širokou dostupnost on-line služeb „bez hranic“;
- přizpůsobení výjimek digitálnímu a přeshraničnímu prostředí, jedná se především o výjimky důležité pro přístup ke znalostem, vzdělávání a výzkum;
- vytvoření dobře fungujícího trhu pro autorské právo, pomocí spravedlivého rozdělení hodnoty na on-line trhu a spravedlivého odměňování autorů a výkonných umělců;
- zajištění účinného a vyváženého systému vynucování práva, jelikož dodržování autorského práva a dalších práv má zásadní význam pro podporu tvořivosti a inovací;

¹⁹⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě COM(2015) 192 final ze dne 6.5.2015. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0192&from=CS>

- podpora dlouhodobé vize, jelikož autorské právo bude v dlouhodobém horizontu hrát ve společnosti, kultuře a hospodářství nezastupitelnou úlohu.¹⁹⁹

6.2. Modernizace autorského práva v Evropě

Přes rychlý a masový nástup používání informačních technologií v posledním desetiletí, nelze říci, že by Evropská Unie byla zcela nečinná, případně, že by v reakci na tento vývoj zaspala. Právě v rámci budování jednotného digitálního trhu se očekávala modernizace struktury autorského práva.

Pro tyto účely se Evropská komise rozhodla použít více legislativních nástrojů, mezi které patří nařízení i směrnice. Cíle legislativních návrhů lze shrnout do tří základních oblastí. Zlepšení přeshraničního přístupu ke sdílenému obsahu pomocí Internetu, širší možnosti použít licencovaných děl v oblasti vzdělávání, výzkumu a kulturního dědictví a zlepšení fungování trhu s autorskými díly. Nové legislativní návrhy mají za cíl rozvíjet evropský autorskopravní průmysl na jednotném digitálním trhu a umožnit přístup evropskému i mimoevropskému publiku k dílům evropských autorů.

6.2.1. Druhý autorskopravní balíček

Modernizace pravidel se materializovala v návrhu dvou směrnic a dvou nařízeních, které Komise představila dne 14.9.2016. Tzv. druhý autorskopravní balíček obsahuje:

- návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Unií a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení;
- návrhu Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním

¹⁹⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva COM (2015) 626 final ze dne 9.12.2015. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0626&from=CS>

souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení;

- návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů;
- návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu.

Autorskoprávní balíček je ještě doplněn o sdělení Evropské komise s názvem *Podpora spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky orientované na autorské právo na jednotném digitálním trhu*.²⁰⁰ Ve, kterém odůvodňuje přijetí předkládané úpravy.

Druhý autorskoprávní balíček navazuje na dokumenty zmíněné v kapitole 6.1., a přináší na rozdíl od předešlých vizí a prohlášení konkrétní právní úpravu. První dva legislativní počiny (nařízení a směrnice) jsou navrhovány z důvodu přizpůsobení evropského práva Marrákešské smlouvě, která se zabývá usnadněním přístupu k vydaným dílům pro osoby nevidomé, zrakově postižené nebo s jinou poruchou čtení.

Třetí legislativní návrh se zabývá rozšířením online dostupnosti rozhlasových a televizních pořadů na území Evropské unie a zamezením geoblockingu v rámci některých vysílacích online služeb tzv. „OnlineSatCab“ směrnice.²⁰¹

Poslední částí autorskoprávního balíčku, a je nutno dodat, že částí nejkontroverznější, je navrhovaná směrnice o autorském právu na jednotném digitálním

²⁰⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Podpora spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky orientované na autorské právo na jednotném digitálním trhu COM(2016) 592 final ze dne 16.9.2016. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0592&from=CS>

²⁰¹ Na základě tohoto návrhu došlo následně k přijetí Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1585641038390&uri=CELEX:32019L0789>

trhu²⁰² (dále jen „Návrh směrnice o autorském právu“, případně jen „Návrh směrnice“), jejíž snahou je harmonizace právních předpisů v oblasti autorského práva, rozšíření ochrany nositelů autorských práv a omezení sdílení nelegálního obsahu.

Představený Návrh směrnice o autorském právu vyvolal v laických i odborných kruzích vášnivou diskuzi a částečně i paniku. Nový Návrh směrnice se stal silným mediálním tématem. Vzhledem k obsahu Návrhu směrnice se tomuto tématu velmi intenzivně věnovali i tvůrci působící na platformách pro sdílení obsahu (např. YouTube nebo Twitch), kteří nešetřili pojmy jako digitální cenzura nebo konec svobodného Internetu. Tato mediální masáž vyvrcholila na několika místech Evropy v protesty za svobodný Internet, ke kterým se přidala např. Wikipedie, která vypnula některé své jazykové verze.²⁰³

6.2.2. Návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu

Cíle Návrhu směrnice o autorském právu lze rozdělit do tří oblastí zájmu:

- 1) modernizace unijních pravidel výjimek a omezení v oblastech výzkumu, vzdělávání a zachování kulturního dědictví;
- 2) zlepšení příhraničního přístupu k obsahu skrze úpravu licenčních pravidel;
- 3) zavedení spravedlivějších a vyváženějších pravidel pro trh autorského práva včetně spravedlivé odměny ve smlouvách autorů a výkonných umělců.²⁰⁴

Návrh směrnice o autorském právu je členěn do pěti hlav. Vzhledem k tomu, že první a poslední hlava se zabývá obecnými a závěrečnými ustanoveními, jsou jádrem Návrhu směrnice zbylé tři hlavy. Hlava II upravuje výjimky pro tzv. vytěžování textů, výjimky pro uchovávání děl institucemi kulturního dědictví a výjimky pro přeshraniční digitální výukové

²⁰² Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Evropská komise. [online]. 14.09.2016. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52016PC0593>

²⁰³ Wikipedie je na protest vypnutá. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. Copyright © 2003 [cit. 02.01.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/wikipedie-je-na-protest-vypnuta-40275010>

²⁰⁴ ŽIKOVSKÁ, Petra. Teze k návrhu Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. in: KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Str. 20. ISBN 978-80-87975-58-9.

činnosti. Hlava III se týká opatření ke zlepšení postupů udělování licencí a zajištění širšího přístupu k obsahu a zaměřuje se především na Užití komerčně nedostupných děl institucemi kulturního dědictví. Hlava IV Návrhu Směrnice se týká opatření k dosažení řádně fungujícího trhu v oblasti autorského práva. Právě tato hlava obsahuje dva články, které vzbudili největší kontroverze článek 11 a zejména článek 13.

V článku 13 je obsažena úprava týkající se Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb informační společnosti, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli.²⁰⁵ Tomuto článku byl vytýkán především rozpor s judikaturou SDEU a dosavadní právní úpravou. Dále pak nejednoznačnost užitého pojmosloví. Výhrady byly vzneseny především vůči zakotvení povinnosti pro ISP využívat technologie rozpoznání obsahu v článku 13, čímž dochází k rozporu s článkem 15 směrnice o elektronickém obchodu, ale též s judikaturou SDEU ve věci SABAM v. Netlog či Scarlet Extended v. SABAM.²⁰⁶ Současně recitál 38 Návrhu směrnice o autorském právu uvádí, že vhodná a přiměřená opatření k zajištění ochrany děl, jako je technologie rozpoznání obsahu by měli zavést i takoví ISP, jejichž odpovědnost je limitována čl. 14 směrnice o elektronickém obchodu. Ne zdaleka poslední kritizovanou oblastí je již zmiňovaný problém s nejednoznačností pojmoslovím. Úprava v článku 13 Návrhu směrnice se totiž uplatní na ISP, kteří „ukládají velké množství děl“. Problémem je, že pod takto vymezené subjekty lze zařadit téměř neomezený počet ISP. Neurčitost této formulace tak ponechává ISP v nejistotě v souvislosti s šířkou dopadu čl. 13 Návrhu směrnice o autorském právu.²⁰⁷

Návrh směrnice byl vzhledem ke přetrvávající kritice v červenci 2018 odmítnut Evropským parlamentem i Radou Evropské unie. Upravené znění směrnice bylo Evropským parlamentem schváleno v září 2018 a následně se směrnice projednávala v tzv. dialogu –

²⁰⁵ Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Evropská komise. [online]. 14.09.2016. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52016PC0593>

²⁰⁶ Ohrozí evropská autorskopravní reforma hostingové služby? | epravo.cz. EPRAVO.CZ – *Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 18.12.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ohrozi-evropska-autorskopravni-reforma-hostingove-sluzby-104702.html>

²⁰⁷ NULÍČEK, Michal. *Nová evropská legislativa a její dopady na práva a povinnosti ISP*. Právní rozhledy, 2017, č. 9, s. 317-321.

neformálním vyjednávání mezi Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí. Výsledná podoba Směrnice tak vzešla z kompromisu mezi těmito orgány a je třeba dodat, že ke kompromisu těsnému.

V březnu 2019 Evropský parlament schválil konečné znění směrnice, a to i přes četné protesty, 17. dubna téhož roku se směrnice dočkala schválení i ze strany Rady EU. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (dále jen „Směrnice o autorském právu“, případně jen „Směrnice“) byla vydána v Úředním věstníku Evropské unie dne 17. května 2019.²⁰⁸ Podle článku 297 SFEU²⁰⁹ „[l]egislativní akty se vyhláší v Úředním věstníku Evropské unie. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.“ ve spojení s článkem 31 Směrnice tak členské státy byly povinné dokončit implementaci Směrnice o autorském právu do 7.6.2021.

V tento termín stihli Směrnici transponovat pouze tři státy, první bylo Nizozemsko, druhé Maďarsko a třetí Německo.

²⁰⁸ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32019L0790>

²⁰⁹ Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (2016/C 202/01), ze dne 7.6.2016. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:12016ME/TXT>

Stav implementace Směrnice v členských státech ke dni uzavření rukopisu této práce znázorňuje následující tabulka:

Přijato	Probíhající proces přijetí	Byl zveřejněn návrh	V parlamentu	Přijatý podzákoný právní předpis
Nizozemsko	Dánsko	Rakousko	Estonsko	Francie
Maďarsko	Řecko	Belgie	Lucembursko	
Německo	Irsko	Bulharsko	Španělsko	
Malta	Lotyšsko	Kypr	Česká republika	
Francie (čl. 15,17, 18-23)	Norsko	Finsko		
Dánsko (články 15 a 17)	Polsko	Litva		
Chorvatsko		Portugalsko		
Itálie		Rumunsko		
		Slovensko		
		Slovinsko		
+		Švédsko		

Zdroj: DSM Directive Implementation Tracker²¹⁰

6.2.3. Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu

Od původního Návrhu směrnice o autorském právu představeného v druhém autorskoprávním balíčku se konečné znění významně liší. Konečná podoba směrnice byla ovlivněna vzniklou celospolečenskou debatou, lobbistickými aktivitami i řadou veřejných konzultací.

Na první pohled se konečné znění Směrnice od Návrhu směrnice liší především svým rozsahem. Počet článků se zvýšil z dvaceti čtyř na třicet dva. Zvýšil si i počet bodů recitálu z čtyřiceti sedmi na osmdesát šest. Cíle Směrnice již byly definovány v Návrhu směrnice jsou jimi především modernizace výjimek v oblastech výzkumu, vzdělávání a uchování kulturního dědictví, posílení přeshraničního přístupu k obsahu a spravedlivější a vyváženější pravidla pro trh s autorskými díly.

²¹⁰ DSM Directive Implementation Tracker, Notion [online]. Dostupné z: <https://www.notion.so/DSM-Directive-Implementation-Tracker-361cfae48e814440b353b32692bba879>

Struktura Směrnice se oproti Návrhu Směrnice změnila jen částečně. Konečná podoba je stejně jako Návrh směrnice členěna do pěti hlav. Názvy jednotlivých hlav zůstaly stejné, nově byly přejmenovány kapitoly v hlavě třetí. Vzhledem k navýšení rozsahu úpravy a zvýšení celkového počtu článků, došlo i k přečíslování problematických článků 11 a 13 Návrhu směrnice na články 15 a 17 Směrnice. Pro větší přehlednost je struktura směrnice uvedena níže:

<i>Hlava I</i>	<i>Obecná ustanovení</i>
<i>Hlava II</i>	<i>Opatření pro přizpůsobení výjimek a omezení digitálnímu a přeshraničnímu prostředí</i>
<i>Hlava III</i>	<i>Opatření ke zlepšení postupů poskytování licencí a zajištění širšího přístupu k obsahu</i>
<i>Kapitola 1</i>	<i>Díla a jiné předměty ochrany nedostupné na trhu</i>
<i>Kapitola 2</i>	<i>Opatření usnadňující poskytování kolektivních licencí</i>
<i>Kapitola 3</i>	<i>Přístup k audiovizuálním dílům na platformách videa na vyžádání a jejich dostupnost</i>
<i>Kapitola 4</i>	<i>Volná díla výtvarného umění</i>
<i>Hlava IV</i>	<i>Opatření k dosažení řádně fungujícího trhu v oblasti autorského práva</i>
<i>Kapitola 1</i>	<i>Práva k publikacím</i>
<i>Kapitola 2</i>	<i>Některé způsoby užití chráněného obsahu online službami</i>
<i>Kapitola 3</i>	<i>Spravedlivá odměna ve smlouvách s autory a výkonnými umělci o užívání jejich děl či výkonů</i>
<i>Hlava V</i>	<i>Závěrečná ustanovení²¹¹</i>

²¹¹ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32019L0790>

6.3. Problematické aspekty Směrnice o autorském právu

6.3.1. Pokyny Evropské komise k článku 17 Směrnice

Následující body se budou zabývat především problematickými aspekty Směrnice se zaměřením na článek 17 Směrnice. Nynější článek 17 je přečíslovaným článkem 13 Návrhu směrnice, který je představen v bodu 6.2.2 této práce. Tento článek je systematicky zařazen do hlavy IV, Kapitoly 2 Směrnice, která stejně jako Návrh směrnice cílí na zavedení spravedlivějších a vyváženějších pravidel pro trh autorského práva včetně spravedlivé odměny ve smlouvách autorů a výkonných umělců. Jak bylo zmíněno výše výsledné znění je výsledkem širokého kompromisu v rámci legislativního procesu. Podle článku 17 odst. 10 Směrnice se Komise zavázala uspořádat od 6. června 2019 dialogy ve spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami. Na tomto základě bylo uspořádáno šest setkání od 15 října 2019 do 10. února 2020.²¹²

Na základě těchto konzultací se komise v předmětném článku Směrnice zavázala vydat pokyny pro uplatňování Směrnice (dále jen „Pokyny“). Tyto Pokyny však byly Komisí zveřejněny až 4. června 2021, tedy 3 dny před uplynutím transpoziční lhůty Směrnice.²¹³ Cíle pokynů jsou stanoveny hned v úvodu dokumentu následovně:

„Cílem těchto pokynů je podpořit správné a soudržné provedení článku 17 ve vnitrostátním právu všech členských států, přičemž zvláštní pozornost je věnována nutnosti zajistit rovnováhu mezi základními právy a uplatňováním výjimek a omezení, jak požaduje čl. 17 odst. 10. Pokyny by rovněž mohly pomoci účastníkům trhu při zajišťování souladu s vnitrostátními právními předpisy, jež článek 17 provádějí.“

²¹² Stakeholder dialogue on copyright | Shaping Europe's digital future. Redirecting to <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en> [online]. Copyright © iStock by Getty Images [cit. 20.12.2021]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/stakeholder-dialogue-copyright>

²¹³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě EMPTY, Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM (2021) 288 final, ze dne 4.6.2021. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0288&from=EN>

6.3.2. Nejasnost a nejednoznačnost

Prvními problematickými aspekty Směrnice jsou její nejasnost a nejednoznačnost. Tyto překážky spočívají ve vágnosti formulací některých stěžejních pojmů, které Směrnice používá, což v případě harmonizačního předpisu může představovat značnou komplikaci. Cílem Směrnice je harmonizace práva na úrovni členských států, tedy co nejvíce právní předpisy jednotlivých států přiblížit a odstranit tak rozdíly v jednotlivých úpravách, aby nedocházelo k překážkám na jednotném digitálním trhu.²¹⁴ Jistým vodítkem, jakým způsobem Směrnici transponovat, a jakým způsobem si její ustanovení vykládat, mohou být právě Pokyny Komise. Je třeba dodat, že Pokyny nejsou právně závazné a týkají se především čl. 17 Směrnice. Právě z důvodu vodítek, jak novou úpravu zavést a aplikovat, byly Pokyny členskými státy očekávány. Vzhledem k době zveřejnění Pokynů a k právě probíhající pandemii se tak nelze divit tomu, že většina států povinnost transponovat Směrnici ve lhůtě nestihla.

S ohledem na nejednoznačnost některých pojmů a mechanismů obsažených v čl. 17 Směrnice tak může dojít k situaci, že jednotlivé státy předmětnou úpravu transponují do národních předpisů rozdílně. Což bude v rozporu s cílem směrnice, jelikož úprava v jednom státě může být přísnější, jinde konkrétnější, ale se specifickými výjimkami a podmínkami. Situace tak může vyústit v omezování některých služeb v rámci jednotlivých států, či v nekonkurenceschopnost lokálních služeb.²¹⁵

6.3.3. Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online

Jedním z nejzásadnějších témat, jak v rámci přijímání Směrnice, tak po jejím přijetí, je vymezení okruhu subjektů, na které by se měl čl. 17 Směrnice vztahovat.

²¹⁴ Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část I.) | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sbíрка zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ [cit. 20.12.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-i-113729.html>

²¹⁵ Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část II.) | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sbíрка zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ [cit. 20.12.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-ii-113945.html?mail>

Směrnice v čl. 2 odst. 5 a odst. 6 definuje, které služby se ve smyslu čl. 17 považují za „poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online“ (dále jen „PSSOO“). Pro účely Směrnice se tedy rozumí:

„poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online“ poskytovatel služby informační společnosti, jehož hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jeho uživateli a zpřístupňovat je veřejnosti, přičemž poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku.“

V rámci této definice PSSOO lze tedy najít čtyři kritéria:

- 1) hlavní účel: ...hlavním nebo jedním z hlavních účelů...
- 2) velký počet děl: ...uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jeho uživateli...
- 3) zpřístupňování: ...zpřístupňovat je veřejnosti...
- 4) uspořádávání a propagace: ...poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku.

6.3.3.1. Hlavní účel

Rozlišení, zda je ukládání a poskytování přístupu veřejnosti k velkému množství nahraného obsahu hlavním či vedlejším účelem by v praxi nemělo činit problémy. Určitým vodítkem navíc mohou být například podmínky užití služby či marketing dané platformy. V každém případě je však zapotřebí posoudit vždy reálnou činnost a její okolnosti.²¹⁶

Určité nejasnosti však mohou vzniknout v případě, že služba bude mít více než jeden hlavní účel. V takovém případě je zapotřebí posoudit kromě kritéria hlavního účelu i kritéria ostatní. Takto by se mohlo postupovat v případě hostingových služeb, jejímž primárním

²¹⁶ SLIWKA, Rostislav. *Poskytovatel služeb sdílení obsahu online dle směrnice (EU) 790/2019*. Revue pro právo a technologie, 2020, č. 21, s. 91-128.

účelem není sdílení autorských děl, ale prokazatelně jejich prostřednictvím k takovému sdílení ve velké míře dochází.²¹⁷

Dalším vodítkem k vysvětlení tohoto pojmu jsou Pokyny Komise, které stanoví, že „[p]osouzení „hlavního účelu nebo jednoho z hlavních účelů“ by mělo být neutrální z hlediska technologií a obchodního modelu, aby jeho platnost zůstala zachována i v budoucnosti.“.

6.3.3.2. Velký počet děl

Kritérium velkého počtu děl, které PSSOO uchovává je vágním ustanovením, u kterého je zřejmé, že bližší vodítka k posouzení tohoto kritéria bude muset určit judikatura.²¹⁸ Tento pojem Směrnice nijak nekvantifikuje. Recitál 63 Směrnice tuto nejasnost řeší poněkud lišácky, když stanoví, že „[p]osouzení, zda poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online uchovává velké množství obsahu chráněného autorským právem a poskytuje k němu přístup, by mělo být prováděno případ od případu a mělo by zohledňovat kombinaci prvků, jako je cílové publikum služby a počet souborů obsahu chráněného autorským právem nahraných uživateli těchto služeb.“.

Vzhledem k tomu, že úmyslem Komise bylo pomocí úpravy ve Směrnici pokrýt především ty největší platformy, jako je YouTube nebo Facebook, zůstává však stále nejasné, jakým způsobem posoudit spodní hranici předmětného kritéria, tedy od jaké hranice se jedná o uchovávání velkého počtu děl.²¹⁹

Mohlo by se zdát, že další vodítka, jak si tento nejasný pojem vysvětlit přinesou Pokyny Komise. Ovšem Pokyny pouze konstatují, že Směrnice pojem „velkého počtu“ nekvantifikuje, následně Pokyny apelují na členské státy, aby se kvantifikace ve vnitrostátním právu vyvarovaly, z důvodu zamezení právní fragmentace jednotlivých

²¹⁷ II. ANALÝZA - SHRNUÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

²¹⁸ SLIWKA, Rostislav. *Poskytovatel služeb sdílení obsahu online dle směrnice (EU) 790/2019*. Revue pro právo a technologie, 2020, č. 21, s. 91-128

²¹⁹ II. ANALÝZA - SHRNUÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

úprav rozsahu dotčených poskytovatelů služeb. Ve zbytku Pokyny odkazují na recitál 63 Směrnice.²²⁰ Pokyny tedy tento pojem blíže nijak neobjasňují.

Vzhledem k recitálu 63 Směrnice může být problematický i pojem „cílového publika služby“, jelikož není zřejmé, jestli se tím myslí celkový počet osob v publiku nebo povaha tohoto publika. Problematické může také být odlišení pojmu „cílové skupiny“, který používá recitál 62 Směrnice.²²¹ Vzhledem k výše uvedenému úmyslu Komise se domnívám, že půjde spíše o velikost publika než povahu publika.

Určité vodítko u tohoto kritéria nabízí Rozhodnutí SDEU ve věci YouTube a Cyando²²². Toto rozhodnutí se však přímo na odpovědnostní režim podle Směrnice nevztahuje, ale může mít dopady na jednu ze zúčastněných stran a sice na službu Uploaded, kterou provozuje společnost Cyando. Služba Uploaded sice pravděpodobně nespĺňuje podmínky PSSOO, jelikož buďto nezpřístupňuje velký počet děl nebo proto, že nehraje důležitou úlohu na trhu tím, že soutěží s ostatními online službami. SDEU se v rozhodnutí přiklonil k první variantě a dovedil, že zpřístupňování velkého počtu děl není hlavní funkcí Uploaded.²²³

6.3.3.3. Zpřístupňování veřejnosti

U kritéria zpřístupňování veřejnosti je nejasné, jak velká má tato veřejnost být, tedy zdali má představovat obecnou veřejnost, nebo postačí, když tato veřejnost bude mít

²²⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě EMPTU, Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM(2021) 288 final, ze dne 4.6.2021. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0288&from=EN>

²²¹ SLIWKA, Rostislav. *Poskytovatel služeb sdílení obsahu online dle směrnice (EU) 790/2019*. Revue pro právo a technologie, 2020, č. 21, s. 91-128

²²² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 22. června 2021. YouTube a Cyando. Věc: C-682/18 a C-683/18.

²²³ Volně přeloženo z YouTube/Cyando – an Important Ruling for Platform Liability – Part 1 - Kluwer Copyright Blog. *Kluwer Copyright Blog* [online]. Dostupné z: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2021/07/01/youtube-cyando-an-important-ruling-for-platform-liability-part-1/>

určitou velikost. Nejasnosti převládají též v případě platform, které poskytují obsah pouze uzavřeným skupinám členů (např. okruh sledujících členů).²²⁴

6.3.3.4. Uspořádávání a propagace za účelem zisku

Ve smyslu čl. 17 Směrnice musí poskytovatel služby uspořádávat a propagovat obsah chráněný autorskými právy za účelem zisku, aby bylo možno na poskytovatele hledět jako na PSSOO. Podle recitálu 62 Směrnice uspořádávání a propagace zahrnuje mimo jiné kategorizaci a využívání cílené propagace v rámci obsahu s cílem přilákat širší publikum. Současně Směrnice v recitálu 62 rozděluje zisk poskytovatele na přímý a nepřímý, přičemž mezi těmito dvěma způsoby dosahování zisku nečiní rozdíl.

Hledisko uspořádávání obsahu chráněného autorským zákonem vychází z rozhodnutí SDEU ve věci Pirate Bay.²²⁵ V tomto rozhodnutí SDEU shledal, že provozovatel Pirate Bay byl ve vztahu k ukládanému obsahu příliš aktivní. SDEU tak shledal odpovědnost této platformy, jelikož byla překročena míra pasivity nezbytná k zachování režimu Safe Harbour. Poskytovatel se tak stal aktivním zprostředkovatelem obsahu uloženého v rámci platformy, když znal ukládaný obsah, jelikož jej kategorizoval a podporoval jeho sdílení.²²⁶ SDEU poukazuje především na to, že:

„[k]onečně nelze mít za to, že provozovatelé online platformy pro sdílení TPB uskutečňují „pouhé poskytnutí“ fyzického zařízení pro umožnění nebo uskutečnění sdělování ve smyslu bodu 27 odůvodnění směrnice 2001/29. Z předkládacího rozhodnutí totiž vyplývá, že uvedená platforma provádí indexaci souborů torrent, tak aby uživatelé uvedené platformy pro sdílení mohli díla, na která tyto soubory torrent odkazují, snadno nacházet a stahovat. Kromě toho z vyjádření předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že online platforma pro sdílení TPB nabízí vedle vyhledávače i rejstřík, v němž jsou díla zařazena do různých

²²⁴ II. ANALÝZA - SHRUTÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

²²⁵ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 14. června 2017. Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV. Věc: C610/15.

²²⁶ SDEU: Případ The Pirate Bay | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 28.12.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/sdeu-pripad-the-pirate-bay-106559.html>

*kategorií podle povahy děl, jejich druhu nebo oblíbenosti, v nichž jsou roztríděna zpřístupněná díla, přičemž dohled nad umístěním díla do příslušné kategorie zajišťují provozovatelé této platformy. Uvedení provozovatelé mimoto odstraňují zastaralé nebo chybné soubory torrent a aktivně filtrují některý obsah.*²²⁷

Uspořádávání tak předpokládá aktivní roli platformy, která spočívá ve správě uživatelského obsahu, zejména v indexaci obsahu, filtraci, ukládání metadat, sestavování rejstříků a kategorizaci usnadňující uživatelům vyhledávání obsahu.²²⁸

Druhým hlediskem, které přináší komplikace je pojem propagace. Podle Sliwky je aspekt propagace předmětů ochrany jedna z nejsložitějších otázek definice PSSOO, jelikož pojem propagace je velmi široký a není jasné, zda postačí např. existence našeptávače či propagace musí spočívat v inzerci konkrétních předmětů ochrany či jde o propagaci služby jako takové.²²⁹

Určitým vodítkem je recitál 62, podle kterého k propagaci dochází: *„s cílem přilákat širší publikum, mimo jiné prostřednictvím kategorizace a využívání cílené propagace v rámci obsahu.“* Půjde tedy o propagaci obsahu služby, a ne služby jako takové. V tomto smyslu se vyjádřil již SDEU ve věci L’Oreal vs. eBay²³⁰, ve kterém konstatuje, že:

„[s]polečnost eBay případně poskytuje prodávajícím pomoc při optimalizaci jejich nabídek a vytváření jejich on-line obchodů, propagaci a podpoře jejich prodejů. Společnost eBay kromě toho provádí reklamu pro určité zboží prodávané na on-line tržišti pomocí zobrazování inzerce provozovateli takových internetových vyhledávačů, jako je Google.“

²²⁷ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 14. června 2017. Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV. Věc: C610/15.

²²⁸ SLIWKA, Rostislav. *Poskytovatel služeb sdílení obsahu online dle směrnice (EU) 790/2019*. Revue pro právo a technologie, 2020, č. 21, s. 91-128.

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. L’Oréal SA a další proti eBay International AG a další. Věc: C-324/09.

6.3.3.5. Negativní definice

Recitál 62 Směrnice stanoví, že „[d]efinice poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online podle této směrnice by se měla vztahovat pouze na online služby, které hrají důležitou úlohu na trhu online obsahu tím, že soutěží s ostatními online službami poskytujícími obsah, jako jsou služby audiovizuálního online přenosu, pro stejné cílové skupiny.“.

Tímto je tak potvrzen fakt, že Směrnice cílí na relativně úzkou skupinu velkých platforem, které umožňují svým uživatelům sdílet obsah. Pro větší přehlednost jsou v čl. 2 odst. 6 druhý pododstavec dále vymezeny služby, které se naopak pro užití článku 17 za PSSOO nepovažují. Jsou jimi:

„[p]oskytovatelé služeb, jako jsou neziskové online encyklopedie, nezisková vzdělávací a vědecká úložiště, platformy pro vývoj a sdílení softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, poskytovatelé služeb elektronických komunikací ve smyslu směrnice (EU) 2018/1972, online tržiště a mezipodnikové cloudové služby a cloudové služby, které uživatelům umožňují nahrávat obsah pro vlastní potřebu...“. Mezi nejznámější služby, na které se nebude aplikovat režim článku 17 Směrnice patří:

Neziskové encyklopedie a vzdělávací úložiště	Platformy pro vývoj a sdílení softwaru	Online tržiště	Mezipodnikové cloudové služby
Wikipedia	GitHub	Aukro.cz	Amazon Drive
repositáře závěrečných prací		Alibaba.com	Drive.google.com
		Amazon.com	Dropbox.com
		eBay.com	iCloud.com
		sBazar.cz	LeteckáPošta.cz
		VšezaOdvoz.cz	MediaFire.com
			Mega.nz
			Onedrive.com
			Úschovna.cz

Zdroj: II. ANALÝZA - shrnutí informací k implementaci článku 17 směrnice²³¹

²³¹ II. ANALÝZA - SHRNUÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

Tento negativní výčet služeb je pouze demonstrativní, vyjmenovány jsou služby, které by sice mohly splňovat definici PSSOO, ale prostřednictvím těchto služeb zpravidla nedochází k šíření nelegálního obsahu.

6.3.3.6. *Plný režim*

Cílem tohoto podbodu je uvést příklady služeb či platform, na které se bude vztahovat plný režim čl. 17 Směrnice a budou tedy považovány za PSSOO. Bude se jednat o služby či platformy splňující definici v čl. 2 odst. 6 Směrnice ve smyslu příslušných recitálů. Tyto služby tak současně:

- splňují kritéria v čl. 2 odst. 6 Směrnice (Účel, velký počet, zpřístupnění veřejnosti a uspořádávání a propagace za účelem zisku);
- hrají důležitou úlohu na trhu online obsahu tím, že soutěží s ostatními online službami pro stejné cílové skupiny;
- uspořádávají a propagují chráněný obsah s cílem přilákat širší publikum, mimo jiné prostřednictvím kategorizace a využívání cílené propagace v rámci obsahu;
- uspořádávají a propagují obsah za účelem zisku přímého i nepřímého;
- nejsou vyjmenovány v negativní definici v čl. 2 odst. 6 Směrnice a ani nespĺňují podmínky mírnějšího režimu v čl. 17 odst. 6.

Vzhledem k těmto kritériím a proklamovaným cílům Komise je evidentní, že do režimu PSSOO by měly spadat velké globální služby s uživatelsky nahrávaným obsahem jako je YouTube, Facebook, Vimeo, Instagram. I přes výše vymezená kritéria však vzhledem k nejednoznačné definici PSSOO panuje nejistota u „menších“ subjektů, kteří nejsou globálními technologickými hráči. Nejednoznačná definice PSSOO přináší riziko příliš širokého výkladu, který by mohl do režimu PSSOO zařadit i služby, které by podle původního záměru v tomto režimu být neměly.²³²

²³² II. ANALÝZA - SHRNUTÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

Plný režim článku 17 by tak měl dopadnout zejména na následující služby:

Zahraniční služby hojně užívané v České republice	Tuzemské subjekty spadající do plného režimu Směrnice
Dailymotion.com	datator.cz
Facebook.com	datoid.cz
Instagram.com	eDisk.cz
SoundCloud.com	fastshare.cz
TikTok.com	hellshare.cz
Twitter.com	hellspy.cz
Vimeo.com	prehrajto.cz
YouTube.com	sdílej.cz
	streamuj.tv
	ulož.to
	webshare.cz

Zdroj: II. ANALÝZA - shrnutí informací k implementaci článku 17 směrnice²³³

Subjekty, které by mohly spadat do definice PSSOO v případě širokého výkladu:

Diskuzní fóra	Fotoalba	Znalostní diskuze	Herní platformy	Tvorba www	Erotické servery	Sdílení software
autoforum.cz	galerie.cz	quora.com	modland.net	blog.cz	amateri.cz	slunecnice.cz
emimino.cz	rajce.net	stackexchange.com	nexusmod.com	blogger.cz	pornhub.com	stahuj.cz
irecepty.cz	flickr.com	wikia.com	twitch.tv	estranky.cz	xvideos.com	tucows.com
lide.cz				webgarden.cz		
libimseti.cz	zonerama.com			livejournal.com		
mimibazar.cz				webnode.cz		
moje.auto.cz				tumblr.com		
nyx.cz				wix.com		
spolužáci.cz				wordpress.com		
vine.cz				blogspot.com		

Zdroj: II. ANALÝZA - shrnutí informací k implementaci článku 17 směrnice²³⁴

²³³ Tamtéž.

²³⁴ II. ANALÝZA - SHRUTÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkr.cz/analyzy-2441.html>

6.3.3.7. Mírný režim

Vzhledem k povinnostem, které čl. 17 Směrnice na PSSOO klade jsou v čl.17 odst. 6 upraveny výjimky pro malé podniky, start-upy a mikro-podniky. Čl. 17 odst. 6 stanoví že:

„Členské státy stanoví, že odpovědnost poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online, jejichž služby dosud byly k dispozici veřejnosti v Unii po dobu kratší tří let a kteří mají roční obrat nižší než 10 milionů EUR, vypočtený v souladu s doporučením Komise 2003/361/ES (20), podle odstavce 4 je omezena na dodržení podmínek uvedených v odst. 4 písm. a) a na povinnost ihned poté, co obdrží dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnit přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranit ze svých internetových stránek.

Pokud průměrný měsíční počet jedinečných návštěvníků těchto poskytovatelů služeb vypočtený na základě předchozího kalendářního roku překročí 5 milionů, mají rovněž povinnost prokázat, že vynaložili veškeré úsilí k zamezení dalšímu nahrávání oznámených děl a jiných předmětů ochrany, o nichž nositelé práv poskytlí relevantní a nezbytné informace.“

Proto aby se na poskytovatele služeb uplatnil mírnější režim podle čl. 17 odst. 6 je třeba aby splnili kumulativně stanovené podmínky. Služby těchto poskytovatelů jsou v rámci EU dostupné pod dobu kratší než tři roky a současně roční obrat těchto služeb musí být nižší než deset milionů Euro. Pokud ovšem průměrný měsíční počet jedinečných návštěvníků vypočtený na základě předchozího kalendářního roku překročí pět milionů, vztahuje se i na tyto poskytovatele povinnost vynaložit veškeré úsilí k zamezení budoucího nahrání děl a jiných předmětů ochrany, o nichž nositelé práv poskytlí relevantní a nezbytné informace. Vzhledem k tomu, že informace ohledně výše obratu a počtu návštěvníků online nejsou často veřejně dostupnými údaji, nelze požadovat, aby nositelé práv prokazovali splnění výše uvedených kritérií. Důkazní břemeno by tak mělo být na straně poskytovatelů těchto služeb.²³⁵

²³⁵ Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění

V souvislosti s výše zmíněnými kritérii je třeba zmínit recitál 67 Směrnice podle něhož „[z]vláštní režim platný pro nové poskytovatele služeb s malým obratem a publikem by měl přinášet výhody pouze podnikům, které jsou skutečně nové, a proto by měl přestat platit tři roky poté, co byly jejich služby v Unii poprvé dostupné online. Tento režim by neměl být zneužíván tím, že by byly vytvářeny podmínky, jejichž cílem by bylo prodloužení výhod plynoucích z tohoto režimu po uplynutí prvních tří let. Neměl by se zejména vztahovat na nově vytvořené služby nebo na služby poskytované pod novým jménem, které však provozuje již existující poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online, který tento režim nemůže nebo již nemůže využívat.“.

6.3.4. Nový odpovědnostní režim

V souvislosti s rozvojem některých služeb, které umožňují svým uživatelům nahrávat obsah a sdílet je s ostatními uživateli (veřejností), u těchto služeb dochází k problémům s ochranou a vymáháním práv nositelů autorských práv. Dalším faktorem je nerovnováha na digitálním trhu těchto služeb, která je způsobena tím, že část poskytovatelů těchto služeb neuzavírá licenční smlouvy s nositeli práv a dostává se tak do soutěžní výhody oproti službám na vyžádání, které licenční smlouvy uzavírají. Vzhledem k cílům Směrnice, jež směřují k odstranění právní nejistoty, zlepšení vymahatelnosti a zajištění rovných podmínek pro všechny účastníky trhu zavádí Směrnice v čl. 17 zvláštní úpravu odpovědnosti PSSOO.²³⁶

Jádrem čl. 17 Směrnice je ustanovení odstavce 1 tohoto článku, které stanoví, že PSSOO provádí sdílení veřejnosti, pokud poskytuje přístup k dílům chráněným autorským právem nebo jiným předmětům ochrany nahranými svými uživateli. Směrnice dále v dalším pododstavci stanovuje povinnost PSSOO získat svolení ke sdílení nebo zpřístupnění děl nebo jiných předmětů ochrany veřejnosti, například uzavřením licenční smlouvy. Podle čl. 17 odst. 2 Směrnice má svolení též pokrývat i jednání uživatelů

pozdějších předpisů, a další související zákony, ze dne 21. června 2021, č. j. OVA 420/21, dostupná z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORNBV4HKCRN&tab=detail

²³⁶ Tamtéž.

služeb (pokud nejednají v rámci podnikatelské činnosti a pokud jejich činnost nevytváří významné příjmy).

Směrnice zavádí nový odpovědnostní režim pro poskytovatele splňující definici PSSOO, kteří jsou odpovědní za obsah nahraný uživatelem, i přestože podle dosavadní úpravy Safe Harbour odpovědní být nemuseli.

Směrnice řeší tedy vztah ke směrnici o elektronickém obchodu v čl. 17 odst. 3, podle kterého se na PSSOO, který provádí sdělení nebo zpřístupnění veřejnosti podle Směrnice, nepoužije ustanovení o bezpečném přístavu podle čl. 14 směrnice o elektronickém obchodu. Úprava odpovědnosti PSSOO v čl. 17 Směrnice (a zejména čl. 17 odst. 4 – viz níže) má tedy povahu *lex specialis* ke směrnici o elektronickém obchodu. Výslovně to potvrzují Pokyny Komise, které stanoví, že „[č]lánek 17 je *lex specialis* ve vztahu k článku 3 směrnice 2001/29/ES a článku 14 směrnice 2000/31/ES.“. Na subjekty, které jsou z působnosti čl. 17 Směrnice vyloučeny se bude podle čl. 17 odst. 3 druhý pododstavec i nadále vztahovat režim vyloučení odpovědnosti podle směrnice o elektronickém obchodu.

6.3.4.1. *Nový bezpečný přístav podle článku 17*

Vzhledem k tomu, že nově zavedená odpovědnost by na PSSOO kladla příliš velké nároky, Směrnice v čl. 17 odst. 4 připouští možnost, aby se PSSOO za stanovených podmínek zbavil odpovědnosti i v poměrech nové právní úpravy. PSSOO tak musí prokázat, že:

- a) *„vynaložil veškeré úsilí k získání svolení a*
- b) *v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče vynaložil veškeré úsilí k zajištění nedostupnosti konkrétních děl a jiných předmětů ochrany, o nichž mu nositelé práv poskytli relevantní a nezbytné informace, a v každém případě*
- c) *ihned poté, co od nositelů práv obdržel dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnil přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranil ze svých internetových stránek a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání v souladu s písmenem b).“.*

Povinnost PSSOO stanovená v písmenu a) není vůbec jednoznačná, především není jasné, jak má PSSOO vědět, koho za účelem získání svolení oslovit a k jaký dílům svolení

získat. A za druhé, jak toho má dosáhnout bez provádění dohledu na veškerým obsahem služby, což ve světle judikatury SDEU nemůže činit.²³⁷

Smyslem povinnosti stanovené v písm. b) předmětného ustanovení je zabránit zpřístupnění obsahu veřejnosti, o němž mu nositelé práv předem poskytlí relevantní a nezbytné informace, tedy nedošlo ještě k nahlášení žádného konkrétního neoprávněně nahraného obsahu. Toto ustanovení vzbuzuje silné kontroverze z důvodu toho, že míří k filtrování či blokování nahrávaného obsahu.²³⁸

Poslední povinnost stanovená v písm. c) předmětného ustanovení zavádí režim *notice and stay down* a znamená opuštění dosavadního režimu *notice and takedown*. Povinností PSSOO je tedy nejen odstranit nahlášený protiprávní obsah, ale musí i zajistit, že tento obsah nebude dostupný i v budoucnosti, a to v případě, že by tento obsah byl znovu nahrán. Problémem opět je, jak toho docílit bez plošného filtrování nahrávaného obsahu.

Výše stanovené podmínky jsou vzhledem ke své přísnosti „zmírněny“ v čl. 17 odst. 5, který stanoví, že při určování, zda poskytovatel služby splnil své povinnosti, je třeba přihlížet k zásadě proporcionality a mimo jiné zohlednit: „*druh a rozsah služeb, jejich cílové publikum a typ děl a jiných předmětů ochrany nahraných uživateli služby a dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb.*“ Článek 17 ovšem stanoví ještě další způsoby „zmírnění“ v odstavci 7 zákaz omezování dostupnosti děl nebo jiných předmětů ochrany nahraných uživateli, které neporušují autorské právo a realizace výjimek pro účely citace, kritiky, recenze, karikatury, parodie a pastiše. Dále podle čl. 17 odst. 8 nesmí uplatňování tohoto článku vést k žádným obecným povinnostem v oblasti dohledu. Poslední zmírnění se týká mírnějšího režimu pro začínající služby viz. bod 6.3.3.

²³⁷ Srov. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011, *Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*. Věc: C-70/10. a Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012 *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV*. Věc: C-360/10.

²³⁸ Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část II.) | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-ii-113945.html?mail>

Pro úplnost je zapotřebí ještě dodat, že Směrnice v čl. 17 odst. 9 stanoví PSSOO ještě další povinnosti. Jedná se o povinnost zavést mechanismy pro stížnosti a nápravu, které musí být účinné a rychlé. V této souvislosti se značně nereálným jeví požadavek v následujícím pododstavci, aby tyto stížnosti byly přezkoumávány člověkem. Tento požadavek částečně „zmírňuje“ recitál 70 Směrnice, který v případě přezkumu hovoří o „lidském faktoru“, což si lze vyložit jako pojem poněkud širší. Dále v tomto odstavci jsou upraveny povinnosti poskytovat nositelům práv na jejich žádost přiměřené informace a povinnost informovat uživatele prostřednictvím obchodních podmínek o tom, že uživatelé mohou užívat díla a jiné předměty ochrany na základě výjimek z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo omezení těchto práv stanovených v právu Unie.

6.3.5. Rozpor se základními právy, žaloba Polské republiky

Koncepce odpovědnosti PSSOO stanovená v čl. 17 čelí kritice z důvodu rozporu se svobodou projevu a právem na informace, které jsou zaručeny čl. 11 Listiny základních práv Evropské unie.²³⁹ Podle kritiků je jediným opatřením, které může zajistit dodržování stanovených povinností, zavedení mechanismu automatické filtrace nahrávaného obsahu. Tyto kontrolní mechanismy budou muset provádět kontrolu ještě v okamžiku, kdy neexistuje podezření ze zásahu do autorských práv. Takové opatření nespĺňuje požadavek přiměřenosti a nezbytnosti zásahu do svobody projevu a práva na informace, navíc je zde veliký prostor pro zneužití těchto kontrolních mechanismů pro ovlivňování obsahu.²⁴⁰ Velmi problematické dále je, že zavedení těchto mechanismů je extrémně finančně a technicky náročné²⁴¹, nadto by zavedením těchto mechanismů došlo k rozporu právě s čl. 17 odst. 8 Směrnice, jež povinnost obecného dohledu PSSOO zakazuje.

²³⁹ Listina základních práv Evropské unie ve znění publikovaném v Úředním věstníku Evropské unie dne 26.10.2012. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:12012P/TXT>

²⁴⁰ II. ANALÝZA - SHRUTÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

²⁴¹ Srov. YouTube: We've invested \$100 million in Content ID and paid over \$3 billion to rightsholders | *VentureBeat*. *VentureBeat* | *Transformative tech coverage that matters* [online]. Copyright © 2022 [cit. 02.01.2022]. Dostupné z: <https://venturebeat.com/2018/11/07/youtube-weve-invested-100-million-in-content-id-and-paid-over-3-billion-to-rightsholders/>

Vzhledem k výše zmíněnému rozporu čl. 17 Směrnice se svobodou projevu a právem na informace podala Polská republika na základě čl. 263 SFEU žalobu k SDEU, kterou se domáhá, aby Soudní dvůr zrušil čl. 17 odst. 4 písm. b) a c) Směrnice in fine a podpůrně, aby uvedený článek 17 zrušil v plném rozsahu.²⁴² Polsko v žalobním návrhu tvrdí, že povinnosti stanovené v čl. 17 odst. 4 písm. b) a c) Směrnice znamenají, „že poskytovatel, aby se vyhnul odpovědnosti, musí zavést předběžné automatické ověřování (filtrování) obsahu sdíleného online a tudíž preventivní kontrolní mechanismy. Takový mechanismus zasahuje do práva na svobodu projevu a informací a nesplňuje požadavek přiměřenosti a nezbytnosti omezení tohoto práva.“²⁴³

Ke dni uzavření této práce je v této věci dostupné pouze stanovisko generálního advokáta EU.²⁴⁴ Podle názoru generálního advokáta nemožnost uložit poskytovateli povinnost obecného dohledu nad obsahem nebrání tomu, aby byla poskytovateli uložena povinnost odhalovat a blokovat nejen totožné kopie souboru, ale i další rovnocenné soubory, které používají dílo stejným způsobem. Opatření sloužící k filtrování obsahu, která jsou PSSOO podle napadených ustanovení povinni zavést, musí být „omezena na obsah, který je „totožný“ nebo „rovnocenný“ dílům a jiným předmětům ochrany označeným nositeli práv.“.

Generální advokát dále vyjadřuje, že omezení výkonu práva na svobodu projevu a informací vyplývající z napadených ustanovení je slučitelné se zásadou přiměřenosti v čl. 52 Listiny základních práv Evropské unie a dále, že „čl. 17 Směrnice obsahuje dostatečné záruky, které ohraničují rozsah omezení výkonu práva na svobodu projevu vyplývajícího z napadených ustanovení.“.

²⁴² Žaloba podaná dne 24. května 2019 – Polská republika v. Evropský parlament a Rada Evropské unie, Věc: C-401/19, dostupná z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216823&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4234377>

²⁴³ Tamtéž.

²⁴⁴ Stanovisko generálního advokáta Henrika Saugmandsgaarda øe, přednesené dne 15. července 2021, Věc C-401/19, Polská republika proti Evropskému parlamentu, Radě Evropské unie, dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=244201&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4230586>

Generální advokát tak shledal určitý způsob výkladu, při kterém je čl. 17 slučitelný s ochranou základních práv a svobod. Navrhuje tak, aby žaloba Polské republiky byla zamítnuta.

Další oblastí, do které Směrnice může neblaze zasáhnout je ochrana soukromí a osobních údajů. Podle kritiků může zavedení preventivní kontroly vytvořit prostor pro zneužívání přístupu k osobním datům ze strany PSSOO a to např. za účelem vytěžování informací o konkrétních osobách.²⁴⁵

6.3.6. Opomenutí sítě BitTorrent

Posledním z nedostatků Směrnice, kterému se v této kapitole věnuji, je opomenutí sítě BitTorrent. Článek 17 tuto problematiku nepokrývá z důvodu specifického přenosu souborů, který neputuje k uživateli z veřejného serveru, ale od uživatele k uživateli. Definice PSSOO tak nemůže být v případě P2P sítě uplatněna. I přes klesající oblibu torrentových služeb, především z důvodu nabídky obdobných služeb uživatelsky příjemnějších nelze vyloučit, že pokud by Směrnice byla ve svém cíli úspěšná a zamezila šíření nelegálního obsahu, obliba torrentových služeb by opět vzrostla.²⁴⁶

6.4. Transpozice Směrnice do českého právního řádu

6.4.1. Vývoj české transpozice Směrnice

Jak již bylo řečeno v bodu 6.2.2. lhůta pro transpozici Směrnice a směrnice OnlineSatCab již uplynula v červnu 2021. Vzhledem k tématu této diplomové práce bude následující text zaměřen především na transpozici Směrnice. Je však zapotřebí podotknout, že obě zmíněné směrnice jsou součástí stejného návrhu zákona, kterým se mění Autorský zákon a další související zákony.

²⁴⁵ II. ANALÝZA - SHRNUÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

²⁴⁶ II. ANALÝZA - SHRNUÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>

Promítnutí změn zamýšlených Směrnicí do našeho právního řádu bylo v gesci Ministerstva kultury, které zahájilo transpoziční práce v červenci 2019. Samostatné oddělení autorského práva Ministerstva kultury si předsevzalo uspořádat konzultace se zástupci dotčených subjektů a s odbornou veřejností. První konzultace měli proběhnout v období červenec–září 2019.²⁴⁷ Ministerstvo kultury však uspořádalo jedinou konzultaci, jelikož do dalších setkání konzultační skupiny neblaze zasáhla pandemická situace. Vzhledem k této situaci, i s ohledem na transpoziční lhůtu a délku legislativního procesu přišlo Ministerstvo kultury v listopadu 2020 s návrhem českého transpozičního zákona.²⁴⁸ K tomuto návrhu obdrželo Ministerstvo kultury zásadní připomínky z patnácti připomínkových míst.²⁴⁹ V následném připomínkovém řízení byl návrh částečně přepracován. V dubnu 2021 byla připravena závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace (RIA) ve verzi pro jednání vlády nebo LRV (Legislativní rady vlády). Na tuto zprávu značně kriticky reagovala Pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace (RIA) Legislativní rady vlády ČR (dále jen „Pracovní komise“) ve Stanovisku ze dne 4. května 2021 (dále jen „Stanovisko“).²⁵⁰ Za hlavní problém hodnocení dopadů novely Autorského zákona pracovní komise označila, „že dopady navrhované regulace nebyly zhodnoceny. Ze zprávy nelze zjistit dopady na jednotlivé skupiny, které budou úpravou dotčeny, ani nelze vždy zjistit, zda a jak se změní dostupnost autorských děl pro jejich uživatele.“. Tento vytykány

²⁴⁷ Zahájení prací na implementaci dvou nových autorskoprávních směrnic EU - mkcr.cz. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/zahajeni-praci-na-implementaci-dvou-novych-autorskopravnich-smernic-eu-2163.html>

²⁴⁸ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Portál Aplikace ODok [online]. Copyright © 2021. 6.11.2020. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNBV4JQPRG>

²⁴⁹ Materiál - Portál Aplikace ODok. Úvodní stránka - Portál Aplikace ODok [online]. Copyright © 2021 [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_co_l_id=column-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORNBV4HKCRN&tab=remarks

²⁵⁰ Stanovisko Pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace (RIA) Legislativní rady vlády ČR ze dne 4. května 2021, č. j. OVA 420/21. Vláda ČR [online]. Copyright © DjZjzjf [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/informace-tykajici-se-legislativni-oblasti-189081/>

nedostatek může být způsoben více faktory. Především nejasností dopadů Směrnice samotné a z toho pramenící nejasností transpozičního návrhu. Dále nedostatečnými konzultacemi, zapříčiněnými pandemickou situací, pozdním zveřejněním Pokynů Komise, a zvláště pak faktickou nemožností dopady reálně zjistit či kvantifikovat vzhledem k nejasnému okruhu subjektů, na které úprava dopadá a nedostatečným informacím o těchto subjektech.

V závěru Stanoviska Pracovní komise doporučila, aby projednávání návrhu bylo přerušeno, za účelem přepracování návrhu předkladatelem ve smyslu uvedených zásadních připomínek.²⁵¹ Tento závěr Pracovní komise de facto potvrzuje obavy, že je navrhovaná úprava bez toho, aby byly známy její dopady. Podle Donáta je tento stav způsoben tím, že „ani navrhovatel neměl skutečnou a jasnou představu o tom, co je vlastně obsahem navrhované nové právní úpravy a co v praxi bude tato úprava znamenat (jak se podle ní mají a budou chovat její adresáti).“²⁵²

Na základě připomínek Pracovní komise byly návrh zákona i kritizovaná zpráva RIA dále přepracovány. Dne 21.6. 2021 byl návrh zákona schválen vládou.²⁵³

Vzhledem k rychlosti, s jakou byl návrh přepracován, nemohly být všechny připomínané nedostatky zapracovány a vypořádány, a to navíc bez relevantních dat k posouzení dopadů navrhované úpravy. Některá ustanovení návrhu se sice podařilo vylepšit, ne však všechny problémy a pochybnosti se podařilo odstranit.²⁵⁴ Návrh zákona byl sice rozeslán poslancům, avšak vzhledem ke konci volebního období bylo projednávání sněmovního tisku ukončeno.

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část I.) | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-i-113729.html>

²⁵³ REDAKCE. Vláda: *Návrh novely autorského zákona*. Právní rozhledy, 2021, č. 13-14, s. II.

²⁵⁴ Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část I.) | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-i-113729.html>

Nový návrh zákona²⁵⁵ (dále jen „Návrh zákona“, nebo pouze „Návrh“), který se obsahově neliší od návrhu předchozího, byl v totožném znění schválen vládou dne 25.10.2021, následně byl rozeslán nově zvoleným poslancům jako sněmovní tisk 31/0 dne 11.11.2021. Zpravodajem byl určen Mgr. Šimon Heller a Návrh byl přikázán k projednání Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu. Projednání tisku je navrženo na pořad 6. schůze Poslanecké sněmovny dne 11.1.2022.²⁵⁶

6.4.2. Obsah Návrhu zákona

Předmětným Návrhem zákona dochází k novelizaci nejen Autorského zákona, ale i několika ustanovení občanského zákoníku, které regulují licence k předmětům chráněným Autorským zákonem (§ 2371 a násl.) a dále je u § 270 trestního zákoníku doplněna skutková podstata trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Návrh dále obsahuje úpravy terminologie i v několika dalších zákonech, které svým obsahem navazují na změny Autorského zákona. Kromě nové úpravy PSSOO, které se budu věnovat v následujícím bodu Návrh nově zavádí licence:

- licence pro digitální výuku, spočívající v digitálním užití díla při vyučování pro ilustrační účel školou, vysokou školou nebo školským či vzdělávacím zařízením (§ 31a);
- licence pro užití díla nedostupného na trhu, jedná se o užití díla knihovnou, archivem, muzeem, galerií nebo institucí pečující o zachování filmového nebo zvukového nebo jiného kulturního dědictví (§ 37b);
- licence pro karikaturu, parodii nebo pastiš²⁵⁷ (§ 38g);
- licence k rozmnožování díla pro účely automatizované analýzy textů nebo dat (§ 39c, § 39d).

²⁵⁵ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. PSP.CZ. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=31&CT1=0>

²⁵⁶ Viz. stav projednání sněmovního tisku č. 31 [online]. PSP.CZ. [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=31>

²⁵⁷ Napodobenina jiného uměleckého díla.

Dále Návrh zavádí nové instituty, práva a režimy, jsou jimi zejména:

- nové právo nakladatele na odměnu v souvislosti s půjčováním rozmnoženiny jím vydaného díla v knihovnách (§ 87);
- právo na přiměřený podíl na příjmech vydavatele tiskové publikace pro autora díla, které je součástí tiskové publikace. (§ 25b);
- k právnímu jednání vylučujícímu nebo omezujícímu výjimky z práva autorského a omezení práva autorského se nebude přihlížet, nestanoví-li zákon jinak (§ 29);
- institut doplňkových online služeb vysílatelů (§ 21a);
- institut tzv. přímého dodání signálu (§ 21 odst. 1);
- práva vydavatelů periodických publikací (§ 87b);
- režim rozšířené kolektivní správy práv pro licencování užití předmětů ochrany nedostupných na trhu (jiných než knih a periodik) a s tím související tzv. záložní výjimka pro případy neexistence kolektivního správce práv pro určité druhy předmětů ochrany.²⁵⁸

6.4.3. Návrh transpozice čl.17 Směrnice.

Tento bod bude věnován transpozici čl. 17 Směrnice do českého právní řádu, která je provedena především novelizací Autorského zákona (Dále jen „Novela“ případně též Novela Autorského zákona). Jak vyplývá ze závěrečné zprávy RIA²⁵⁹, pro transpozici čl. 17 byly v rámci přípravných prací zvažovány dvě varianty. Varianta minimalistická

²⁵⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. PSP.CZ. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=31&CT1=0>

²⁵⁹ Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ze dne 21. června 2021, č. j. OVA 420/21, dostupná z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNBV4HKCRN&tab=detail

a varianta rozšířená. Třetí typická „nulová“ varianta nemohla přicházet v úvahu vzhledem k závaznosti Směrnice.

Minimalistická varianta v zásadě přebírá pouze znění Směrnice. Rozšířená varianta obsahuje kromě obligatorních ustanovení Směrnice ještě další doplňující prvky vycházející zejm. z bodů odůvodnění Směrnice.²⁶⁰

Na základě konečného znění navrhované Novely Autorského zákona lze až na pár výjimek konstatovat, že návrh Novely v podstatě přebírá doslovné znění Směrnice. Důsledkem toho je, že sice dojde k úpravě, která bude se Směrnicí soudržná, ale Novela současně přebírá všechny neduhy Směrnice, spočívající mimo jiné v nejasnosti, nejednoznačnosti a právní nejistotě pro dotčené subjekty.

Příkladem ustanovení, u kterého byla zřejmě použita rozšířená varianta transpozice je shodou okolností právě definice PSSOO v ustanovení § 46 Novely, které stanoví, že:

„Poskytovatelem služby pro sdílení obsahu online se pro účely tohoto zákona rozumí poskytovatel služby informační společnosti, jejímž hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je ukládat a sdělovat veřejnosti velký počet děl nahrávaných uživatelem takové služby a která soutěží nebo může soutěžit s jinými online službami zpřístupňujícími díla stejné cílové skupině, přičemž poskytovatel takové služby tato díla uspořádává a propaguje za účelem zisku.“

V rámci tohoto ustanovení je patrné, že nad rámec čl. 17 Směrnice v této definici přibylo i hledisko služby, *„která soutěží nebo může soutěžit s jinými online službami zpřístupňujícími díla stejné cílové skupině“*. Toto hledisko je obsaženo v recitálu 62 Směrnice, který je nezávazný. Je tedy otázkou, proč byla zvolena tato formulace a zda je to formulace vhodně zvolená. Vzhledem k širokému výkladu pojmu „může soutěžit“ tak dochází rozšíření definice PSSOO a možnému prohloubení nejistoty, na které subjekty se nová úprava bude vztahovat.²⁶¹

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ Srov. Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část II.) | epravo.cz. EPRAVO.CZ – *Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-ii-113945.html?mail>

Na druhou stranu ustanovení § 46 odst. 2 Novely, které doslovně přebírá negativní definici služeb podle čl. 2 odst. 6 Směrnice, směřuje ke zvýšení právní jistoty služeb zde vyjmenovaných.

Odpovědnostní režim podle čl. 17 odst. 4 a odst. 5 Směrnice je zakotven v ustanovení § 47 Novely, v tomto případě se jedná o doslovné převzetí ustanovení Směrnice. V Novele však za pozornost stojí řešení vztahu tohoto nového odpovědnostního režimu a odpovědnostního režimu podle ZNSIS, tedy dosavadního režimu Safe Harbour. Ustanovení § 47 odst. 3 Novely, ve kterém je zmíněný vztah řešen, se rozchází se zněním čl. 17 odst. 3 Směrnice, když budí dojem, že PSSOO se nemůže dovolat žádného omezení odpovědnosti, ať už je obsah nahraný uživateli jakýkoli. Oproti tomu však čl. 17 odst. 3 Směrnice vylučuje dosavadní režim odpovědnosti jen ve vztahu k autorským právům, tedy pokud PSSOO „provádí sdělení nebo zpřístupnění veřejnosti za podmínek stanovených v této směrnici“. Pochybnosti plynoucí z této nepřilíš vhodné formulace jsou rozptýleny „až“ v důvodové zprávě k Novele, která pro vyloučení výkladových pochybností stanoví, že dosavadní režim Safe Harbour podle ZNSIS není dotčen „v případech, kdy se o autorskoprávně chráněný obsah nejedná“.

Spolupráce týkající se vzájemného poskytování informací mezi PSSOO a nositeli práv, která je předpokládána v čl. 17 odst. 8 byla převzata do ustanovení § 50 Novely. Znění tohoto ustanovení je téměř totožné se zněním Směrnice, avšak z české úpravy vypadl explicitní požadavek čl. 17 odst. 8 Směrnice, že „[u]platňování tohoto článku nesmí vést k žádným obecným povinnostem v oblasti dohledu.“. Tento nedostatek je dodatečně řešen v důvodové zprávě k Novele, je však otázkou, zda by vzhledem k pochybnostem, jakým způsobem povinnosti stanovené Směrnicí uplatňovat, nebylo vhodné tuto záruku zakotvit přímo do textu zákona.²⁶²

Zajímavé převzetí problematiky přezkumu stížností uživatelů, který musí podle čl. 17 odst. 9 Směrnice provádět člověk či podle recitálu 70 Směrnice „lidský faktor“, nabízí ustanovení § 51 odst. 3 Novely:

²⁶² Srov. Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část II.) | epravo.cz. EPRAVO.CZ – *Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-ii-113945.html?mail>

„[s]tížnost podle odstavce 1 musí být vyřízena bez zbytečného odkladu. Posouzení stížnosti týkající se znemožnění přístupu k nahranému dílu nebo odstranění nahraného díla nesmí být výhradně automatizované.“

Oproti Směrnici byl zde zvolen opačný postup a předmětné ustanovení Novely pracuje s posouzením, které „nesmí být výhradně automatizované“. Vzhledem k tomu, že zapojení člověka do přezkumu stížností, navazující podmínky Směrnice a míra tohoto zapojení člověka, vzbuzují řadu nejasností, může být takto zvolená definice z určitého pohledu vhodná. A to podle mého názoru z toho důvodu, že takto zvolená formulace poskytuje volnější prostor právě pro zapojení člověka. Důvodová zpráva k Novele však v tomto případě po vzoru Směrnice uvádí, že konečné posouzení stížností by mělo být učiněno člověkem.

Proces přijímání této právní úpravy je teprve na svém počátku cesty Parlamentem a bude zajímavé sledovat jakých změn ještě celý Návrh dozná. Svou roli bude hrát čas, výhody a nevýhody plynoucí z převzetí doslovného znění Směrnice a tlak jednotlivých lobbistických struktur.

Je potřeba připomenout, že světlo do celé úpravy může vnést ještě SDEU, který bude rozhodovat o žalobě Polské republiky. Toto rozhodnutí bude jistě sledováno všemi členskými státy EU. Důležitost tohoto rozhodnutí bude vzhledem k možnosti vyjasnit velkou řadu nejasností obrovská.

ZÁVĚR

Díky dosažené technologické úrovni může současná společnost využívat výhod o kterých se našim předkům ani nesnilo, současně je moderní společnost dennodenně konfrontována s výzvami, které nejsou vůbec jednoduché. Technologický pokrok na jednu stranu zjednodušuje náš život a přináší nám svobodu, na druhou stranu přináší závislost na technologiích a odpovědnost, která s tímto pokrokem přichází. Moderní společnost se musí ještě hodně učit, jak odpovědně nakládat s možnostmi, které se jí díky technologiím nabízí a stejně tak se musí naučit, jak se přizpůsobit požadavkům světa, který je založen na technologiích.

Každý lidský objev přinesl pokrok nejenom v tom oboru, ve kterém byl učiněn, ale ovlivnil obory další. Jedním z oborů, který na pokrok musí vždy reagovat je právo, které je ovlivňováno všemi formami pokroku, tedy jak pokrokem v lidském myšlení, tak pokrokem technologickým, sociálním, politickým atd. Všechny tyto formy pokroku se do lidské společnosti negativně nebo pozitivně promítají. Je úkolem práva přizpůsobit společenská pravidla tak, aby byla zachována kontinuita řádu a spravedlnosti.

Právě působení autorského práva v dnešní globální informační společnosti je pravděpodobně nejlepším příkladem dynamického propojení práva se společenskou realitou. Každý dnes u sebe nosí komunikační zařízení, pomocí kterého se kdykoliv a odkudkoliv může do online světa připojit a stát se tak konzumentem těchto statků, uživatelem, šířitelem či porušovatelem. Prostředí Internetu denně využívají miliardy lidí, ale jeho normativní součást, která spočívá v dodržování práv autorů je často samotnými uživateli Internetu opomíjena.

V souvislosti s dodržováním práva lze vyzorovat i obecnou nevědomost populace, co si lze na Internetu z právního hlediska dovolit. Nejde pouze o plošné porušování autorských práv, ale anonymita tohoto prostředí vybízí k daleko závažnějšímu chování, jako je kyberšikana, nenávistné útoky, anebo přímo trestné činy.

Jedna z možných příčin porušování autorských práv na Internetu je snadnost, se kterým je toto porušení spojeno a současná malá postižitelnost takových činů. Svůj díl odpovědnosti za tento stav nese často i nevhodná právní úprava, či její úplná absence, anebo opačně sice existence úpravy, ale faktická nemožnost jejího vymáhání z důvodů neexistence účinných prostředků.

Na základě výše zmíněných důvodů a zejména z důvodů současného obrovského rozvoje kreativního průmyslu a s ním související kyberkriminality je zapotřebí přizpůsobit legislativu v oblasti autorských práv poměrům dnešní doby. Právě na tento stav reaguje Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu. Tato Směrnice přináší kromě jiného nový odpovědnostní režim poskytovatelů služeb sdílení obsahu online. Předkládaná diplomová práce se zabývá problematickými aspekty této Směrnice, návrhem českého transpozičního zákona a související problematikou autorského práva na Internetu.

Cíle, které byly Směrnicí představeny jsou velmi ambiciózní, je však otázkou, zdali je v možnostech navrhované úpravy tyto cíle naplnit. Nejasné jsou dopady, které bude úprava mít na jednotlivé dotčené subjekty. Vzhledem k procesu přijímání Směrnice, která je výsledkem širokého a náročného kompromisu, je na místě si položit otázku, zda evropský zákonodárce měl a mohl mít vůbec reálnou představu o skutečných dopadech přijímané právní úpravy.

Nejistota ohledně výkladu některých ustanovení stále přetrvává a světlo do tohoto problému nevnese ani Pokyny Komise. Právě obsahové nejasnosti a vágní formulace jsou velkým nebezpečím harmonizační úpravy, jelikož tak může dojít k přijetí nestejně právní úpravy v rámci jednotlivých členských států. Z tohoto důvodu je tedy pro členské státy „výhodnější“ převzít harmonizační úpravu i se všemi jejími nedostatky. Toto řešení ostatně zvolil i návrh českého transpozičního zákona.

Nejasné aspekty úpravy, však představují problém i pro dotčené subjekty, kterým sice právní úprava stanoví práva a povinnosti, ale konkrétní obsah těchto pravidel pro něj zůstane neznámý. Nemluvě o tom, že přetrvává určitá nejistota, kdo je vůbec tím subjektem, na který se nový odpovědnostní režim Směrnice vztahuje.

Jedním z úkolů Směrnice je, aby právní pravidla, která přináší, působila co nejvíce do budoucnosti, ostatně toto je i argumentem proč jsou některá ustanovení Směrnice pojata tak zešíroka. Vzhledem k dynamickému vývoji služeb v digitální sféře, se tak může snadno stát, že tento kritizovaný aspekt Směrnice v již blízké budoucnosti oceníme. Všechny nejasné otázky hned tak zodpovězeny nebudou, konkrétnější odpovědi přinese až judikatura.

SEZNAM ZKRATEK

ARPANET	Advanced Research Projects Agency NETWORK
Autorský zákon	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
BBS	Bulletin Board System
ČSÚ	Český statistický úřad
DNS	Domain Name System
EU	Evropská unie
HTML	Hypertext Markup Language
HTTPS	Hypertext Transfer Protocol Secure
ICANN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
ICT	Informační a komunikační technologie
ISP	Internet Service Provider
Komise	Evropská komise
Návrh směrnice, Návrh směrnice o autorském právu	Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Evropská komise ze dne 14.09.2016
Návrh, Návrh zákona	Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
Novela, Novela autorského zákona	Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
NSF	National Science Foundation
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
P2P	Peer-to-Peer

Pokyny	Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě EMPTY, Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM(2021) 288 final, ze dne 4. června 2021
Pracovní komise	Pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace (RIA) Legislativní rady vlády ČR
PSSOO	Poskytovatel služeb sdílení obsahu online
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
Směrnice, Směrnice autorském právu	o Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES
Směrnice o elektronickém obchodu	o směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu
Stanovisko	Stanovisko Pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace (RIA) Legislativní rady vlády ČR ze dne 4. května 2021, č. j. OVA 420/21
Strategie	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě COM(2015) 192 final ze dne 6. května.2015
TCP/IP	Transmission Control Protocol/Internet Protocol
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
W3C	World Wide Web Consortium
WWW	World Wide Web
ZNSIS	Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Citované monografie a učebnice

1. BENEŠ, Pavel. *Informace o informaci, aneb, Nový pohled na tento svět*. Praha: BEN - technická literatura, 2010. ISBN 9788073002633.
2. BURIAN, Pavel. *Internet inteligentních aktivit*. Praha: Grada, 2014. Průvodce (Grada). ISBN 9788024751375.
3. CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení: úvod do informační vědy*. 2., přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 978-80-246-1037-5.
4. ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-295-9.
5. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 9788073806521.
6. GIBSON, William. *Neuromancer*. Vyd. 4. Přeložil Josef RAUVOLF. Plzeň: Laser, 2010. Mistrovská díla SF. ISBN 978-80-7193-318-2.
7. HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete: podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC, c2014. CZ.NIC. ISBN 978-80-904248-8-3. Dostupné z: https://knihy.nic.cz/files/edice/zodpovednost_na_internete.pdf
8. JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 9788025146644.
9. JOHNS, Adrian. *Pirátsví: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gátese*. Brno: Host, 2013. ISBN 978-80-7294-711-9. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:03431b04-d87f-4430-a3d1-2e00e66bb309>
10. KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o., 2016. CZ.NIC. ISBN 978-80-88168-15-7.

11. PAPÍK, Richard. *Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje*. Brno: Tribun EU, 2011. ISBN 978-80-7399-338-2.
12. POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-046-5. Dostupné z: https://www.smarteca.cz/my-reader/20910r_00000000_0?fileName=template-2.xhtml&location=pi-11
13. POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. Právo a IT. ISBN 978-80-251-1777-4.
14. ROSMAN, Pavel a Ladislav BUŘITA. *Informatika pro ekonomy a manažery*. Vyd. 4., upr. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. ISBN 9788074542282.
15. ROUBAL, Pavel. *Informatika a výpočetní technika pro střední školy: [kompletní látka pro nižší a vyšší úroveň státní maturity]*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 9788025132289.
16. SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. [online]. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018 Dostupné z: <https://www.levna-knihovna.cz/book/read-book/1078>
17. SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C.H. Beck, 2004. s. [Ia]. ISBN 80-7179-765-0. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:b534b660-e817-11e4-9c07-001018b5eb5c>
18. SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 9788075022400.
19. STODOLA, Jiří. *Informace, komunikace a bytí: fragment realistické informační vědy*. Brno: J. Stodola, 2010. ISBN 978-80-254-7996-4.
20. STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. [online]. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1885-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/dark-web-sex-drogy-a-bitcoiny-548378/>
21. TOMAN, Prokop a Katedra systémové analýzy. *Teorie a praxe informace*. V Praze: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0632-7.

22. WIENER, Norbert. *Kybernetika a společnost*. Praha: Československá akademie věd, 1963.
23. ZAVRŠNIK, Aleš. *Kyberkriminalita*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-758-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:fc822bfd-0510-47d7-b3ed-6cb4ead7608e>

Citované právní předpisy, sdělení, návrhy a další

1. Digitální agenda pro Evropu: klíčové iniciativy MEMO/10/200. European Commission. European Commission [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_10_200
2. DSM Directive Implementation Tracker, Notion [online]. Dostupné z: <https://www.notion.so/DSM-Directive-Implementation-Tracker-361cfae48e814440b353b32692bba879>
3. II. ANALÝZA - SHRNU TÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE, EEIP a.s., listopad 2019, dostupná z: <https://www.mkcr.cz/analyzy-2441.html>
4. Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (2016/C 202/01), ze dne 7.6.2016. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:12016ME/TXT>
5. Listina základních práv Evropské unie ve znění publikovaném v Úředním věstníku Evropské unie dne 26.10.2012. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:12012P/TXT>
6. Materiál - Portál Aplikace ODok. Úvodní stránka - Portál Aplikace ODok [online]. Copyright © 2021 [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORNBV4HKCRN&tab=remarks

7. Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Evropská komise. [online]. 14.09.2016. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52016PC0593>
8. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Portál Aplikace ODok [online]. Copyright © 2021. 6.11.2020. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNBV4JQPRG>
9. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. PSP.CZ. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=31&CT1=0>
10. Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě EMPTY, Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM(2021) 288 final, ze dne 4.6.2021. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0288&from=EN>
11. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě COM(2015) 192 final ze dne 6.5.2015. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0192&from=CS>
12. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva COM(2015) 626 final ze dne 9.12.2015. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0626&from=CS>
13. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Podpora spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky orientované na autorské právo na jednotném

digitálním trhu COM(2016) 592 final ze dne 16.9.2016. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0592&from=CS>

14. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015, o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti (kodifikované znění)
15. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1585641038390&uri=CELEX:32019L0789>
16. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES. EUR-Lex [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32019L0790>
17. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu ("směrnice o elektronickém obchodu")
18. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
19. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998, o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů
20. Stanovisko generálního advokáta Henrika Saugmandsgaarda øe, přednesené dne 15. července 2021, Věc C-401/19, Polská republika proti Evropskému parlamentu, Radě Evropské unie, dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=244201&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4230586>

21. Stanovisko Pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace (RIA) Legislativní rady vlády ČR ze dne 4. května 2021, č. j. OVA 420/21. Vláda ČR [online]. Copyright ©DjZjzjf [cit. 31.12.2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/informace-tykajici-se-legislativni-oblasti-189081/>
22. Stav projednání sněmovního tisku č. 31 [online]. PSP.CZ. [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=31>
23. Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, Listina základních práv a svobod
24. Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů
25. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
26. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
27. Zákoně č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
28. Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ze dne 21. června 2021, č. j. OVA 420/21, dostupná z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORNBV4HKCRN&tab=detail
29. Žaloba podaná dne 24. května 2019 – Polská republika v. Evropský parlament a Rada Evropské unie, Věc: C-401/19, dostupná z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216823&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4234377>

Citované příspěvky ve sbornících

1. ŽIKOVSKÁ, Petra. Teze k návrhu Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. in: KŘÍŽ, Jan a kol. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Str. 20. ISBN 978-80-87975-58-9.

Citované důvodové zprávy

1. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. PSP.CZ. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=31&CT1=0>
2. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), č. 121/2000 Dz, ze dne 12. 5. 2000.
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

Citované komentáře k právním předpisům

1. MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzw2zvg4&tocid=nnptembrgzw2zvg4>
2. Srov. TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.
3. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Citovaná judikatura

1. A&M Records, Inc. v. Napster, Inc., 239 F.3d 1004 (2001).
2. Sony Corp. of America v. Universal City Studios, Inc. (1984) 464 U.S. 417.
3. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011, Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et   diteurs SCRL (SABAM). Věc: C-70/10.
4. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. Google France SARL, Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další. Věc: C-236/08 až C-238/08.
5. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další. Věc: C-324/09.
6. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012 Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV. Věc: C-360/10.
7. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014. ACI Adam a další proti Stichting de ThuisKopie, Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding. Věc: C-435/12.
8. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 14. června 2017. Stichting Brein proti Ziggo BV a XS4ALL Internet BV. Věc: C-610/15.
9. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 22. června 2021. YouTube a Cyando. Věc: C-682/18 a C-683/18.

Citovaná odborné články

1. Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část II.) | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sb  rka z  kon  , judikatura, právo* [online]. Copyright    EPRAVO.CZ. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-ii-113945.html?mail>

2. Budoucnost českého autorského práva ve světle směrnice DSM (část I.) | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-i-113729.html>
3. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Nový občanský zákoník ve společnosti sítí. *Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů* [online]. Copyright © [cit. 07.12.2021]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-obcansky-zakonik-ve-spolecnosti-siti>
4. C. H. BECK. EU představila nový akční plán pro jednotný digitální trh. *Právní zpravodaj*, 9. 6. 2010
5. C. H. BECK. Užití díla poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online. *Právní zpravodaj*, 22. 11. 2021
6. HARAŠTA, Jakub. Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 17, s. 591.
7. MAISNER, Martin. Pasivní vs. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 1-2, s. 40-43
8. NULÍČEK, Michal. Nová evropská legislativa a její dopady na práva a povinnosti ISP. *Právní rozhledy*, 2017, č. 9, s. 317-321
9. Ohrozí evropská autorskoprávní reforma hostingové služby? | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ohrozi-evropska-autorskopravni-reforma-hostingove-sluzby-104702.html>
10. POLČÁK, Radim. Informace a data v právu. *Revue pro právo a technologie*, 2016, č. 13, s. 67-91

11. REDAKCE. Vláda: Návrh novely autorského zákona. Právní rozhledy, 2021, č. 13-14, s. II
12. SDEU: Případ The Pirate Bay | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 28.12.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/sdeu-pripad-the-pirate-bay-106559.html>
13. SHRUERS, Matthew. The History and Economics of ISP Liability for Third Party Content. Virginia Law Review. 2002, č. 88. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=311685
14. SLIWKA, Rostislav. Poskytovatel služeb sdílení obsahu online dle směrnice (EU) 790/2019. Revue pro právo a technologie, 2020, č. 21, s. 91-128

Citované internetové zdroje

1. 20 let Internetu v České republice | Ikaros. *Ikaros | elektronický časopis o informační společnosti* [online]. Copyright © 1997 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/20-let-internetu-v-ceske-republice>
2. Českému Internetu je 15 let - Lupa.cz. *Lupa.cz - server o českém Internetu* [online]. Copyright © 1998 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/internet-je-v-cesku-jiz-15-let/>
3. Češi online 2020 | SPIR. *Úvodní stránka | SPIR* [online]. Copyright © 2016 SPIR z. s. p. o. Všechna práva vyhrazena. Vytvořeno v [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.netmonitor.cz/cesi-online-2020>
4. Help and FAQ - W3C. *World Wide Web Consortium (W3C)* [online]. Dostupné z: <https://www.w3.org/Help/#activity>
5. Historie internetu v Česku. Od podivínů ke světu sítí | Kvalitní internet. *Kvalitní internet | Kvalitní internet* [online]. Copyright © 2020 [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.kvalitni-internet.cz/historie-internetu-v-cesku-od-podivinu-ke-svetu-siti>

6. Informační společnost v číslech 2021 *Česká republika a EU*. [online] Praha: Český statistický úřad, 118 s. ISBN 978-80-250-2910-7. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/143060187/06100421.pdf/e115d5fc-ea3f-4c4e-a4fd-e789648e6615?version=1.14>
7. Internet Definition & Meaning - Merriam-Webster. *Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary* [online]. Copyright © 2022 Merriam [cit. 02.01.2022]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/Internet>
8. Internet používáme už 27 let | Statistika&My. *Statistika&My | Magazín Českého statistického úřadu* [online]. Copyright © Český statistický úřad [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/03/29/internet-pouzivame-uz-27-let/>
9. Jak v Sovětském svazu málem vynalezli internet. Nadějný projekt pohřbili byrokraté | Plus. *Český rozhlas Plus* [online]. Copyright © 1997 [cit. 08.11.2021]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jak-v-sovetskem-svazu-malem-vynalezli-internet-nadejny-projekt-pohrbili-6520260>
10. Lessig, Lawrence. Code: Version 2.0. 2006; CC Attribution-ShareAlike. Dostupné z: <https://lessig.org/product/codev2/>
11. Peterka, Jiří. *Rodina protokolů TCP/IP verze 3.0*. [online]. [cit. 7. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.earchiv.cz/1225/slide.php3?l=1&me=3>
12. Projekt Cybersyn měl řídit ekonomiku Chile – Tomáš Stěhule. *Tomáš Stěhule – Jižní Amerika, Archeologie, Civilizace a Cestování* [online]. Copyright © 2021 [cit. 13.11.2021]. Dostupné z: <http://tom-stehule.com/2017/05/20/projekt-cybersyn-mel-ridit-ekonomiku-chile/>
13. Stakeholder dialogue on copyright | Shaping Europe's digital future. *Redirecting to* <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en> [online]. Copyright © iStock by Getty Images [cit. 20.12.2021]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/stakeholder-dialogue-copyright>
14. TCP/IP – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/TCP/IP>

15. The Epic Saga of The Well | WIRED. *WIRED - The Latest in Technology, Science, Culture and Business* | *WIRED* [online]. Copyright © [cit. 11.12.2021]. Dostupné z: <https://www.wired.com/1997/05/ff-well/>
16. The Most Important Supreme Court Case in Copyright Law: Sony Corp. v. Universal City Studios (1984) – Marquette University Law School Faculty Blog. *Home | Marquette University Law School* [online]. Dostupné z: <https://law.marquette.edu/facultyblog/2010/11/the-most-important-supreme-court-case-in-copyright-law-sony-corp-v-universal-city-studios-1984/>
17. V šumavském hotelu Horizont obsluhuje hosty robot. Jde o prvního v republice - Klatovský deník. *Klatovský deník - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. Copyright © [cit. 19.12.2021]. Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/v-sumavskem-hotelu-horizont-obsluhuje-hosty-robot-jde-o-prvniho-v-republice-2021.html
18. WIENER, Norbert. *Cybernetics or control and communication in the animal and the machine* [online]. Copyright ©v [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: https://monoskop.org/images/5/5a/Wiener_Norbert_Cybernetics_or_the_Control_and_Communication_in_the_Animal_and_the_Machine_2nd_ed.pdf
19. Wikipedie je na protest vypnutá. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. Copyright © 2003 [cit. 02.01.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/wikipedie-je-na-protest-vypnuta-40275010>
20. YouTube/Cyando – an Important Ruling for Platform Liability – Part 1 - Kluwer Copyright Blog. *Kluwer Copyright Blog* [online]. Dostupné z: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2021/07/01/youtube-cyando-an-important-ruling-for-platform-liability-part-1/>
21. YouTube: We've invested \$100 million in Content ID and paid over \$3 billion to rightsholders | *VentureBeat. VentureBeat | Transformative tech coverage that matters* [online]. Copyright © 2022 [cit. 02.01.2022]. Dostupné z: <https://venturebeat.com/2018/11/07/youtube-weve-invested-100-million-in-content-id-and-paid-over-3-billion-to-rightsholders/>

22. Zahájení prací na implementaci dvou nových autorskoprávních směrnic EU - mkr.cz. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.mkr.cz/zahajeni-praci-na-implementaci-dvou-novych-autorskopravnich-smernic-eu-2163.html>

Internet a autorské právo – rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob ochrany proti pirátství

ABSTRAKT

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou autorského práva v prostředí Internetu. Cílem této práce je analyzovat současný vývoj modernizace autorského práva na jednotném digitálním trhu se zaměřením na příslušnou evropskou a národní právní úpravu nového odpovědnostního režimu poskytovatele služeb sdílení obsahu online.

Práce je rozdělena do šesti částí, které se dělí na jednotlivé kapitoly. První část se věnuje základním institutům autorského práva. Představuje charakteristiku a obsah autorského práva, autorské dílo a mimosmluvní užití autorského díla.

Druhá část představuje některé sociologické aspekty moderní společnosti, které vedou k nutnosti modernizovat autorské právo. Tato část pojednává o pojmu informace, informační společnosti a právu informačních technologií.

Třetí část se zabývá Internetem, v této části je představena jeho definice, vznik a vývoj. Dále jsou popsány i související pojmy jako kyberprostor a Deep web a Dark web.

Čtvrtá část práce je zaměřená především na odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti v prostředí Internetu. První kapitola je věnována obecnému pojetí soukromoprávní, správněprávní a trestněprávní odpovědnosti. Následující kapitoly popisují pojem poskytovatele služeb informační společnosti a vývoj jejich odpovědnosti s přihlédnutím k relevantní judikatuře. V závěru této části je analyzována úprava odpovědnosti jednotlivých poskytovatelů služeb informační společnosti.

Pátá část referuje o některých aktuálních aspektech kybernetické kriminality, se kterými se musí autorské právo vypořádat.

Závěrečná šestá část se zaměřuje na aktuální reformu autorského práva v rámci Evropské unie. V této části je představen evropský legislativní rámec jednotného digitálního trhu. Dále se práce zaměřuje na problematické aspekty Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Poslední kapitola se zabývá návrhem transpozice zmíněné směrnice do českého právního řádu.

Klíčová slova: Internet, autorské právo, odpovědnost

The Internet and copyright – the scope of liability of individual parties involved and modes of protection against piracy

ABSTRACT

This diploma thesis deals with copyright issues in the Internet. The aim of this thesis is to analyse the current evolution of copyright modernisation in the Digital Single Market, focusing on the relevant European and national regulation of the new liability regime of the online content-sharing service provider.

The thesis is divided into six parts, which are divided into individual chapters. The first part is devoted to the basic institutes of copyright. It also describes the characteristics and content of copyright, the copyright work and the non-contractual use of the copyright work.

The second part presents some sociological aspects of modern society which lead to the need to modernise copyright. This part deals with the notion of information, information society and information technology law.

The third part deals with the Internet, in this part its definition, creation and development is presented. Also related terms such as cyberspace, Deep web and Dark web are described.

The fourth part of the thesis focuses mainly on the liability of ISPs (Internet service providers) in the Internet environment. The first chapter focuses on the general concept of private, administrative and criminal liability. The following chapters describe the concept of ISPs and the development of their liability taking into account the relevant case law. At the end of this part, the liability regulation of individual ISPs is analysed.

The fifth part reports on some current aspects of cybercrime that copyright must deal with.

The final sixth part focuses on the current copyright reform in the European Union. In this part, the European legislative framework of the Digital Single Market is introduced. Furthermore, the thesis focuses on problematic aspects of the Copyright Directive in the Digital Single Market. The last chapter deals with the draft amendment to the Copyright Act, which transposes the aforementioned directive into Czech law.

Key words: Internet, Copyright, Liability